

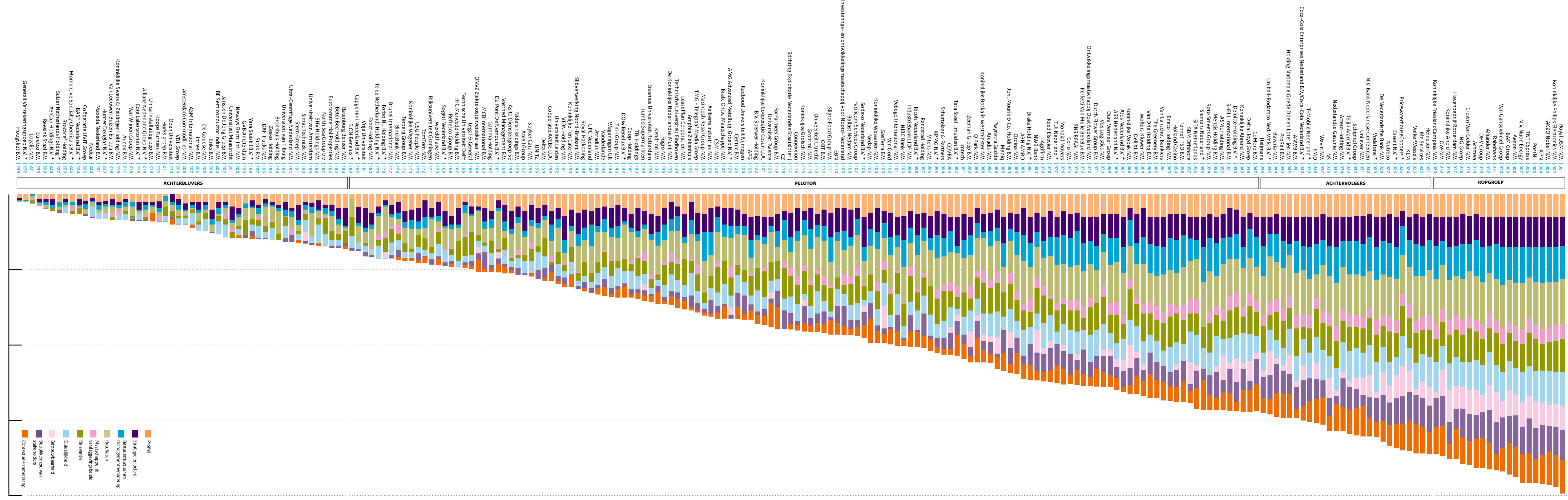
Ministerie van Economische Zaken,
Landbouw en Innovatie

Transparantiebenchmark 2011

De Kristal 2011 in samenwerking met NBA

Transparantiebenchmark 2011
De Kristal 2011 in samenwerking met NBA

- * De bedrijven met een asteriks zijn in Nederland gevestigde dochters van een internationale moeder maatschappij.
- * Capgemini Nederland BV is in het bezit van een duurzaamheid verslag. Echter, daar deze niet was gepubliceerd voor 1 augustus, is de bovenstaande score tot stand gekomen op basis van het financieel jaarverslag.
- * BASF is in het bezit van een Corporate duurzaamheid verslag. Echter, daar in het Corporate verslag geen expliciete verwijzing naar de Nederlandse praktijk wordt gemaakt, is de bovenstaande score tot stand gekomen op basis van het Nederlandse financieel jaarverslag.

Inhoudsopgave

1	Voorwoord	7
2	Samenvatting	9
3	Bevindingen	13
3.1	Aanpak	13
3.1.1	Doel	13
3.1.2	Verschil met vorig jaar	13
3.1.3	Afbakening publiek toegankelijke verantwoordingsinformatie	13
3.1.4	Deelnemende organisaties	14
3.1.5	Methode	14
3.1.6	Criteria	15
3.2	Transparantiebenchmark ladder	16
3.2.1	Inleiding	16
3.2.2	Winnaar van de Kristal 2011	16
3.2.3	Transparantiebenchmark ladder	16
3.2.4	Bezemwagen	17
4	Trends	19
4.1	Themavergelijking	19
4.1.1	Hoger scorende categorieën	19
4.1.2	Laag scorende categorieën	21
4.1.3	Uitgelicht thema: Geïntegreerde verslaglegging	22
4.2	Sectorvergelijking	22
4.2.1	Banken en Verzekeraars	23
4.2.2	Bouw en Maritiem	25
4.2.3	Consumentenproducten	25
4.2.4	Dienstverlening	27
4.2.5	Energie, olie en gas	27
4.2.6	Handelsmaatschappijen	29
4.2.7	Industriële goederen	29
4.2.8	Media	29
4.2.9	Retail	30
4.2.10	Technologie	30
4.2.11	Transport	32
4.2.12	Universiteiten	32
4.2.13	Voedsel en drank	33

4.3 Internationale Trends	33
4.3.1 Het GRI en score op de Transparantiebenchmark	36
5 Evaluatie	37
5.1 Dialoog met deelnemers	37
A Bijlagen	39
A.1 Grafieken themavergelijkingen	39
A.2 Bedrijven zonder publiek toegankelijk (Nederlands) verslag	43
A.3 Weblinks naar verslagen	47
A.4 Vragenlijst Transparantiebenchmark 2011	58
A.5 Panel van Deskundigen Transparantiebenchmark en Jury De Kristal	77

1 Voorwoord

Voor u liggen de resultaten van de Transparantiebenchmark 2011, over het verslagjaar 2010. De Transparantiebenchmark geeft inzicht in de mate van transparantie in maatschappelijke verslaggeving bij de 469 grootste bedrijven van Nederland.

Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie heeft de Transparantiebenchmark 2011 vrijwel ongewijzigd gelaten ten opzichte van de Transparantiebenchmark 2010. De criteria zijn identiek, evenals de self-assessment methodiek. Bedrijven zijn wederom uitgenodigd zelf een oordeel af te geven over de kwaliteit van hun verslaggeving middels een online self-assessment. Antwoorden zijn gecontroleerd op juistheid door een team van onderzoekers. De antwoorden zijn dit jaar kritischer gecontroleerd.

Voorts is de top 20 aanvullend beoordeeld door een onafhankelijk en deskundig panel. De criteria op basis waarvan deze beoordeling is uitgevoerd, staan vermeld op de website www.transparantiebenchmark.nl. Hierop zijn ook alle scores en bedrijven in te zien. Omdat het een open source website is, zijn alle gegevens te delen met anderen.

Het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie heeft samen met de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) wederom het initiatief genomen tot een prijs voor de beste MVO-verslaggeving; De Kristal. Hiervoor zijn zowel de criteria als de werkwijze van de Transparantiebenchmark en de ACC Award (het beste maatschappelijke verslag) gecombineerd. De Kristal beoogt de belangrijkste prijs te zijn voor MVO-verslaggeving en wordt uitgereikt aan het bedrijf waarvan het maatschappelijke jaarverslag als hoogste op de ranglijst van de Transparantiebenchmark is geëindigd. De jury, bestaande uit mevrouw mr. Bibi de Vries (voorzitter), Z.K.H. Prins Carlos de Bourbon de Parme en professor dr. Leen Paape RA RO CIA, heeft uit de top 3 de winnaar gekozen.

Belanghebbenden zoals aandeelhouders, belangengroeperingen en overheden verwachten dat een onderneming transparant is over de afwegingen en prestaties op maatschappelijk vlak. Door open en duidelijk te zijn stelt een bedrijf zich kwetsbaar op en kan het door zijn stakeholders worden aangesproken op zijn activiteiten. Door transparantie wordt een dialoog op gang gebracht. Deze dialoog kan vervolgens leiden tot aanpassing van het beleid van een onderneming. Dit is al sinds 2004 het motief voor het uitvoeren van de Transparantiebenchmark.

Voor een goed begrip van de Transparantiebenchmark is het van belang te benadrukken dat de transparantie in verslaggeving wordt gemeten en er niet een inhoudelijk oordeel over de concrete activiteiten of resultaten op het gebied van MVO wordt gegeven. Het gaat bij de Transparantiebenchmark niet alleen om het vaststellen van scores per onderneming. Belangrijker is het om trends te signaleren. Welke sectoren laten een stijging zien en welke juist niet? Hoeveel ondernemingen brengen voor het eerst een maatschappelijk jaarverslag uit?

In dit boekje vindt u meer informatie over de achtergrond van de Transparantiebenchmark en de resultaten van de meting over het verslagjaar 2010.

2 Samenvatting

Als alles transparant wordt, zie je niets meer. Het is een veelgehoorde verzuchting over de maatschappelijke trend naar meer informatieverschaffing. Meer informatie staat immers niet gelijk aan meer inzicht. Sterker nog: een overkill aan informatie kan het zicht op de werkelijkheid juist wegnemen.

Het is dan ook zaak om op de juiste manier met het thema transparantie om te gaan en er vooral geen afvinkexercitie van te maken. Dat is ook precies wat we beogen met de jaarlijkse Transparantiebenchmark. We willen met deze benchmark graag inzichtelijk maken hoe transparant Nederlandse bedrijven zijn over hun (duurzaamheids)beleid en prestaties. Niet met als doelstelling dat zij voortaan nog nauwgezet alle richtlijnen ten aanzien van hun verslaggeving afwerken, maar om de discussie over het belang van transparantie te prikkelen. Want we zijn ervan overtuigd dat zo'n discussie over transparantie een stimulans vormt voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

Bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen:

- zullen sneller verduurzamen en leveren een belangrijke bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen van het kabinet op tal van terreinen;
- kunnen rekenen op een grotere maatschappelijke acceptatie waarmee de vraag om wetgeving en regulering zich beperkt. MVO beleid draagt daarmee bij aan de belangrijkste randvoorwaarde voor beperking van regeldruk en administratieve lasten op de lange termijn;
- zijn sterk gericht op hun omgeving en maatschappelijke vraagstukken die zich voordoen binnen hun invloedssfeer. Deze bedrijven en sectoren zullen eerder geneigd zijn innovatieve business modellen te ontwikkelen die een bijdrage leveren aan de oplossing van deze maatschappelijke vraagstukken.

Het goede nieuws is dat dit steeds meer bekendheid krijgt en MVO mag zich verheugen in steeds meer belangstelling. Duurzaamheid is een niet te missen thema in de politiek, media en bedrijfsleven en veel bedrijven hebben de laatste jaren dan ook flinke stappen gezet. Vrijwel niemand twijfelt nog aan de noodzaak ervan en steeds meer ondernemers zien ook in dat er belangrijke zakelijke en commerciële motieven zijn om serieus werk te maken van een duurzaamheid strategie.

Dat goede nieuws is ook zichtbaar in de resultaten van de Transparantiebenchmark. Over de hele linie blijken ondernemingen dit jaar een sprong te maken in de gemiddelde score.

De gedachte achter het instrument is dat de ontwikkeling naar een meer duurzame economie niet vanzelf gaat, maar dat er prikkels nodig zijn om deze ontwikkeling meer kracht te geven. Die prikkels komen voor een deel door nieuwe wet- en regelgeving – die mede is ingegeven door druk uit de samenleving – en voor een deel ook door marktwerking (duurzaamheid creëert immers steeds meer lucratieve markten en kansen). Ook transparantie over de duurzaamheidsinspanningen en -prestaties en dialoog hierover kan een goede prikkel zijn. Afgaande op de ervaringen van de afgelopen jaren is deze methode succesvol gebleken.

Werkwijze

Deelnemende organisaties scoren zichzelf via een self-assessment van hun externe verantwoording. Deze werkwijze is een jaar geleden gekozen vanuit de gedachte dat een self-assessment meer betrokkenheid oplevert dan een externe beoordeling en vanuit de gedachte dat een onderneming het eigen verslag het beste kent en hierdoor de vragen beter kan beantwoorden dan een externe. Dit doet geen afbreuk aan de objectiviteit van de resultaten. Op alle self-assessments is een kwaliteitscontrole uitgevoerd door een team van onderzoekers.

De werkwijze is dit jaar licht aangepast. De communicatie met de deelnemers is verbeterd – ook qua timing – evenals het gebruiksgemak van de e-tool. De criterialijst is vrijwel ongewijzigd, dus inhoudelijk zijn de resultaten goed vergelijkbaar met die van vorig jaar.

Bevindingen

De gemiddelde score van de deelnemende bedrijven is dit jaar fors hoger dan vorig jaar. Van de maximaal te halen score van 200 punten realiseert men nu een gemiddelde van 92 punten (2010: 69). De verbetering is over de hele linie zichtbaar maar manifesteert zich het sterkst in de groep achtervolgers en de aanvoerders van het peloton. De kopgroep is overigens qua samenstelling vrijwel ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

De hogere score is zichtbaar op alle criteria, maar de grootste sprong wordt gemaakt op de onderdelen profiel en relevantie, precies de onderdelen die vaak het eerst aan de beurt zijn bij bedrijven waar de ontwikkeling van MVO nog in de kinderschoenen staat. Dit kan er ook op duiden dat steeds meer bedrijven het belang van de Transparantiebenchmark inzien en om die reden op deze onderdelen naar verbetering streven. Ten aanzien van thema's als betrouwbaarheid en betrokkenheid stakeholders is de groei van de gemiddelde scores beperkter.

Dat het 'menens' is met duurzaamheid bij veel Nederlandse bedrijven, blijkt overigens specifiek uit het criterium "tone at the top" in de Transparantiebenchmark. Ongeveer de helft van de bedrijven stelt dat de Raad van Bestuur betrokken is bij MVO (via het beloningsbeleid en/of strategiebepaling) en dat is ook een indicatie dat aan MVO een groot strategisch belang wordt gehecht.

Een aantal feiten op een rij:

- DSM is de winnaar (198,5 punten), gevolgd door respectievelijk Philips (193,9 punten) en Akzo Nobel (192,6 punten).

- Bij minder dan 20% van de verslagen is sprake van verificatie door een externe onafhankelijke partij bij (delen van) de verantwoording.
- Contextuele samenhang (resultaten en inspanningen plaatsen in het perspectief van sector/keten ontwikkelingen), stakeholder betrokkenheid (met name de wijze van selectie van stakeholders en de vertaling van stakeholder input naar beleid) en 'dilemma sharing' (op een integrale wijze resultaten tonen) zijn onderwerpen die gemiddeld laag scoren.
- Verbetering is voor veel bedrijven ook nog mogelijk door het kwantificeren van doelstellingen en resultaten op milieu en sociaal gebied. Ook is vaak niet duidelijk hoe men tot de keuze voor bepaalde indicatoren is gekomen. Sectoren als voedsel & drank, energie/olie (met van oorsprong veel aandacht voor veiligheid en gezondheid) en banken en verzekeraars (aandacht voor verantwoord beleggen) scoren betrekkelijk hoog. Sectoren die juist wat onderaan bungelen zijn retail (waar de aanpak van MVO vaak erg versnipperd plaatsvindt en zich vaak richt op specifieke producten in plaats van de hele organisatie), industriële goederen en universiteiten.

Opkomst geïntegreerde verslaggeving

Hoe dan ook: ondernemingen informeren de omgeving en eigen werknemers steeds meer over de impact die hun activiteiten hebben op de maatschappij en over hoe zij werken aan een duurzame toekomst. De verslaggeving is de afgelopen decennia flink tot bloei gekomen en een aantal bedrijven staat nu voor de volgende stap: het integreren van duurzaamheid rapportage met de financiële rapportage. Deze integratie is een belangrijke stap in de volwassenheid en sluit aan op de ontwikkelingen in het denken over duurzaamheid: duurzaam opereren wordt daarin terecht niet langer gezien als een 'extraatje', maar iets dat thuishoort in het hart van elke succesvolle langetermijnstrategie.

Dat geïntegreerde verslaggeving meer is dan het in elkaar schuiven van de duurzaamheid rapportage en het financiële jaarverslag, daar is iedereen het wel

over eens. De uitdaging is veel meer het vinden van een nieuw concept waarin duidelijk wordt dat financiële prestaties en duurzaamheid onmogelijk los van elkaar kunnen worden gezien. Een concept waarin de verbinding tussen financiële- en duurzaamheidsprestaties en -strategie wordt gemaakt. Ook het International Integrated Reporting Committee (IIRC) heeft die visie: “Integrated Reporting combines the most material elements of information currently reported in separate reporting strands (financial, management commentary, governance and remuneration, and sustainability) in a coherent whole (...)”

Het is geen eenvoudige uitdaging om dat op een goede manier te doen en dat weerspiegelt zich ook in de resultaten van de Transparantiebenchmark. Op dit moment beschikken 10 bedrijven over een geïntegreerd verslag. Deze groep is ook op andere onderdelen ver, want ze scoren hoog in de Transparantiebenchmark.

Internationaal

Hoe scoren Nederlandse bedrijven ten opzichte van hun internationale collega's? Het is alleen mogelijk om daar op hoofdlijnen wat over te zeggen omdat er grote verschillen zijn tussen de karakteristieken van de bedrijven en de beschikbare onderzoeksinformatie. Wel is duidelijk dat de grootste internationale ondernemingen (Global Fortune 250) verder zijn met het rapporteren over duurzaamheid. 95 procent van hen beschikt over een duurzaamheidsverslag (deelnemers Transparantiebenchmark ongeveer een derde) en 20 procent beschikt over een vorm van geïntegreerde verslaggeving (deelnemers Transparantiebenchmark 4 %). In Nederland heeft de meerderheid van de bedrijven nu nog een separaat hoofdstuk aan MVO gewijd als onderdeel van het financieel verslag, waarbij mate van diepgang sterk varieert. De verschillen zijn dus groot al moet wel worden bedacht dat het gaat om de G250 waarin uitsluitend grote ondernemingen zijn opgenomen. Het karakter van deze lijst is dus heel anders. Wel kunnen we concluderen dat bedrijven uit de kopgroep van de Transparantiebenchmark het internationaal over het algemeen goed doen.

Een ander onderscheid tussen de Nederlandse en de internationale status zien we bij de externe verificatie bij maatschappelijke verantwoordingsinformatie. Bijna de helft van de G250 bedrijven voorziet het verslag van externe verificatie en in de afgelopen tien jaar is dat percentage fors toegenomen. Onder Nederlandse bedrijven staat dat relatief nog in de kinderschoenen: minder dan 20 procent van de deelnemers aan de Transparantiebenchmark geeft assurance aan de lezer.

Zowel nationaal als internationaal is echter sprake van een zeer duidelijke trend naar meer MVO-verantwoording. In internationaal verband vertoont het percentage bedrijven met een duurzaamheidsverslag c.q. een geïntegreerd verslag duidelijk een snellere groei dan de afgelopen jaren. En de sprong die de gemiddelde score in de Transparantiebenchmark maakt getuigt ook van een sterke ontwikkeling op nationaal niveau.

Tot slot

De toekomst voorspellen is altijd lastig en dat geldt ook voor de toekomst van de verslaggeving over duurzaamheid. Het lijkt zeker dat er de komende jaren nog een professionalisering zal optreden. Maar er liggen ook lastige dilemma's over hoe de stakeholder daadwerkelijk kan worden betrokken. De ontwikkelingen gaan echter razendsnel, gedreven door de maatschappelijke focus op duurzaamheid.

In dat verband: er zit een periode van enkele honderden jaren tussen de eerste rudimentaire financiële verantwoordingen over een onderneming en duidelijke wereldwijde internationale afspraken over hoe zo'n verantwoording moet worden opgesteld. De implementatie van de International Financial Reporting Standards van enkele jaren geleden kan daarbij als belangrijk ijkmoment worden gezien. De geschiedenis van MVO-verantwoording is nog veel jonger (enkele tientallen jaren) en het is hoopgevend om te zien dat er nu al sprake is van internationale convergentie. De toekomst van MVO-verantwoording ziet er vanuit dat perspectief dan ook goed uit.

3 Bevindingen

3.1 Aanpak

3.1.1 Doel

Het doel van de Transparantiebenchmark is het verschaffen van inzicht in de transparantie van de jaarlijkse MVO-verslaggeving en als afgeleide daarvan een impuls voor het thema MVO. Hiertoe wordt de verantwoordingsinformatie van de grootste Nederlandse organisaties beoordeeld op vijftig criteria die betrekking hebben op maatschappelijk relevante aspecten van organisaties en hun bedrijfsvoering. De Transparantiebenchmark geeft nadrukkelijk geen oordeel over de MVO-prestaties. Al staan de scores op het gebied van transparantie veelal wel direct in verband met die prestaties: de kwaliteit van de verslaggeving is veelal het resultaat van de daadwerkelijke acties van organisaties om de negatieve invloed op mens en milieu te minimaliseren en/of de positieve invloed op mens en milieu te maximaliseren.

3.1.2 Verschil met vorig jaar

De Transparantiebenchmark verschilt dit jaar niet veel met de Transparantiebenchmark van vorig jaar. Er is sprake van continuïteit en versimpeling.

- **Continuïteit:** Er is gekozen voor continuïteit, zodat bedrijven weten waar ze aan toe zijn. De criteria die ten grondslag aan de Transparantiebenchmark liggen zijn zoveel mogelijk hetzelfde gebleven ten opzichte van vorig jaar. Dit geldt ook voor de spelregels en de criteria voor deelname.
- **Versimpeling:** Om het voor bedrijven makkelijker te maken, is de online self-assessment vooraf ingevuld met de antwoorden van het jaar ervoor. De periode voor het invullen van de self-assessment is vervroegd en met één week verlengd ten opzichte van vorig jaar, zodat bedrijven al voor de zomervakantie de self-assessment konden

invullen. Daarnaast is de vragenlijst van de online self-assessment versimpeld, waarbij er meer 'Ja/Nee' antwoorden zijn in plaats van uitgebreide antwoorden. De toelichtingen zijn aangescherpt, zodat het voor bedrijven nog inzichtelijker is wat er met vragen bedoeld wordt. Ook is er energie gestoken in het stabielere maken van de online tool. Ten slotte is er intensievere communicatie met bedrijven geweest en een goede bereikbaarheid met een helpdesk die telefonisch en per e-mail bereikbaar is geweest.

3.1.3 Afbakening publiek toegankelijke verantwoordingsinformatie

Basis voor de scores zijn de publiekelijk beschikbare verslagen waarin organisaties verantwoording afleggen over het verslagjaar 2010. Diverse typen verslagen komen in aanmerking bij de Transparantiebenchmark: o.a. jaarverslagen, financiële verslagen, maatschappelijke verslagen en sociale verslagen. Voorwaarde is dat de verslaggeving publiekelijk beschikbaar is. Dit impliceert dat het verslag ofwel opvraagbaar is bij de deelnemers, ofwel kan worden gedownload vanaf hun website. Verslagen die alleen verkrijgbaar zijn door ze op te vragen bij de Kamer van Koophandel komen niet in aanmerking voor puntentoekenning. Daarnaast is het belangrijk dat het verslag periodiek wordt uitgegeven en de status heeft van verantwoordingsinformatie, dit jaar over het verslagjaar 2010.

Eventuele informatie op websites komt in aanmerking voor beantwoording van de vragen mits in de periodieke verantwoordingsinformatie hier expliciet en gedetailleerd naar verwezen wordt. Met een expliciete en gedetailleerde verwijzing wordt bedoeld: een specifieke weblink die de lezer direct navigeert naar de juiste, afgebakende, informatie op de website. Een willekeurige webpagina over MVO, waar op geen enkele wijze aan wordt gerefereerd in

de periodieke verantwoordingsinformatie, komt niet in aanmerking voor beantwoording van de vragen.

Indien de verantwoordingsinformatie in zijn geheel digitaal wordt aangeboden (web-based reporting), dient de informatie duidelijk afgebakend van de overige informatie op de website te worden gepresenteerd. Informatie op webpagina's waarvan niet kan worden aangetoond dat het periodieke verantwoordingsinformatie betreft is ongeldig.

Transparantie is dus niet in brede zin beoordeeld, maar uitsluitend aan de hand van periodieke verslaggeving. Toespraken, verslagen van bijeenkomsten met stakeholders, persberichten, brochures, interne tijdschriften of specifieke rapporten over de steun aan bijvoorbeeld goede doelen zijn daarom niet meegenomen in de beoordeling. Deze stukken hebben doorgaans onvoldoende de status van periodieke verslaggeving. In totaal hebben 233 organisaties een score ontvangen op basis van hun publiek toegankelijke verslaggeving. De resterende organisaties hebben een 0-score ontvangen, omdat niet aan alle bovenstaande criteria is voldaan.

3.1.4 Deelnemende organisaties

In totaal zijn 469 organisaties opgenomen in de Transparantiebenchmark. Organisaties zijn geselecteerd op basis van de onderstaande criteria:

- AEX- of AMX-genoteerd; en/of
- behorend tot de 500 grootste Nederlandse ondernemingen die gehouden zijn aan de Richtlijn 400. Betreffende ondernemingen zijn opgenomen indien aan ten minste twee van de onderstaande drie eisen werd voldaan:
  - de activa bedragen meer dan 17,5 miljoen euro;
  - de netto-omzet van het commerciële deel bedraagt meer dan 35 miljoen euro;
  - gedurende het boekjaar werken er gemiddeld meer dan 250 werknemers.

Daarnaast zijn 14 Nederlandse universiteiten en de staatsdeelnemingen opgenomen en zijn 6 bedrijven

vrijwillig toegetreden. Een gedetailleerd overzicht van de deelnemende organisaties is opgenomen in bijlagen 2 en 3.

3.1.5 Methode

Net als vorig jaar is het beoordelingsproces in 2011 in zijn geheel geautomatiseerd. Alle processtappen in het beoordelingsproces zijn ingebouwd in een webapplicatie die het voor de deelnemende organisaties mogelijk maakt om vragenlijsten in te vullen en commentaar terug te koppelen. Er zijn vier processtappen te onderscheiden:

- *Self-assessment*: vanaf juni 2011 hebben organisaties zeven weken de gelegenheid gehad om de eigen verantwoordingsinformatie te beoordelen met gebruikmaking van een webapplicatie. Organisaties werd gevraagd vijftig meerkeuzevragen te beantwoorden die leidden tot een voorlopige score. De antwoorden van vorig jaar waren al ingevuld, om de tijdsinvestering voor het invullen te reduceren.
- *Kwaliteitscontrole*: om inconsistenties in de self-assessments en interpretatie van vragen te voorkomen, is op alle self-assessments een kwaliteitscontrole uitgevoerd door een team van reviewers. Daar waar in de kwaliteitscontrole mogelijke onjuistheden werden geïdentificeerd, zijn deze via de webapplicatie teruggekoppeld naar betreffende organisaties. Bij 151 van de 175 self-assessments zijn inconsistenties aangetroffen.
- *Hoor en wederhoor*: na de kwaliteitscontrole zijn alle organisaties waarbij onregelmatigheden zijn aangetroffen, uitgenodigd om een inhoudelijke reactie te geven op de resultaten van de kwaliteitscontrole. Reacties zijn vervolgens op basis van een tweede kwaliteitscontrole ingewilligd (antwoord ongewijzigd conform commentaar organisatie) dan wel afgewezen (antwoord gewijzigd conform resultaten kwaliteitscontrole). Het resultaat van deze exercitie is via de webapplicatie teruggekoppeld naar betreffende organisaties.
- *Bezwaarperiode*: in deze fase werden organisaties in de gelegenheid gesteld om bezwaar in te dienen

op de resultaten uit de hoor en wederhoor-fase. In totaal hebben 3 organisaties 5 bezwaren ingediend. Het panel van deskundigen beoordeelde deze bezwaren en heeft 1 van de 5 bezwaren gegrond verklaard. Bij het sluiten van de bezwaarperiode zijn de scores vastgesteld.

- Voor organisaties die geen gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om de zelf assessment uit te voeren, is de vragenlijst voor hen ingevuld. De betreffende organisaties zijn gedurende het proces uitgenodigd om hun score te becommentariëren. Ook voor deze groep is er een hoor en wederhoor-fase en bezwaarperiode ingericht. Eén organisatie heeft van de bezwaarperiode gebruik gemaakt. Het panel van deskundigen heeft het bezwaar niet gegrond verklaard. Bij het sluiten van de bezwaarperiode zijn de scores vastgesteld.
- *Top 20*: De score voor de 20 hoogst scorende organisaties is vervolgens door het panel van deskundigen bijgesteld. Aanvullend op de objectieve score – op basis van de vijftig criteria – heeft het panel zich gebogen over 21 aanvullende criteria in de vijf kwaliteitsgerichte categorieën. Afhankelijk van de kwaliteit van het verslag heeft het panel op basis van een vaststaand kader (zowel qua criteria als qua puntentelling) de scores naar boven of

naar beneden bijgesteld. De uiteindelijke score is tot stand gekomen door middeling van de inhoudsgerichte score en de bijgestelde gemiddelde score op de kwaliteitsgerichte criteria. De scores in de ladder tonen de bijgestelde scores.

- *Winnaar prijs ‘De Kristal’*: De jury heeft vervolgens, aan de hand van vastgestelde beoordelingscriteria, besloten welk bedrijf uit de top 3 de uiteindelijke prijswinnaar van “De Kristal” is geworden.

3.1.6 Criteria

De Transparantiebenchmark is gebaseerd op vijftig criteria. De criteria zijn onderverdeeld in inhoudsgerichte criteria en kwaliteitsgerichte criteria, die op hun beurt zijn geclusterd naar elk vijf thema’s of categorieën. In totaal kunnen 200 punten behaald worden, 100 punten voor de inhoudelijke en 100 punten voor de kwaliteitsgerichte criteria. De totaalscore komt tot stand door het optellen van de totale inhoudsgerichte score en de score op de kwaliteitsgerichte criteria. Het maximaal aantal te behalen punten per thema varieert (zie hiervoor figuur 1).

De criteria van dit jaar zijn hetzelfde als de criteria van vorig jaar.

Onderverdeling criteria naar categorieën

Inhoudsgerichte criteria (100 pt)	Kwaliteitsgerichte criteria (100 pt)
<ul style="list-style-type: none"> • Profiel (15 pt): de categorie ‘Profiel’ heeft betrekking op de verslaggeving van kerngegevens van organisaties. Daarbij kan worden gedacht aan personeelsomvang, producten en diensten, kernprocessen, eigendomsverhoudingen en de positie in de keten. • Strategie en beleid (20 pt): in de categorie ‘Strategie en beleid’ wordt gevraagd naar de visie van organisaties ten aanzien van MVO en de wijze waarop deze wordt gedragen door het hoogste bestuurslichaam. Onderdeel is ook ketenverantwoordelijkheid, waarbij organisaties onder meer voorbeelden van interventies/beleid dienen te geven. • Bestuursstructuur en managementbenadering (25 pt): in de categorie ‘Bestuursstructuur en managementbenadering’ wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in de bestuursstructuur en het proces van sturing en beheersing ten aanzien van MVO. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relevantie (20 pt): De categorie ‘Relevantie’ gaat in op de vraag in hoeverre de verslaggeving ingaat op MVO-aspecten en dilemma’s, die daadwerkelijk als relevant worden beschouwd door stakeholders. Ofwel sluit het verslag aan bij de informatiebehoefte van de beoogde gebruikers? • Duidelijkheid (20 pt): In de categorie ‘Duidelijkheid’ wordt onder meer gevraagd naar de begrijpelijkheid, inzichtelijkheid en toegankelijkheid van het (maatschappelijk) verslag. De informatie in het verslag moet begrijpelijk zijn voor de lezer om onjuiste interpretatie te voorkomen. Dit betekent dat de wijze van presentatie moet zijn afgestemd op de kennis en ervaring van de gebruikers. Een goede vormgeving, een systematische rubricering van onderwerpen, een helder taalgebruik en het uitleggen van onbekende termen verhogen de begrijpelijkheid.

Inhoudsgerichte criteria (100 pt)	Kwaliteitsgerichte criteria (100 pt)
<p>Er is onder meer aandacht voor de distributie en aard van taken en verantwoordelijkheden en de opbouw van beloningssystemen in relatie tot MVO-prestaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resultaten (30 pt): in de categorie 'Resultaten' wordt gekeken naar de mate waarin organisaties transparant zijn over hun beleid, prestaties en doelstellingen op het gebied van economie, milieu en maatschappij. Naast inzicht in de traditionele financiële indicatoren, dient bijvoorbeeld te worden gedacht aan inzicht in niet-financiële indicatoren als voorkoming van fraude en corruptie, milieu indicatoren als emissie / uitstoot, waterverbruik en recycling en sociale indicatoren als diversiteit, opleiding, veiligheid en gezondheid van werknemers. • Maatschappelijk verslaggevingsbeleid (10 pt): in de categorie 'Maatschappelijk verslaggevingbeleid' wordt gekeken naar de mate waarin organisaties transparant zijn over het verslaggevingsbeleid, het verslaggevingsproces en de reikwijdte en afbakening welke ten grondslag liggen aan de verslaggeving zelf. 	<ul style="list-style-type: none"> • Betrouwbaarheid (20 pt): Verslaggeving heeft het kenmerk van 'Betrouwbaarheid' wanneer het een juist, volledig en evenwichtig beeld geeft van de werkelijke situatie. In deze categorie wordt ingegaan op de wijze waarop het verslag en de inhoud ervan is geverifieerd door een externe onafhankelijke partij. • Betrokkenheid van stakeholders (20 pt): In de categorie 'Betrokkenheid van stakeholders' wordt gekeken naar de mate waarin organisaties transparant zijn over het beleid ten aanzien van stakeholder betrokkenheid. Criteria hebben onder meer betrekking op de wijze waarop stakeholders zijn geselecteerd, de wijze waarop de dialoog is aangegaan en de wijze waarop uitkomsten van de dialoog zijn verwerkt. • Contextuele samenhang (20 pt): In de categorie 'Contextuele samenhang' wordt gevraagd naar in hoeverre prestaties van de organisatie op het gebied van MVO in breder perspectief worden geplaatst. Vragen hebben onder meer betrekking op de bedrijfsstrategische context, trends en ontwikkelingen in de sector, geografische context et cetera.

3.2 Transparantiebenchmark ladder

3.2.1 Inleiding

De Transparantieladder geeft een overzicht van totaalscores van ondernemingen, vastgesteld op basis van de mate van transparantie over de algehele bedrijfsvoering. De ondernemingen die deel uitmaken van de Transparantiebenchmark zijn gerangschikt in verschillende groepen, te weten de kopgroep, de achtervolgers, het peloton, de achterblijvers en de bezemwagen. De indeling in groepen is gebaseerd op de standaarddeviatie van de gemiddelde score. De bezemwagen betreft ondernemingen zonder publiekelijk toegankelijke verantwoordings-informatie. Aan deze ondernemingen is een nulscore toegekend.

Binnen de bezemwagen is de categorisering aangebracht zoals aangegeven in de tabel in paragraaf 3.2.4.

3.2.2 Winnaar en eervolle vermeldingen De Kristal 2011

De winnaar van de Kristal 2011 is DSM. Mondial Movers is dit jaar de beste MKB-er en de themaprijs gaat naar Bavaria.

Categorie	Transparantieladder	Score
Kopgroep		172 - 200
Achtervolgers		145 - 171
Peloton		37 - 144
Achterblijvers		0,1 - 36
Bezemwagen		0

Juryrapport 2011

Inleiding

De jury van de Kristal heeft de top 3 beoordeeld, die dit jaar bestaat uit AkzoNobel, DSM en Philips.

De jury spreekt haar waardering uit voor alle drie de bedrijven vanwege de toegenomen toegankelijkheid van hun jaarverslagen en het feit dat het geïntegreerde verslagen zijn. Ze zijn stuk voor stuk goede voorbeelden die laten zien hoe MVO onlosmakelijk verbonden is met goed zaken doen. Alle drie verslagen vertalen duurzaamheid door naar de kerntaken van het bedrijf. De doelen en prestaties worden helder geformuleerd. Ook weten ze alle drie strategisch in te spelen op duurzame vraagstukken zoals grondstoffenschaarste, vergrijzing en gezondheidszorg.

Jurycriterium 2011

De jury hanteerde voor dit jaar vooral het criterium "Laat zien wie je bent" om een keuze te maken uit de top 3 bedrijven. De jury wil hiermee benadrukken dat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen een continue groei- en leerproces is. Leren gaat met vallen en opstaan. Het is een natuurlijk gegeven, geen enkel bedrijf is meteen perfect in zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. Van je fouten leer je als je er op de juiste wijze mee omgaat. De jury hecht vooral aan authenticiteit. Het maatschappelijk jaarverslag behoort evenwichtig en eerlijk te zijn en moet geen negatieve informatie weglaten die voor stakeholders relevant is. Stakeholders stellen openheid van zaken op prijs. Ze waarderen het als een onderneming voor zijn missers durft uit te komen, maar ook aangeeft hoe deze in de toekomst worden voorkomen. Kortom, een onderneming moet in haar maatschappelijk jaarverslag haar waard durven te laten zien.

Daarom zal de jury bij de beoordeling van de Top 3 van 2011 het accent met name leggen op de wijze waarop ondernemingen in hun jaarverslagen ook inzicht durven geven in hun dilemma's en tegenvallers. En de wijze waarop dit door hen is opgepakt, met hun stakeholders is gecommuniceerd en hoe ze deze feedback gebruikt hebben. Het gaat niet om kleine incidenten of het opnoemen van het aantal behandelde klachten, maar om zaken die de primaire processen van de onderneming raken. Hierbij is het van belang dat ondernemingen laten zien dat ze in hun jaarverslagen to the point en beknopt kunnen zijn, dat ze zich kunnen beperken tot de relevante kernzaken.

Kristalprijs MKB 2011: Mondial Movers

Het MKB kan zich vrijwillig aanmelden voor de Transparantiebenchmark. Vorig jaar won Drukkerij OBt de Kristalprijs voor het MKB met haar jaarverslag op *stone paper*.

Dit jaar gaat de Kristalprijs voor het MKB naar Mondial Movers. Dit bedrijf werkt al jaren systematisch aan MVO. Vorig jaar hebben ze als één van de eersten het traject van ISO 26000 doorlopen. Het is een service- en inkooporganisatie voor een 28-tal zelfstandige bedrijven in de verhuizersbranche. Een mooi samenwerkingsverband

dat als voorbeeld dient voor andere MKB-bedrijven in eenzelfde sector die willen samenwerken. Hun MVO beleid heeft visie en inhoud. En van de MKB-ers in de Transparantiebenchmark heeft het bedrijf de hoogste score.

Eervolle vermelding grootste stijger: Bavaria

De dit jaar nieuwe themaprijs voor de grootste stijger in de lijst gaat naar Bavaria. Voor een familiebedrijf als Bavaria is een duurzame lange termijn visie een evidente stap. Het korte termijn winst-denken is niet van toepassing. Daarnaast is het in het belang is voor de huidige generatie om het voor de nieuwe generatie goed achter te laten. Bavaria is tot de wereldtop gaan behoren voor zowel energie- als watergebruik. Zo is het de onderneming bijvoorbeeld gelukt om in twee jaar tijd 15% minder water te gaan gebruiken, hetgeen voor een bierbrouwer van groot materieel belang is. Ook heeft Bavaria een traject ingezet om elk jaar een paar procent minder energie te gebruiken zodat het totale energieverbruik in 2020 met ruim 20% is afgenomen.

Verder is in hun jaarverslag te lezen over de verder ontwikkelde stakeholderdialoog. Deze dialoog leidde tot concrete projecten die de transportimpact hebben teruggedrongen.

Kristalprijs 2011: DSM

Na zorgvuldige deliberatie heeft de jury DSM uitgeroepen tot winnaar van de Kristalprijs 2011. Philips eindigt als tweede en AkzoNobel is nummer drie.

DSM heeft in haar geïntegreerde jaarverslag het meest duidelijk de balans tussen people, planet en profit laten terugkomen, waarmee het bedrijf aangeeft vanuit welke focus het opereert. Verder beschrijft DSM de maatschappelijke betrokkenheid in haar strategische visie op zeer concrete wijze en laat daarmee ondubbelzinnig de keuze zien voor mens en maatschappij. In het jaarverslag stelt DSM zich het meest kwetsbaar op, door ook zaken te vermelden die zijn misgegaan (zij het nog op bescheiden wijze). DSM heeft het meest overtuigend duidelijk gemaakt te redeneren vanuit het stakeholderperspectief, Philips doet dat ook goed maar AkzoNobel blijft bij deze twee hierin iets achter.

Ook onderscheidt DSM zich verder nog ten opzichte van de overige twee doordat het als enige een *CSR Committee* als onderdeel van de Raad van Commissarissen heeft ingesteld. Van de drie is DSM het meest gematigd met haar beloningen en bonussen voor de top.

In het verslag schrijft DSM, hetgeen opvallend te noemen is, over “inspirational leadership”. Ook de CEO van het bedrijf draagt dit steeds uit.

Verder is opvallend dat het winnende bedrijf het meeste gedaan heeft aan onafhankelijke verificatie van het MVO-deel van haar *integrated report*, de andere twee minder. Uit het jaarverslag blijkt dat DSM al vele prijzen heeft gewonnen. Na 21 november 2011 komt daar De Kristal bij, als prijs voor het meest transparante (maatschappelijke) jaarverslag.

De jury waardeert overigens zeer het laagdrempelige karakter van het verslag van Philips. Het verslag is goed toegankelijk voor de lezer en heeft verhalende kwaliteiten.

Tenslotte

De drie bedrijven adresseren wel misstanden en dilemma's maar zijn niet zeer helder in wat de oplossingen zijn. Naar de mening van de jury ligt hier nog een uitdaging. In het algemeen zou bij een geïntegreerd jaarverslag geen verschil moeten bestaan tussen de verificatie van financiële prestaties en MVO-prestaties. Wellicht kan dit, als de trend van geïntegreerde verslaggeving doorzet, nog verder verbeteren

3.2.3 Transparantiebenchmark ladder

Op pagina 3 is het overzicht gegeven van de scores van de ondernemingen. Per onderneming is een onderverdeling gemaakt in scores op de respectievelijke thema's. Dit betreft profiel, strategie en beleid, bestuursstructuur en managementbenadering, resultaten, maatschappelijk verslaggevingsbeleid, relevantie, duidelijkheid, betrouwbaarheid, betrokkenheid van stakeholders en contextuele samenhang. Het aantal punten op de verschillende thema's kan sterk uiteenlopen. Het hoofdstuk themavergelijking gaat hier dieper op in.

De ondernemingen met een 0-score zijn opgenomen in de bijlage.

3.2.4 Bezemwagen

De bezemwagen kan als volgt worden onderverdeeld:

Categorie bezemwagen (0-score)	Aantal
Ondernemingen met verantwoordingsinformatie gedeponneerd bij de Kamer van Koophandel	124
Ondernemingen zonder verantwoordingsinformatie ¹	112

¹ Dit betreft tevens ondernemingen met uitsluitend gedeponneerde instemmingsverklaring of aansprakelijkheidsverklaring bij de Kamer van Koophandel

4 Trends

4.1 Themavergelijking

De vragen van de Transparantiebenchmark zijn ingedeeld in tien categorieën.

In de grafiek hieronder is een overzicht te vinden van de scores per categorie. In de grafiek is te zien dat de deelnemende organisaties over het algemeen hoger scoren op de inhoudsgerichte criteria dan op de kwaliteitsgerichte criteria.

4.1.1 Hoger scorende categorieën

Op de categorieën 'Profiel', 'Strategie', 'Resultaten' en 'Relevantie' worden gemiddeld de hoogste scores behaald.

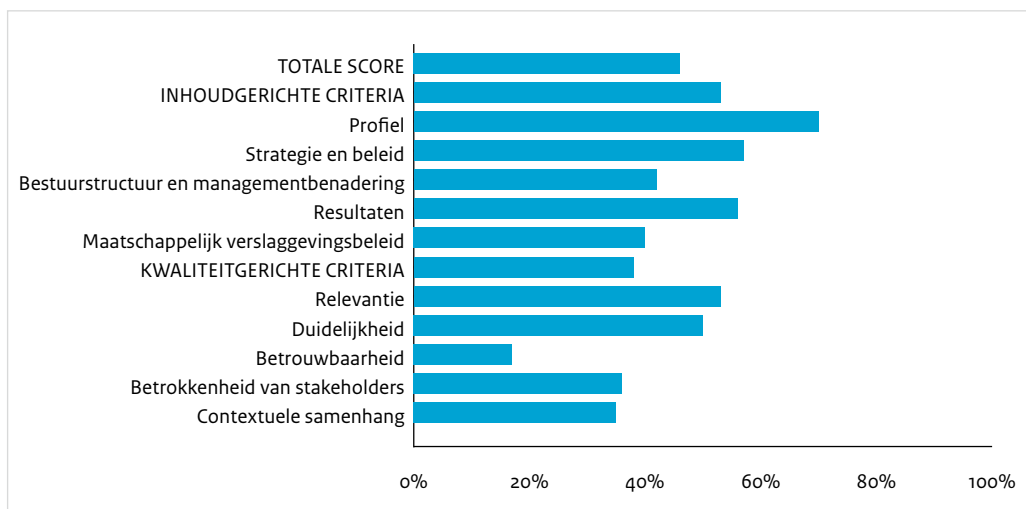
Profiel

Deze inhoudsgerichte categorie gaat over de vraag of de verslaggeving inzicht geeft in onderwerpen

zoals personeelsomvang, belangrijkste producten en diensten, de kernprocessen van de organisatie en de invloed op mens, milieu en samenleving, de eigendomsverhoudingen en de positie in de keten. Het gaat hier veelal om standaard onderdelen in een jaarverslag. Het is dan ook geen verrassing dat de scores op deze categorie het hoogst zijn. Dit jaar behaalde 25% van de deelnemers het maximale aantal punten terwijl dit vorig jaar nog 8% was.

Strategie en beleid

Deze inhoudsgerichte categorie handelt over de visie van de onderneming ten aanzien van MVO en de wijze waarop deze wordt ondersteund door het hoogste bestuurslichaam. Een grote meerderheid van de organisaties geeft een toelichting op zowel de algehele bedrijfsstrategie als de MVO strategie. Alleen bij de groep achterblijvers zit er een groot verschil tussen het aantal toelichtingen op de

algehele en de MVO strategie; minder dan 1 op de 3 achterblijvers geeft een toelichting op de MVO strategie (vorig jaar 23%), terwijl 82% over de algehele strategie rapporteert (vorig jaar 69%). Hoewel veel bedrijven aan de MVO strategie raken, ligt de uitdaging in het verbinden van de algehele strategie met de MVO strategie. Relatief weinig bedrijven zijn er in geslaagd de link te leggen tussen hun MVO strategie en de kernactiviteiten. Deze vertaalslag is vanzelfsprekender voor koplopers, hoewel ook daar ruis zichtbaar is. Daarbij dient ook gerefereerd te worden aan de koppeling van de strategie met de doelstellingen. Te vaak zijn beide afzonderlijk van elkaar geformuleerd en ontbreekt duidelijke inbedding.

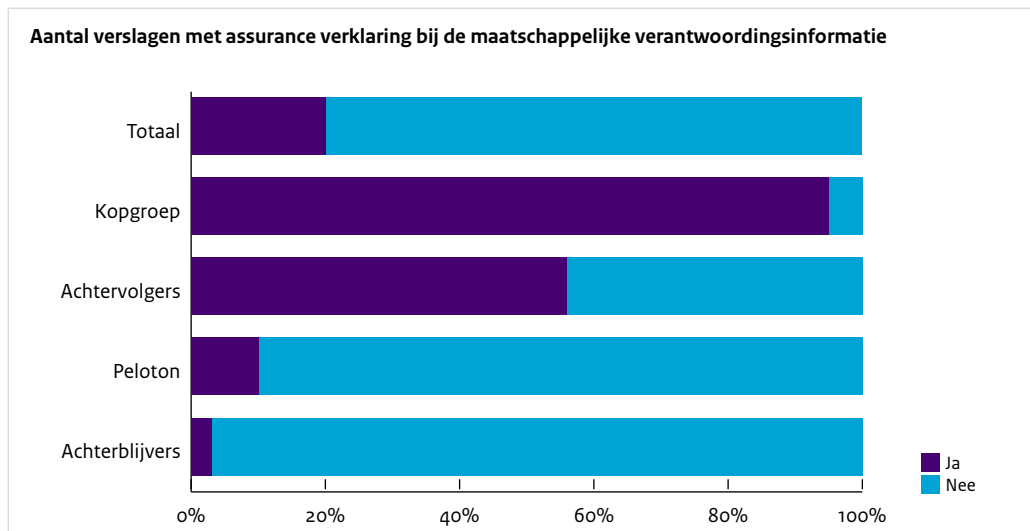
Resultaten

In de Transparantiebenchmark wordt gekeken naar de vraag of de verslaggeving transparant is over de economische, milieu- en sociale resultaten van de bedrijfsvoering. Bij deze inhoudsgerichte categorie is gevraagd naar prestatie-indicatoren op milieu-, sociaal en economisch gebied, die weergeven hoe een bedrijf zijn prestaties meet en wat die prestaties inhouden. Bijna alle organisaties hebben economische prestatie-indicatoren opgenomen in hun

verslag. Op milieuprestatie-indicatoren wordt door alle groepen het laagst gescoord. 58% van de bedrijven heeft milieuprestatie-indicatoren. Vorig jaar lag dit op 48%. Van de gehele groep bedrijven rapporteert 67% over sociale prestatie-indicatoren, ten opzichte van 58% vorig jaar. Het aantal bedrijven dat haar milieu en sociale resultaten inzichtelijk maakt neemt toe, al is er nog voldoende rek voor verbetering bij het kwantificeren van dezelfde resultaten.

Relevantie

Deze kwaliteitsgerichte categorie gaat in op de vraag in hoeverre de verslaggeving ingaat op MVO-aspecten en dilemma's, die daadwerkelijk als relevant worden beschouwd door stakeholders. Ofwel hoe het verslag aansluit bij de informatiebehoefte van de beoogde gebruikers. Hoewel op onderdelen hoog wordt gescoord op het thema relevantie (tijdig publiceren, vergelijkende cijfers) blijkt het een betrekkelijk lastig thema voor bedrijven, om meerdere redenen. Allereerst wordt door een groot aantal bedrijven wel erg veel onderwerpen in de MVO mand gedeponneerd. Daardoor dreigt de relevante informatie te verdinken in de veelheid van woorden, en wordt voorbij gegaan aan de mate van relevantie van onderwerpen. Daarnaast rapporteren

betrekkelijk weinig bedrijven over maatschappelijke dilemma's. Idealiter geeft het verslag inzicht in zowel de positieve als negatieve gebeurtenissen (indien van toepassing), als indicator voor integriteit, evenwichtigheid en durf.

4.1.2 Laag scorende categorieën

Op de categorieën 'Betrouwbaarheid', 'Contextuele samenhang' en 'Betrokkenheid van stakeholders' wordt gemiddeld het laagst gescoord. Dit zijn kwaliteitsgerichte criteria.

Betrouwbaarheid

Bij deze categorie gaat het over de beoordeling door externe partijen van de toereikendheid en de betrouwbaarheid van de gerapporteerde informatie. Een onderdeel van de categorie 'Betrouwbaarheid' is de vraag of de inhoud van het verslag is geverifieerd door een onafhankelijke, deskundige partij. In totaal heeft 20% van de organisaties de verslaggeving extern laten verifiëren (overeenkomstig met vorig jaar).

Contextuele samenhang

De contextuele samenhang blijkt uit de mate waarin prestaties van de organisatie op het gebied van MVO in een breder perspectief worden geplaatst. De desbetreffende vragen hebben onder meer betrekking op de bedrijfsstrategische context, trends en ontwikkelingen in de sector.

De vraag waarop in deze categorie de meeste punten konden worden gescoord is: "Worden in het verslag de behaalde maatschappelijke resultaten in verband gebracht met relevante interne en externe ontwikkelingen?" 58% van de organisaties bracht de resultaten niet in verband met relevante interne en externe ontwikkelingen (vorig jaar 54%). Dit kan gevolgen hebben voor hoe goed de lezer de informatie in een breder perspectief kan plaatsen.

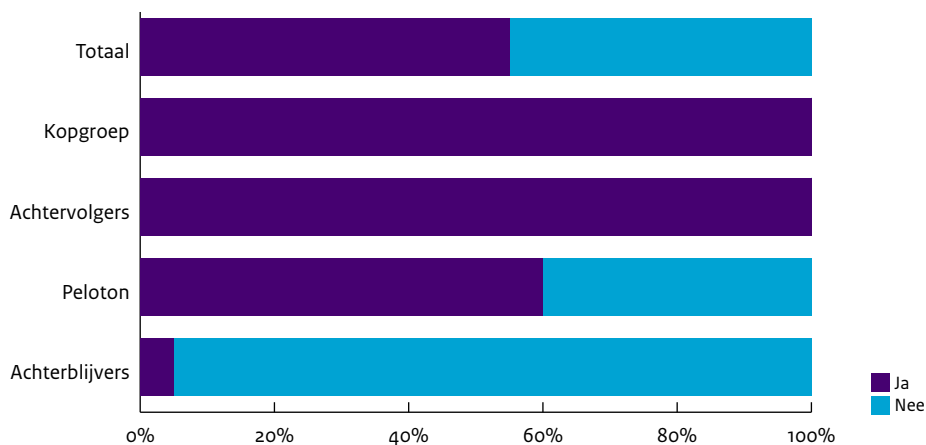
Betrokkenheid van stakeholders

Deze categorie komt door de hele vragenlijst terug, en is een belangrijk thema voor MVO. De vragen met betrekking tot deze categorie spitsen zich toe op het beleid van de onderneming ten aanzien van stakeholder betrokkenheid en de wijze waarop deze is toegelicht in het verslag. In algemene zin zijn 3 zaken leidend bij dit thema:

- **Geschiktheid van informatie:** Bij het inrichten van de maatschappelijke verslaggeving heeft de onderneming zich laten leiden door de informatiebehoefte van belanghebbenden. De betrokkenheid van belanghebbenden blijkt uit de manier waarop belanghebbenden zijn geïdentificeerd, hoe en wanneer hun betrokkenheid tot stand is gekomen en hoe deze betrokkenheid van invloed is geweest op de inhoud van het verslag en op het beleid en de activiteiten van de onderneming.
- **Durf:** De onderneming is bereid zich kwetsbaar op te stellen door in haar maatschappelijke verslaggeving gevoelige onderwerpen niet te vermijden en daarbij op een open en eerlijke manier inzichtelijk te maken welke tegenstrijdige belangen mogelijk bij die onderwerpen spelen.
- **Gerichtheid op belanghebbenden:** Met haar maatschappelijke verslaggeving levert de onderneming een bijdrage aan het maatschappelijk debat over relevante thema's door een visie uit te dragen en/of belanghebbenden bewust te maken van bepaalde maatschappelijke effecten.

Met name ten aanzien van durf is er verbeterpotentieel zichtbaar. Het beeld van verhullende verslaggeving is niet ongebruikelijk. Daarnaast hebben veel bedrijven nog moeite bij het vertalen van de resultaten van de stakeholder dialoog naar het beleid in de eerste plaats en de verslaggeving in de tweede plaats. Stakeholder betrokkenheid wordt niet onregelmatig in isolement besproken. Opvallend is de duidelijke knip tussen de koplopers en de achtervolgers enerzijds en de overige bedrijven anderzijds. Het zijn de bedrijven met een hogere score die de dialoog veelal beter hebben ingebed.

Aantal verslagen met toelichting op de betrokkenheid van stakeholders bij MVO

4.1.3 Uitgelicht thema: Geïntegreerde verslaggeving

Het aantal organisaties dat financiële en niet-financiële informatie integreert in één en hetzelfde verslag neemt toe. Geïntegreerde verslaggeving wordt beschouwd als de vervolgstap op separate verslaggeving. Het vormt een krachtige indicatie dat maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt opgevat als een van de prioritaire gebieden en als onderdeel van de strategie is verankerd in de bedrijfsvoering.

10 organisaties die deel hebben genomen aan de Transparantiebenchmark hebben een geïntegreerd verslag, wat neerkomt op ongeveer 4% van het totaal.

De realiteit voor veel bedrijven is dat milieu-, sociale en governance (ESG) onderwerpen een steeds grotere impact hebben op het vermogen om winst te maken. Aandeelhouders zijn steeds meer geïnteresseerd in hoe ESG-onderwerpen gemanaged worden en wat de impact hiervan is op de waarde en duurzaamheid van een onderneming. Geïntegreerde verslaggeving is daarom meer dan alleen de fysieke integratie van verschillende bedrijfsrapportages. Geïntegreerde verslaggeving vereist het tonen van de link tussen de duurzaamheidsprestaties en de waarde voor de onderneming. Dit is een gebied waar veel maatschappelijke

verslaggeving te kort schiet, aangezien maatschappelijke activiteiten en maatschappelijke verantwoordingsinformatie vaak onafhankelijk van de kernprocessen van een bedrijf zijn ontwikkeld en hierdoor niet aansluiten bij de belevingswereld van aandeelhouders.

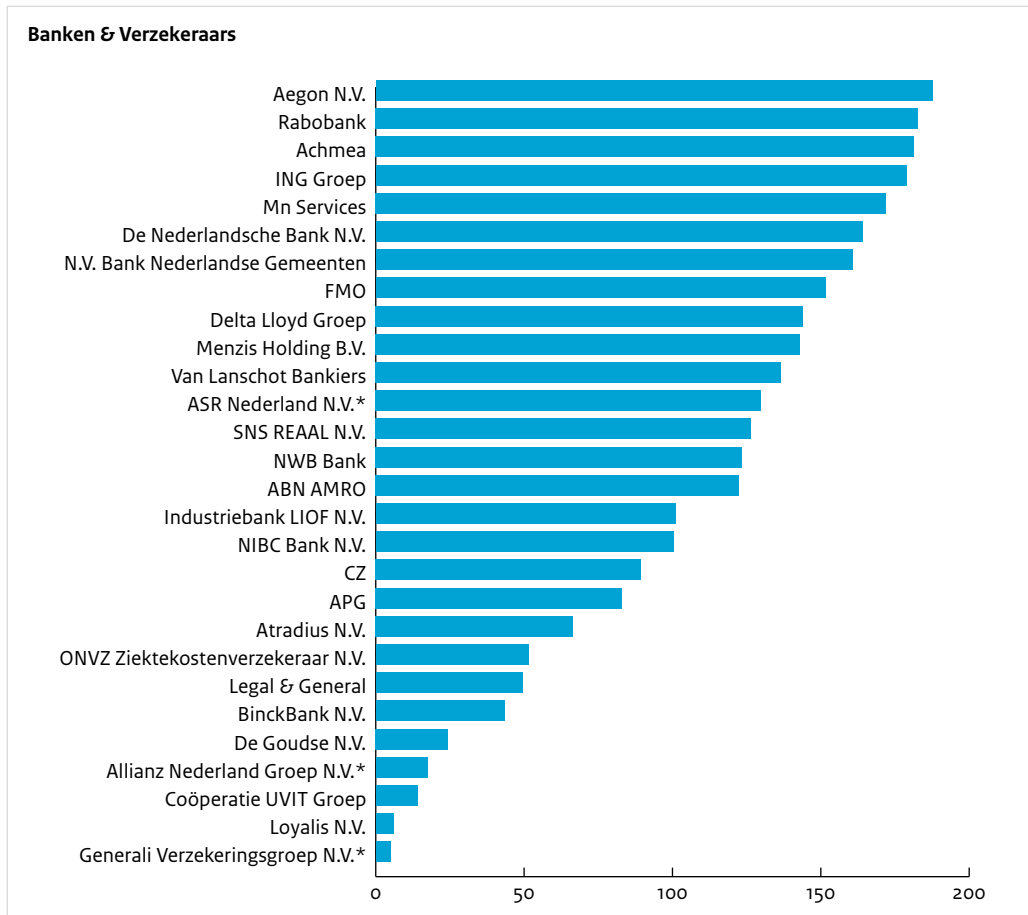
De trend van geïntegreerd rapporteren is ingezet en dat wordt zichtbaar in het feit dat één op de vijf grootste organisaties wereldwijd (in termen van omzet) een geïntegreerd verslag heeft gepubliceerd². In de komende jaren wordt het een uitdaging om de maatschappelijke verantwoordingsinformatie zo te organiseren dat de voornoemde link tussen de duurzaamheidsprestaties en ondernemingswaarde niet alleen kan worden gelegd, maar bovendien aansluit bij de belevingswereld van aandeelhouders en andere belanghebbenden (zie ook paragraaf 4.2.2).

4.2 Sectorvergelijking

De Transparantiebenchmark kent dertien verschillende sectoren. De uitdagingen en dilemma's verschillen per sector, en dat rechtvaardigt een

² Bron: KPMG Reporting Survey 2011

analyse van de score per sector. De sectoren vertonen verschillen in de gemiddelde score. Een lage gemiddelde score zegt iets over de transparantie en daarmee niet noodzakelijkerwijs iets over de prestaties op het gebied van MVO. Om de vergelijkbaarheid tussen sectoren zoveel mogelijk te waarborgen, zijn sectorspecifieke aspecten geïdentificeerd waarop organisaties bij enkele vragen punten konden scoren, gericht op relevantie voor de sector. De navolgende paragrafen zijn naar sector ingedeeld, met een aantal voorbeelden van sectorspecifieke aspecten.

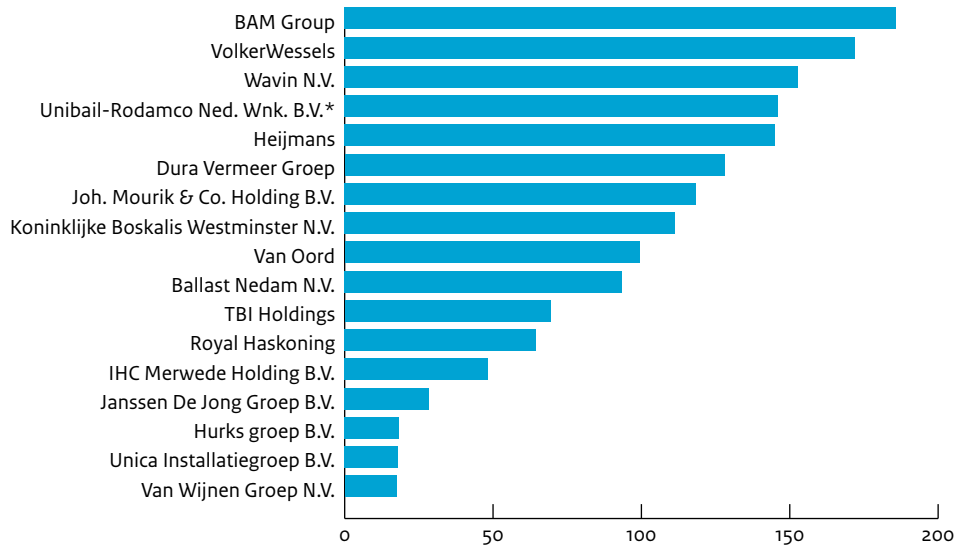
Een aantal thema's is vergelijkbaar over alle sectoren, zoals transparantie over het profiel van

de onderneming. Ook de scores binnen de sectoren op het thema 'Resultaten' zijn vergelijkbaar. De thema's 'Maatschappelijk verslaggevingsbeleid' en 'Relevantie' lopen erg uiteen binnen de sectoranalyse. De sectoren 'Voedsel en Drink', 'Energie en Olie' en 'Banken en Verzekeraars' hebben relatief goed gescoord. De sectoren 'Universiteiten', 'Retail' en 'Industriele goederen' doen het relatief minder goed.

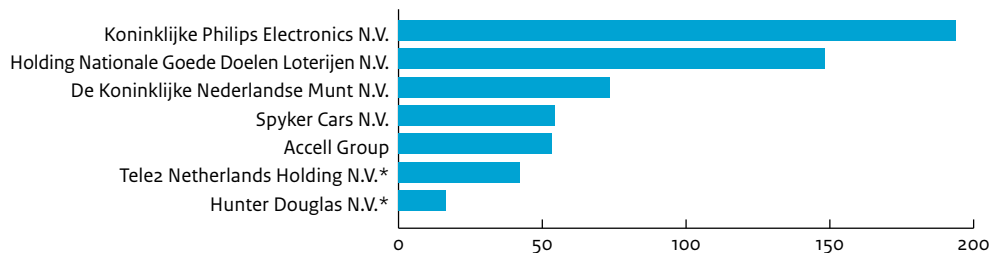
4.2.1 Banken en Verzekeraars

De sector banken en verzekeraars, waaronder 28 ondernemingen binnen de onderzoeksgroep van de Transparantiebenchmark vallen, scoort bovengemiddeld met een gemiddelde score van 106 punten (vorig jaar 86). Dit is hoofdzakelijk terug

Bouw & Maritiem

Consumentenproducten

te voeren op de hoge mate van transparantie voor bestuursstructuur en management, de relevantie van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie en de betrouwbaarheid. Ook is er in deze sector sprake van een bovengemiddelde mate van transparantie over het maatschappelijk verslaggevingsbeleid, de betrokkenheid van stakeholders en de contextuele samenhang. Binnen de sector banken en verzekeraars is specifieke aandacht besteed aan de mate van transparantie in bijvoorbeeld het percentage van investeringen gescreend op milieu-, sociale en governance aspecten (ESG), de waarde van producten en diensten met een specifiek sociaal maatschappelijk voordeel en toegang tot financiële diensten in dunbevolkte gebieden of in gebieden met een economische achterstand (waaronder het verstrekken van microkredieten). Daarnaast wordt bijzondere aandacht besteed aan de vereenvoudiging van producten en diensten naar aanleiding van de kredietcrisis en verantwoord investeren volgens de principes van de Verenigde Naties (UNPRI).

4.2.2 Bouw en Maritiem

Met een gemiddelde score van 95 punten (vorig jaar 74) valt de sector bouw en maritiem (met 17 ondernemingen) in de middenmoot van de Transparantiebenchmark. Deze sector heeft een mooie sprong laten zien qua transparantie, scoort bovengemiddeld op relevantie en voor de overige onderwerpen gemiddeld.

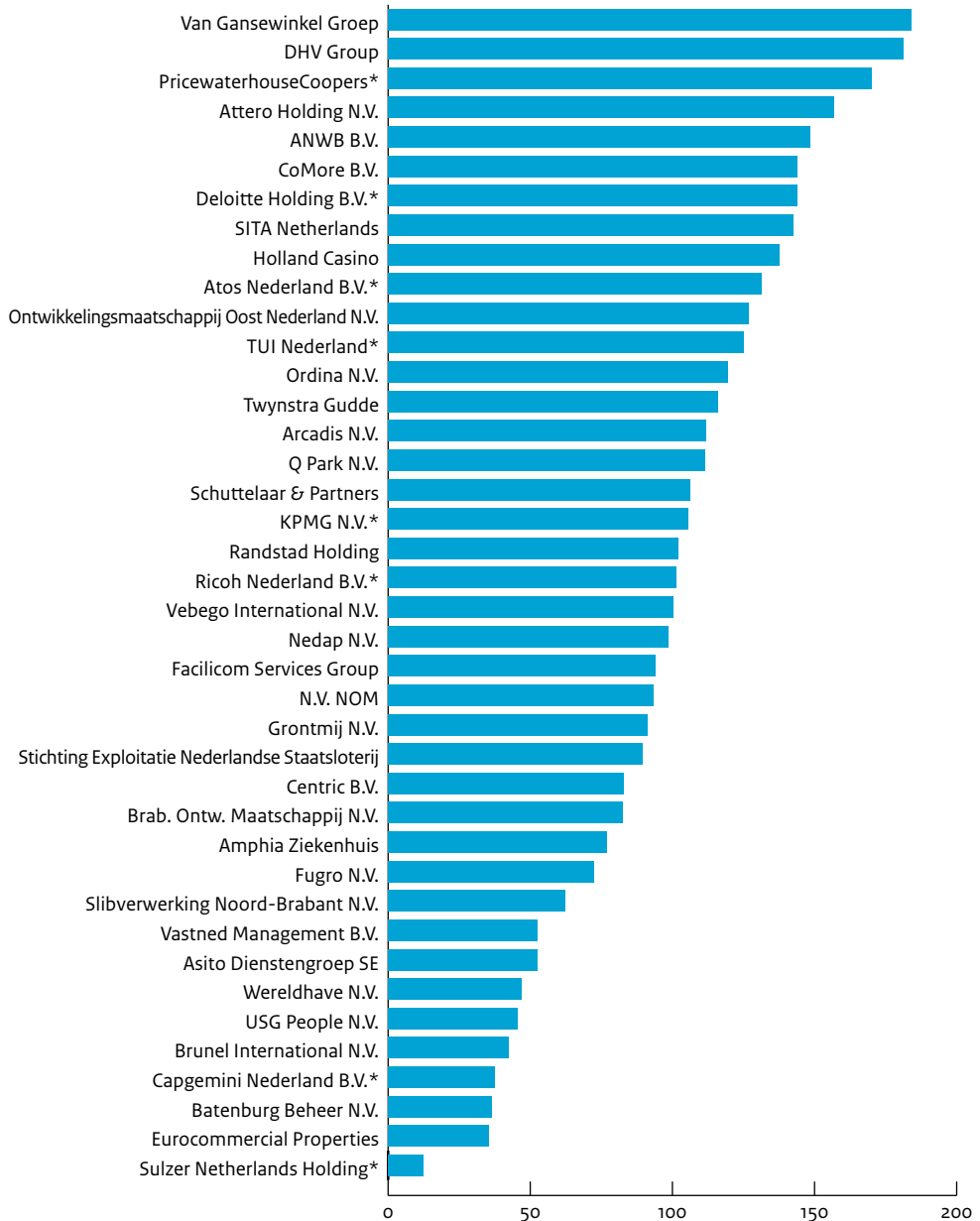
Bij de sector bouw en maritiem is specifieke aandacht besteed aan transparantie op onderwerpen zoals oog voor professionaliteit op de bouwplaats en communicatie met de omgeving als onderdeel van bewust bouwen. Ook is aandacht besteed aan het bestrijden van corruptie, de toepassing van duurzame constructiematerialen en beleid en maatregelen met betrekking tot energie-efficiëntie op de eigen bouwplaats en bij onderaannemers.

4.2.3 Consumentenproducten

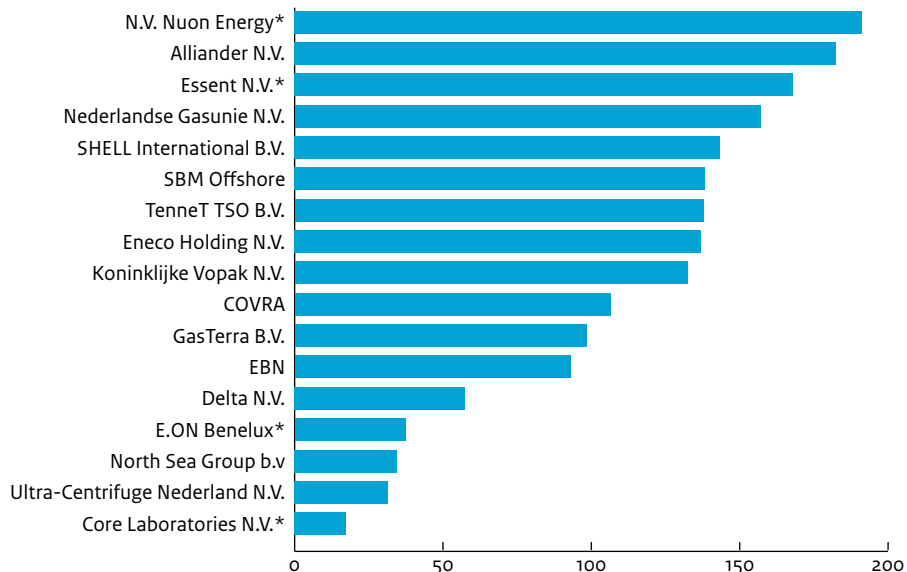
De 7 ondernemingen binnen de sector consumentenproducten scoren gemiddeld 83 punten (vorig jaar 68). De sector scoort hoger dan vorig jaar, maar scoort gemiddeld lager op bestuursstructuur en management, relevantie en betrokkenheid van stakeholders.

Ook voor consumentenproducten zijn sectorspecifieke aspecten geïdentificeerd. Er is bijvoorbeeld gekeken naar het percentage belangrijke productcategorieën waarvoor levensduuranalyses zijn uitgevoerd en het type informatie over producten dat verplicht wordt gesteld door wet- en regelgeving. Een ander voorbeeld is efficiënt energiegebruik van producten, recycling en de ontwikkeling van keurmerken.

Dienstverlening

Energie, Olie & Gas

4.2.4 Dienstverlening

De sector dienstverlening is de grootste onderzoeksgroep binnen de Transparantiebenchmark, met 40 ondernemingen. Deze sector scoort bovengemiddeld met 99 punten (vorig jaar 73) en scoort bovengemiddeld op de thema's 'Strategie en beleid' en 'Bestuursstructuur en management' en 'Relevantie'.

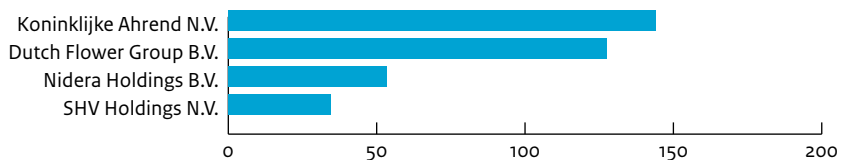
Bij de sector dienstverlening is specifieke aandacht besteed aan transparantie op het gebied van onderwerpen zoals het aandeel van specifieke duurzaamheidsdienstverlening, initiatieven ten aanzien van duurzame stedelijke planning, beleid en maatregelen ten aanzien van goede werkomstandigheden en het (pro bono) ter beschikking stellen van kennis.

4.2.5 Energie, olie en gas

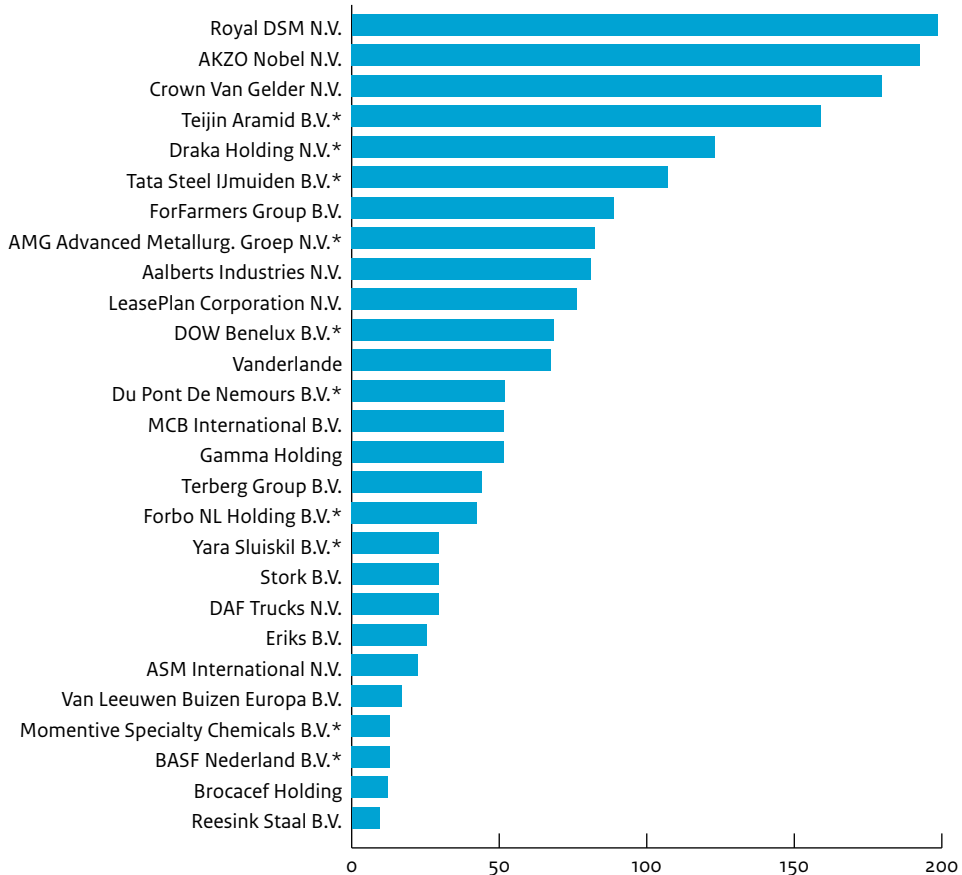
De 17 ondernemingen binnen de sector energie, olie en gas hebben gezamenlijk een bovengemiddelde score, die voornamelijk gerelateerd is aan de hoge mate van transparantie bij de thema's 'Maatschappelijk verslaggevingsbeleid', 'Relevantie' en 'Betrouwbaarheid' van de verantwoordingsinformatie. De gemiddelde score van de sector is vastgesteld op 109 punten (vorig jaar 86).

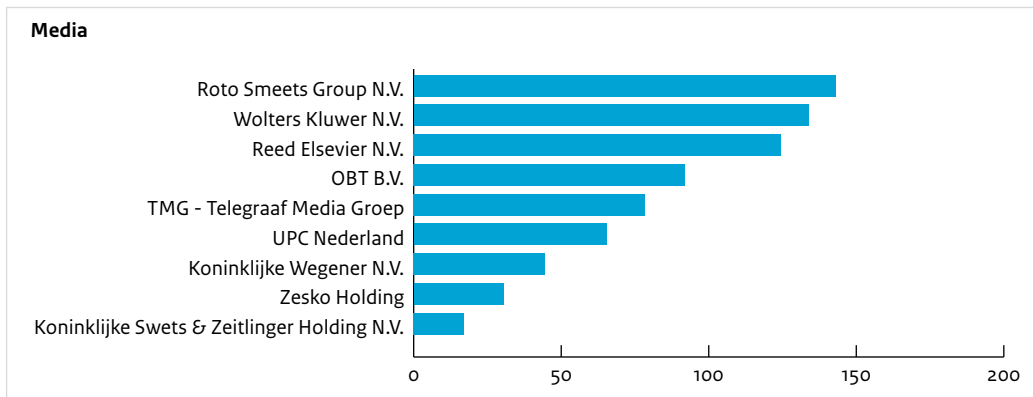
Bij de sector energie, olie en gas is specifieke aandacht besteed aan onder andere transparantie over initiatieven ter bevordering van het gebruik van duurzame energie, allocatie van CO₂-emissierechten, impact van de bedrijfsvoering op de lokale biodiversiteit en veiligheid systemen gericht op de reductie van het aantal bedrijfsongevallen.

Handelsmaatschappij

Industriële goederen

4.2.6 Handelsmaatschappijen

De 4 ondernemingen binnen de kleinste sector, handelsmaatschappijen, scoren gemiddeld 90 punten binnen de Transparantiebenchmark (vorig jaar 45). De verbetering van transparantie is voornamelijk te danken aan een hoge score voor 'Strategie en beleid' en 'Duidelijkheid', maar heeft nog wel een ondergemiddelde score voor 'Maatschappelijk verslaggevingsbeleid' en 'Betrouwbaarheid'.

Bij de assessments voor de Transparantiebenchmark voor de sector handelsmaatschappijen is specifieke aandacht besteed aan onder andere het percentage van belangrijke productcategorieën waarvoor levensduuranalyses zijn uitgevoerd en bijvoorbeeld de introductie van Cradle to Cradle producten. Een van de overige sectorspecifieke aspecten is het beleid ten aanzien van onderaannemers waarbij gekeken wordt naar de impact van de bedrijfsvoering op mens, milieu en samenleving. Een ander voorbeeld is het beleid ten aanzien van leveranciers, waaronder de herkomst van grondstoffen, arbeidsomstandigheden, impact bedrijfsvoering op mens, milieu en samenleving.

4.2.7 Industriële goederen

Met een gemiddelde score van 69 punten (vorig jaar 57) bevindt de sector industriële goederen, waarbinnen 27 ondernemingen vallen, zich tussen de drie sectoren die het minst gescoord hebben dit jaar. De sector is ten opzichte van vorig jaar

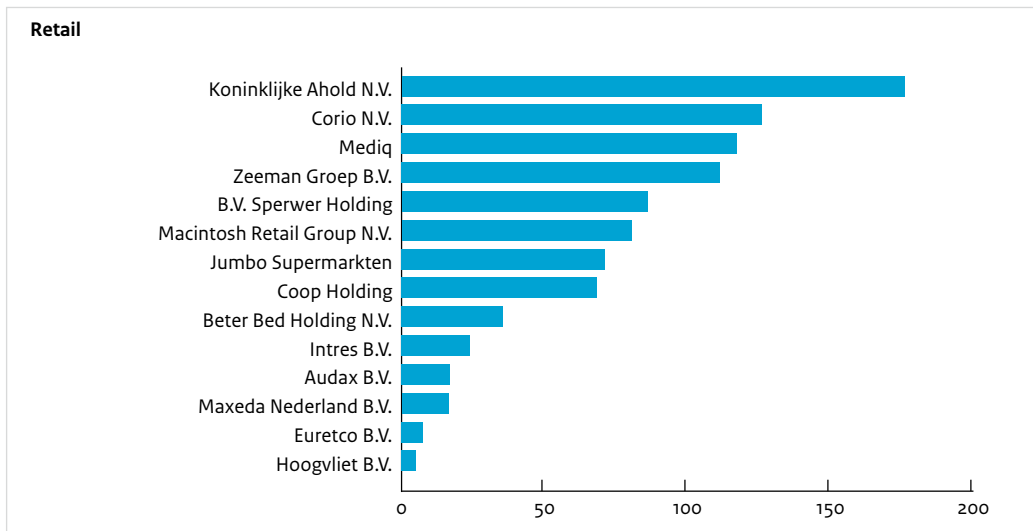
transpanter geworden, maar is ondergemiddeld transparant over strategie en beleid, resultaten en betrouwbaarheid.

Bij de sector industriële goederen is, naast de reguliere vragen, specifieke aandacht besteed aan transparantie over onderwerpen relevant voor de sector, zoals eco-efficiëntie van geproduceerde goederen, hergebruik van materialen en teruggehaalde producten in het productieproces, aantal gevallen van niet-naleving van regelgeving en vrijwillige codes betreffende gevolgen voor gezondheid en veiligheid van producten gedurende de levensduur. Ook is er gekeken naar het beleid ten aanzien van leveranciers, waaronder bijvoorbeeld de volgende dimensies: herkomst van grondstoffen, arbeidsomstandigheden, impact bedrijfsvoering op mens, milieu en samenleving

4.2.8 Media

De mediasector scoort met 9 ondernemingen de ondergemiddelde score van 81 punten (vorig jaar 52). De mate van transparantie op de verschillende thema's is relatief vergelijkbaar met de overige sectoren en is sterk verbeterd. Naar verhouding scoort de mediasector echter laag op betrouwbaarheid en contextuele samenhang.

In deze sector is ook specifieke aandacht besteed aan transparantie over sectorspecifieke onderwerpen met betrekking tot media. Het gaat er

bijvoorbeeld om of er een gedragscode ten aanzien van ethisch handelen en privacy van toepassing is, of er inzicht verschaft wordt in het beleid ten aanzien van leeftijdsadviezen bij televisieprogramma's en de handhaving ervan en of er inzicht wordt geboden in het beleid ten aanzien van verantwoord productgebruik.

4.2.9 Retail

De retail sector (14 ondernemingen) scoort alleen hoger dan de sector universiteiten, met een gemiddelde van 67 punten (vorig jaar 47). 'Resultaten' en 'Relevantie' zijn thema's waar niet hoog op gescoord wordt.

Relevante aspecten waaraan bijzondere aandacht is besteed bij de retail sector, zijn onder andere het percentage van aangeboden of verkochte producten onderverdeeld in biologische producten, natuurlijke producten, fair trade en/of niet-genetisch gemodificeerde producten, het percentage van relevante toeleveranciers dat onderzocht is op mensenrechtenbeleid en voedselveiligheid en de impact op het milieu als gevolg van het vervoeren van producten en materialen uitgedrukt in CO₂-equivalenten. Een ander voorbeeld is beleid,

maatregelen en percentage van lokaal betrokken grondstoffen en producten.

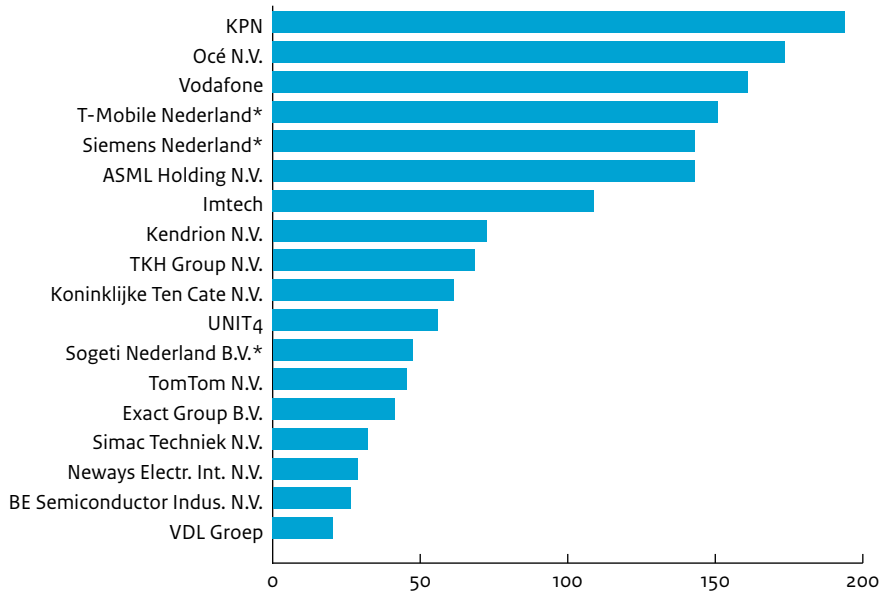
4.2.10 Technologie

De technologiesector (18 ondernemingen) biedt een gemiddelde mate van transparantie en scoort relatief het laagst op maatschappelijke verantwoordingsinformatie. De gemiddelde score binnen de sector technologie is vastgesteld op 87 punten (vorig jaar 89).

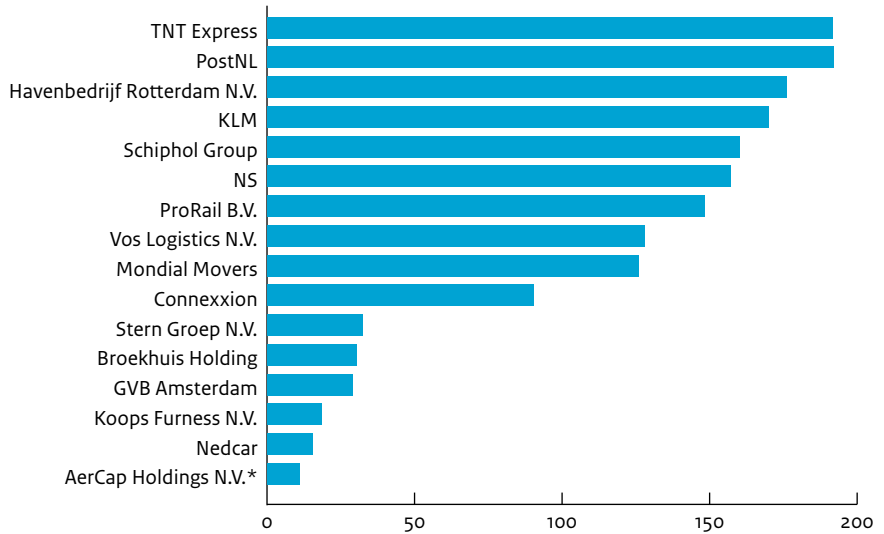
Binnen de sector is aandacht besteed aan een aantal sectorspecifieke aspecten, zoals de levensduurstadia waarin de gevolgen van producten voor gezondheid en veiligheid worden beoordeeld met het oog op verbetering, het type informatie over producten dat verplicht wordt gesteld door wet- en regelgeving en het percentage van belangrijke producten die onderhevig zijn aan dergelijke informatie-eisen en beleid ten aanzien van leveranciers, waaronder bijvoorbeeld de volgende dimensies: herkomst van grondstoffen, arbeidsomstandigheden, impact bedrijfsvoering op mens, milieu en samenleving.

Technologie

Transport

4.2.11 Transport

De 16 ondernemingen binnen de sector transport hebben een gemiddelde score van 105 punten (vorig jaar ook 105).

Naar verhouding bieden ondernemingen binnen de transportsector een hogere mate van transparantie op hun 'Maatschappelijk verslaggevingsbeleid', 'Betrouwbaarheid' en 'Contextuele samenhang'.

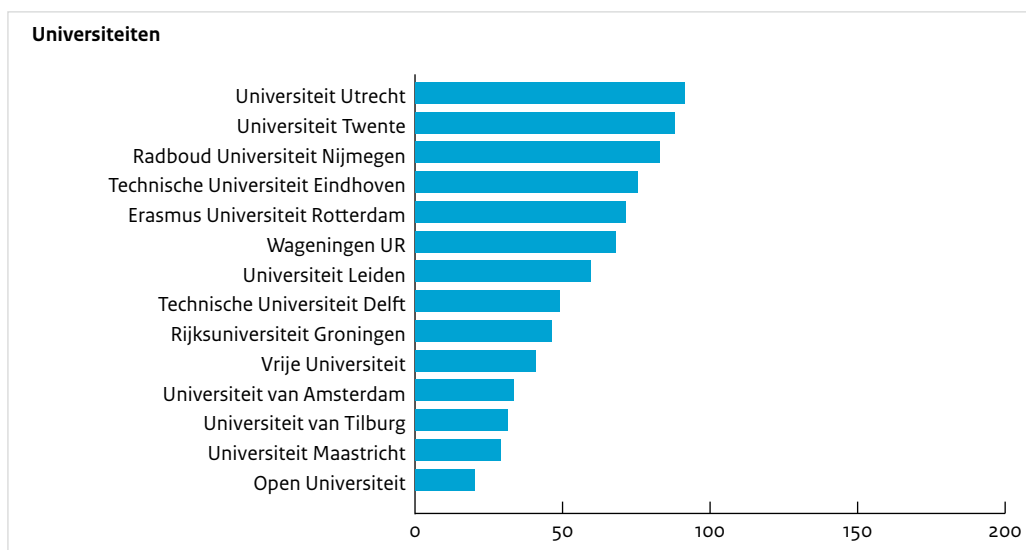
Voor de transportsector is in de Transparantiebenchmark specifieke aandacht besteed aan transparantie over bijvoorbeeld initiatieven gericht op het gebruik van duurzame energiebronnen en ter verhoging van de energie-efficiëntie en het inzicht in de resultaten van milieu-impactstudies. Een ander bijvoorbeeld is een beschrijving van beleid en maatregelen gericht op het beheersen van milieu-impact door inzet van duurzame transportvormen, het inzetten van alternatieve vormen van vervoer en logistieke optimalisatie.

4.2.12 Universiteiten

De Transparantiebenchmark heeft zoals eerder vermeld betrekking op de mate van transparantie

in de maatschappelijke verantwoordingsinformatie van ondernemingen binnen de onderzoeksgroep. Prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen of maatschappelijke relevantie worden niet gemeten. Om deze reden is het mogelijk dat, ondanks de maatschappelijke relevantie van universiteiten over het algemeen, laag gescoord wordt binnen de sector met de laagste gemiddelde score van 56 punten (vorig jaar 38). De analyse van de resultaten van de 14 universiteiten binnen de onderzoeksgroep wijst uit dat over het algemeen laag gescoord wordt op 'Betrouwbaarheid', 'Bestuursstructuur en management', 'Maatschappelijk verslaggevingsbeleid' en 'Duidelijkheid'. De lage score staat in verband met het feit dat een aantal thema's binnen de Transparantiebenchmark voornamelijk betrekking heeft op de interne bedrijfsvoering van de organisatie. Deze wordt door de stakeholders over het algemeen minder belangrijk geacht dan de onderwijsfunctie van universiteiten. Het thema ketenverantwoordelijkheid is bijvoorbeeld minder van toepassing op universiteiten.

Bij de sector universiteiten is bijzondere aandacht besteed aan sectorspecifieke aspecten zoals ter

beschikking stellen van kennis (pro bono), standaarden voor toeleveranciers en initiatieven ten aanzien van duurzame studentenhuysvesting en ondersteuning van spin-off activiteiten gericht op duurzaamheid.

4.2.13 Voedsel en drank

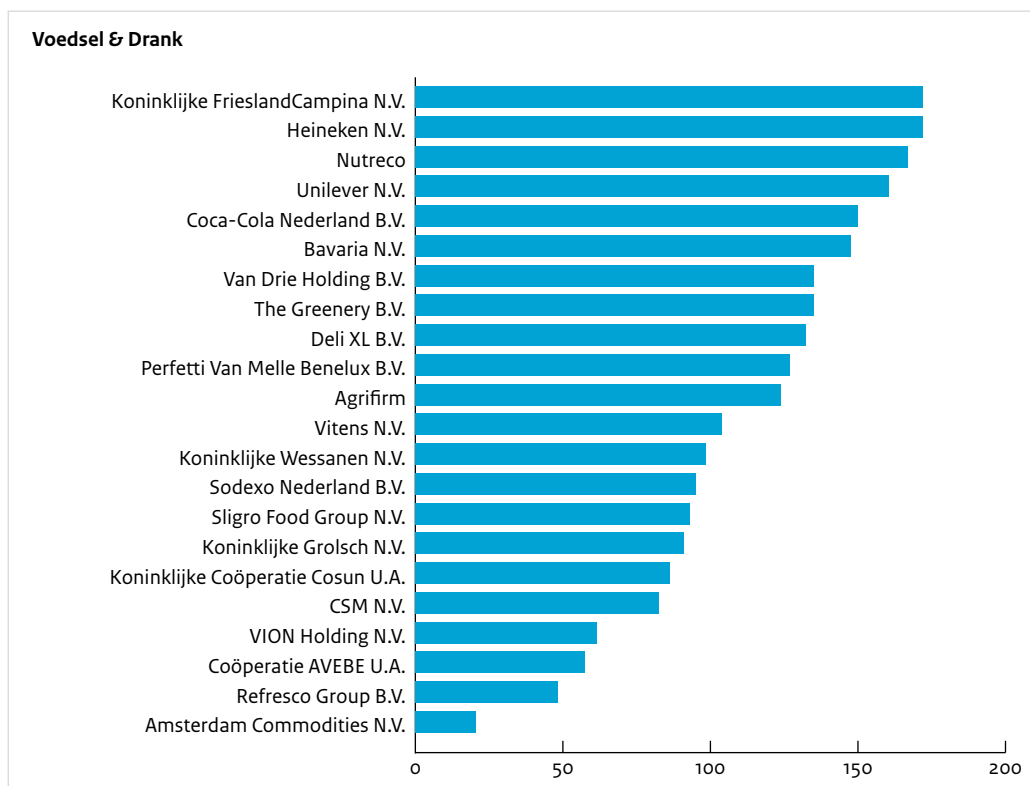
De sector voedsel en drank scoort het hoogst in de Transparantiebenchmark, met een gemiddelde score van 112 punten (vorig jaar 83). De verantwoordingsinformatie over profiel, strategie en beleid van de 22 ondernemingen in deze sector is beduidend hoger in vergelijking met de andere hoog scorende sectoren (energie, olie en gas, banken en verzekeraars en dienstverlening). De score op bestuursstructuur en management van de sector voedsel en drank is bovengemiddeld, evenals het maatschappelijk verslaggevingsbeleid en de relevantie. Vergeleken met de hoogst

scorende sectoren wordt alleen op het onderwerp 'Betrouwbaarheid' minder hoog gescoord.

Voor deze sector is specifieke aandacht besteed aan de mate van transparantie over onderwerpen zoals het totaal waterverbruik onderverdeeld naar productcategorie, informatie over aspecten van gezondheid en voedingswaarde, verpakkingen en inzicht in de inkoop van grondstoffen.

4.3 Internationale Trends

Wereldwijd neemt door de globalisering de hoeveelheid en dichtheid van informatie sterk toe. Deze ontwikkeling lijdt er niet zelden toe dat (internationale) organisaties te maken krijgen met verschillen in wetgeving, standaarden en compliance.

In het kielzog van deze trend neemt het belang van transparante verslaggeving voor en door organisaties toe. Naast financiële verslaggeving, rapporteren steeds meer organisaties over hun prestaties op sociaal en milieutechnisch gebied (maatschappelijke verantwoordingsinformatie). Verslaggeving over maatschappelijke verantwoordingsinformatie is de norm: 64% van 's werelds grootste organisaties (in termen van omzet)³ heeft een duurzaamheid verslag. De voornaamste drivers voor verslaggeving over maatschappelijke verantwoordingsinformatie zijn; reputatie (59%), ethische overwegingen (48%) en motivatie van medewerkers (35%)⁴.

Een schatting is dat het huidige aantal Europese bedrijven met een duurzaamheidsrapport circa 2500 bedraagt⁵. De Europese Commissie benadrukt het belang van transparantie over sociale en milieu-informatie in haar recente mededeling over MVO en roept organisaties op om stappen te blijven zetten op dit vlak⁶. Daarnaast volgt in de loop van 2012 een wetgevend voorstel voor de bevordering van transparantie van sociale en milieu-informatie van bedrijven.

Met het integreren van maatschappelijke verantwoordingsinformatie in de verslaggeving van organisaties wordt de mate van betrouwbaarheid en materialiteit van deze informatie steeds belangrijker. Dit blijkt onder andere uit het feit dat een toenemend aantal organisaties deze informatie onderwerpt aan externe verificatie (Assurance). Zo heeft 46% van 's werelds 250 grootste bedrijven een assurance verklaring bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie. Binnen de Transparantiebenchmark heeft één op de vijf

bedrijven diens maatschappelijke informatie extern geverifieerd.

Met de toename van het aantal organisaties dat zich, naast financiële verslaggeving, bezighoudt met verslaggeving over maatschappelijke verantwoordingsinformatie, groeit de behoefte naar een transparante en eenduidige vorm van verslaggeving. In reactie hierop zijn initiatieven ontstaan die een uniforme wijze van geïntegreerde verslaggeving bij alle belanghebbenden over de Bühne trachten te krijgen. Het International Integrated Reporting Committee (IIRC) is hier een goed voorbeeld van.

Van geïntegreerde verslaggeving is sprake wanneer er op een integrale manier verantwoording wordt afgelegd over de financiële en niet-financiële activiteiten en prestaties, en de relatie daartussen.

De voornaamste drivers voor geïntegreerde verslaggeving zijn het⁷:

- integreren van maatschappelijke verantwoordingsinformatie in de Core Business;
- beschermen van reputatie of merknaam;
- aanhaken bij de bredere trend van geïntegreerde verslaggeving.

Op dit moment heeft 20% van de grootste ondernemingen wereldwijd (in termen van omzet) een vorm van geïntegreerde verslaggeving en daarmee lijkt geïntegreerde verslaggeving de toekomst te hebben. Binnen de Transparantiebenchmark publiceerde dit jaar 4% van de organisaties een geïntegreerd verslag.

De voornaamste doelstelling van de voornoemde initiatieven, zoals het IIRC, is het begeleiden van organisaties bij het aansluiten van verschillende informatiestromen en het overbrengen van informatie op een heldere, vergelijkbare en bondige wijze.

³ Bron: KPMG International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011

⁴ Bron: KPMG International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011

⁵ CorporateRegister.com

⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemlongdetail.cfm?item_id=5511

⁷ Bron: KPMG International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011

Principe van Geïntegreerde Verslaggeving	2010	2011	% stijging t.o.v. 2010
Strategische Focus	4,6	5,7	24%
Bundelen van (keten) informatiestromen	2,4	4,0	71%
Toekomstgerichtheid	3,7	4,4	19%
Betrokkenheid van Stakeholders	2,9	3,7	28%
Materialiteit, Betrouwbaarheid en Bondigheid	3,1	4,0	28%

Scores (10-puntsschaal) van deelnemers aan de Transparantiebenchmark op de vijf "Guiding Principles" van het IIRC

Onderbouwing methode:

- **Strategische focus:**
Verloop van de score in de categorie Strategie en Beleid
- **Bundelen van (keten)informatiestromen:**
Verloop van de score op de vragen 7 (risico's en mogelijkheden van MVO en hoe hiermee om te gaan), 8 (beleid ten aanzien van keteninformatie) en 15 (activiteiten ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid)

- **Toekomstgerichtheid:**
Verloop van de score op vragen 18, 21 en 24 (economische, milieutechnische en sociale doelstellingen + tijdsfad)
- **Betrokkenheid van Stakeholders:**
Verloop van de score in de categorie Stakeholderbetrokkenheid
- **Materialiteit, betrouwbaarheid en bondigheid:**
Verloop van de score in de categorieën Relevantie, Duidelijkheid en Betrouwbaarheid.

Het IIRC heeft een vijftal zogenaamde "Guiding Principles" omschreven. Deze principes kunnen organisaties in de toekomst gebruiken bij het opstellen van een geïntegreerd verslag. De principes zijn als volgt omschreven⁸:

- **Strategische focus:** De wijze waarop een onderneming haar strategische doelstellingen vormgeeft en in welke mate zij rapporteert over de middelen (people, planet en profit) die gebruikt worden voor de realisatie van deze doelstellingen.
- **Bundelen van (keten) informatiestromen:** De wijze waarop een onderneming verschillende informatiestromen, zowel binnen de organisatie als in de keten, bundelt en rapporteert.
- **Toekomstgerichtheid:** De wijze waarop een onderneming de toekomst tegemoet treedt en welke verwachtingen en doelstellingen hierbij horen.
- **Betrokkenheid van Stakeholders:** De wijze waarop een onderneming haar stakeholders tegemoet treedt en rekening houdt met hun belangen.
- **Materialiteit, betrouwbaarheid en bondigheid:** De mate waarin de informatie, welke door een

onderneming naar buiten wordt gebracht, materieel en betrouwbaar is en bovendien op bondige wijze wordt gebracht.

In het kader van de ontwikkelingen op het gebied van geïntegreerde verslaggeving is het interessant om te zien of de ondernemingen die de afgelopen twee jaar deelnamen aan de Transparantiebenchmark zich ontwikkeld hebben op dit gebied. Dit is gedaan door de gemiddelde scores van alle deelnemers binnen een aantal categorieën en/of individuele vragen te relateren aan de vijf "Guiding Principles" van het IIRC en deze te scoren op een 10-puntsschaal.

In de tabel hierboven zijn de resultaten terug te vinden.

Op basis van de resultaten zou men kunnen stellen dat organisaties die deelnamen aan de Transparantiebenchmark zich de laatste 2 jaar ontwikkelden in een richting die het voor hen in de toekomst gemakkelijker zal maken om over te schakelen op geïntegreerde verslaggeving. Het principe dat er het beste voor staat is "Strategische

⁸ Bron: Discussion Paper IR, IIRC

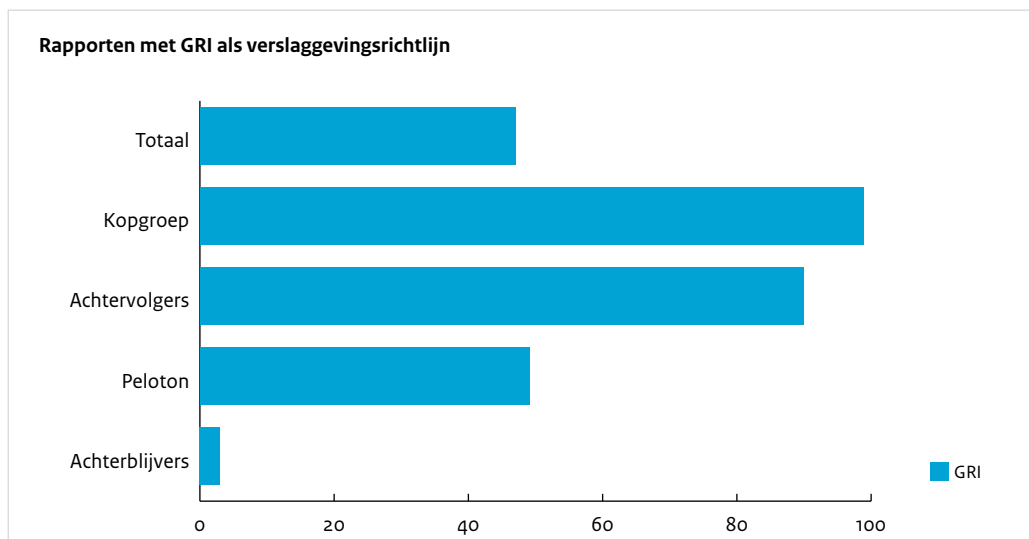
Focus". Het is interessant om te zien dat juist op het "Bundelen van (keten) informatiestromen" er door de deelnemers forse vooruitgang is geboekt. Hierbij is het echter goed te vermelden dat de score op dit principe vorig jaar de laagste van de vijf was. De grootste vooruitgang kan nog worden geboekt op de "Betrokkenheid van stakeholders". Hieronder wordt hier nog enige aandacht aan besteed.

Naast geïntegreerde verslaggeving blijft ook de wijze waarop met stakeholders wordt omgegaan een punt van aandacht. Steeds meer verschillende groepen stakeholders vragen organisaties hen te informeren over de niet-financiële prestaties. Om organisaties hierbij te helpen ontwikkelt het Global Reporting Initiative (GRI) hun vierde generatie reporting guidelines (G4). Binnen deze richtlijnen zal onder meer specifieke aandacht worden geschonken aan de vraag hoe organisaties relevante informatie kunnen verschaffen aan verschillende groepen stakeholders. De G4 richtlijnen zullen naar alle waarschijnlijkheid in 2013 gepubliceerd worden. Voor die tijd is er voor organisaties nog de mogelijkheid een bijdrage te leveren. Deze zullen worden meegewogen alvorens het geheel wordt gepubliceerd.

4.3.1 Het GRI en score op de Transparantiebenchmark

Bij de ondernemingen met maatschappelijke verantwoordingsinformatie is ook gekeken naar de gehanteerde verslaggevingsstandaard. Door een groot deel van de organisaties werd verwezen naar de standaard van het GRI. In de grafiek hieronder is te zien dat het grootste gedeelte van de koplopers en achtervolgers gebruikmaakt van het GRI als verslaggevingsrichtlijn.

De verdeling in GRI-applicatieniveau onder de koplopers is als volgt: 55% (was 45%) van de koplopers rapporteert op niveau A+ (waarbij de 'plus' staat voor externe verificatie van het verslag); 30% (blijft 30%) rapporteert op niveau B+. De resterende koplopers hebben een ander applicatieniveau (15%).

5 Evaluatie

Het is de filosofie achter de Transparantiebenchmark dat een organisatie die transparant aan de omgeving laat zien hoe zij in de maatschappij staat en hoe ze omgaat met het thema duurzaamheid, als gevolg van die transparantie vaak geprikkeld wordt om de prestaties op dit gebied nog verder te verbeteren. De informatie die met de buitenwereld wordt gedeeld is immers een prima basis om de dialoog aan te gaan met de stakeholders en deze dialoog leidt in de regel tot verbeteringen. Bij ondernemingen die nog minder ver zijn op het gebied van duurzaamheid leidt transparantie tot kritische zelfreflectie op dit terrein en daarmee ook tot verbeteringen.

5.1 Dialoog met deelnemers

Bij zo'n filosofie past ook een projectaanpak voor de Transparantiebenchmark die recht doet aan deze doelstelling. Een aanpak die evolueert op basis van ervaringen en waarin ruimte is voor dialoog met de deelnemers. In dat kader is geïnvesteerd in een dialoog met de deelnemende organisaties, bijvoorbeeld door het organiseren van een masterclass voor deelnemers aan de Transparantiebenchmark die nog voldoende rek voor verbetering toonde. Daarnaast is er eind 2010 een bijeenkomst geweest met een aantal deelnemers om te praten over de ervaringen

Feedback	Respons
De methode van self-assessment wordt door de meerderheid van de deelnemers als positief ervaren, ondanks de benodigde tijdsbesteding.	Dit jaar zijn de self-assessment alvast ingevuld op basis van de antwoorden van vorig jaar, waardoor bedrijven de self-assessments uitsluitend hoefden te actualiseren voor de aanpassingen in de rapportage.
Organisaties hebben behoefte aan tijdige communicatie over de Transparantiebenchmark, inclusief communicatie van de lijst met scores.	Vooraf is een inventarisatie gemaakt van de contactpersonen bij de deelnemende bedrijven. Bovendien is gedurende het hele proces op eenduidige wijze gecommuniceerd over de datum waarop de definitieve score rapporten worden uitgebracht.
Organisaties zijn op zoek naar een manier om hun prestaties op het gebied van MVO kenbaar te maken. Het jaarverslag wordt hiervoor niet altijd als het optimale middel gezien.	Ook website informatie wordt meegenomen, mits in de verantwoordingsinformatie een expliciete weblink naar de betreffende informatie is opgenomen.
Het sectoroverstijgend vergelijken van prestaties op het gebied van transparantie is volgens sommigen eigenlijk per definitie niet mogelijk, omdat de uitdagingen in verschillende sectoren sterk verschillen.	Een constatering die we voor een deel hebben ondervangen door per sector te rapporteren. In dit rapport vindt u dan ook in paragraaf 4.2 de betreffende sectoranalyses.
De vergelijkbaarheid van ondernemingen wordt bemoeilijkt door verschillen in omvang. Een kleine organisatie heeft andere uitdagingen op transparantie- en MVO-gebied dan een multinational met internationale activiteiten.	De Transparantiebenchmark maakt geen expliciet onderscheid tussen grote en kleine organisaties. Wel heeft er in juni 2011 MVO masterclasses plaatsgevonden voor organisaties die achterbleven of in het peloton zaten. Daarnaast is aansluiting gezocht met algemeen gehanteerde rapportage richtlijnen (GRI, RJ400) welke sectoroverschrijdend zijn.
Timing self-assessments kan beter: vakantieperiode is geen goede periode hiervoor.	De periode voor het invullen van de self-assessment is vervroegd en met één week verlengd ten opzichte van vorig jaar, zodat bedrijven al voor de zomervakantie de self-assessment konden invullen.

met de Transparantiebenchmark en heeft er een aantal evaluatiebijeenkomsten plaatsgevonden met bedrijven aangaande de self-assessment tool. Belangrijke signalen uit de contacten met deelnemende organisaties en de respons hierop zijn:

Verder is er dit jaar gekozen voor continuïteit, zodat bedrijven weten waar ze aan toe zijn. De criteria die ten grondslag aan de Transparantiebenchmark liggen zijn zoveel mogelijk hetzelfde gebleven ten opzichte van vorig jaar. Dit geldt ook voor de spelregels. Daarnaast is versimpeling van de Transparantiebenchmark nagestreefd. Om het voor bedrijven makkelijker te maken, is de online self-assessment vooraf ingevuld met de antwoorden van het jaar ervoor. Daarnaast is de vragenlijst van de online self-assessment versimpeld, waarbij er meer 'Ja/Nee' antwoorden zijn in plaats van uitgebreide antwoorden. De toelichtingen zijn aangescherpt, zodat het voor bedrijven nog inzichtelijker is wat er met vragen bedoeld wordt. Ook is er energie gestoken in het stabiel maken van de online tool. Ten slotte is er intensievere communicatie met bedrijven geweest en goede bereikbaarheid van helpdesk die telefonisch en per e-mail bereikbaar is geweest.

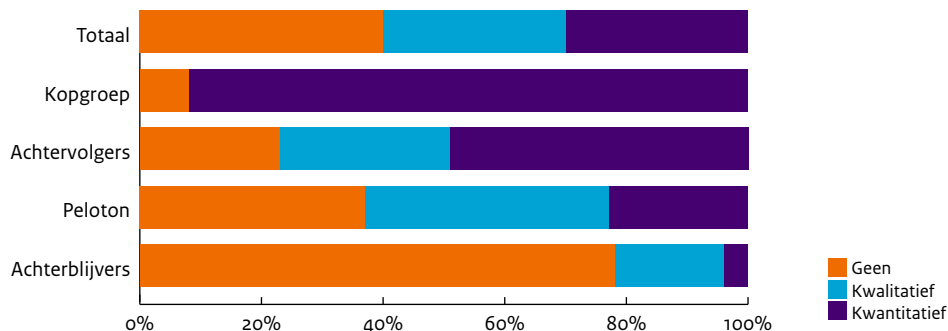
Het ministerie van EL&I is dankbaar voor de ontvangen reacties en zal deze gebruiken om het instrument Transparantiebenchmark verder te verbeteren. Alle organisaties in de onderzoeksgroep zullen via de website www.transparantiebenchmark.nl op de hoogte worden gehouden van relevante ontwikkelingen. Heeft u nog reacties of feedback? Deze kunt u toesturen aan transparantiebenchmark@minez.nl.

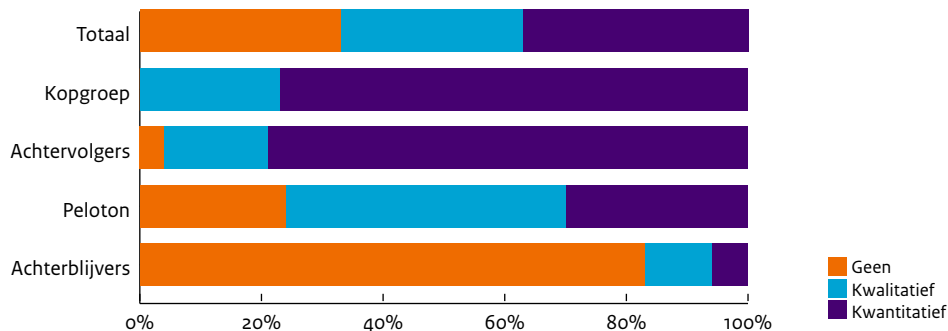
A Bijlagen

A.1 Themavergelijkingen

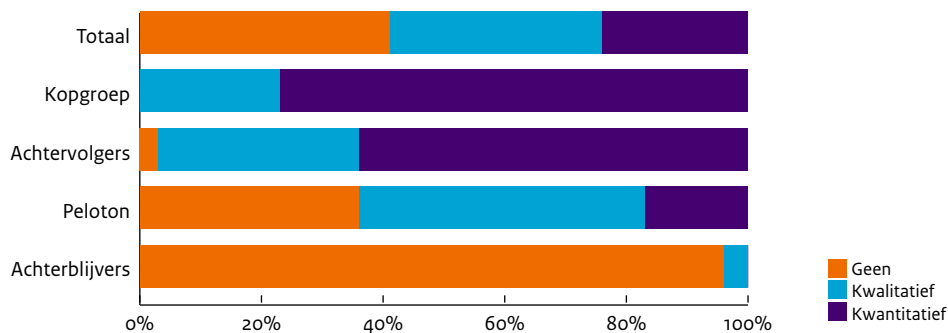
Wijze waarop over economische doelstellingen wordt gecommuniceerd (aantal verslagen)

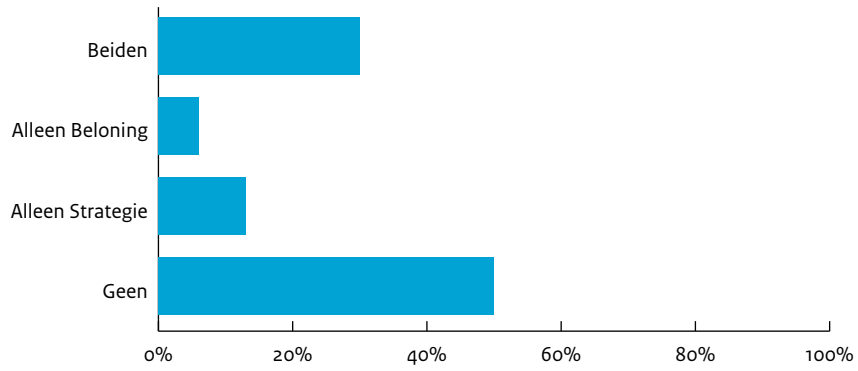
Wijze waarop over milieu doelstellingen wordt gecommuniceerd (aantal verslagen)

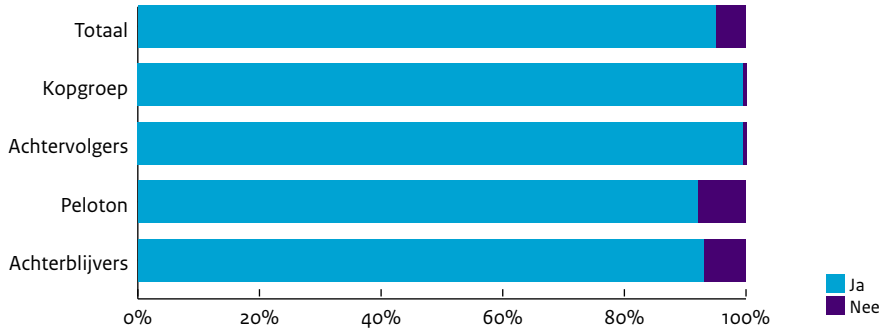
Wijze waarop over sociale doelstellingen wordt gecommuniceerd (aantal verslagen)

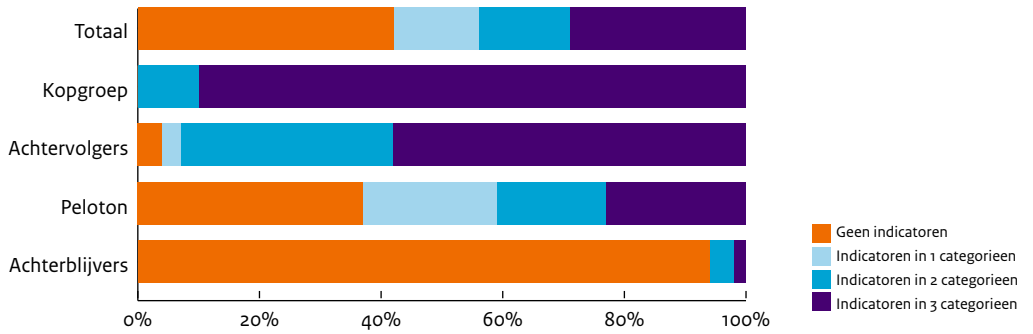
Communicatie over betrokkenheid RVB bij MVO (Strategie en/of Beloning)

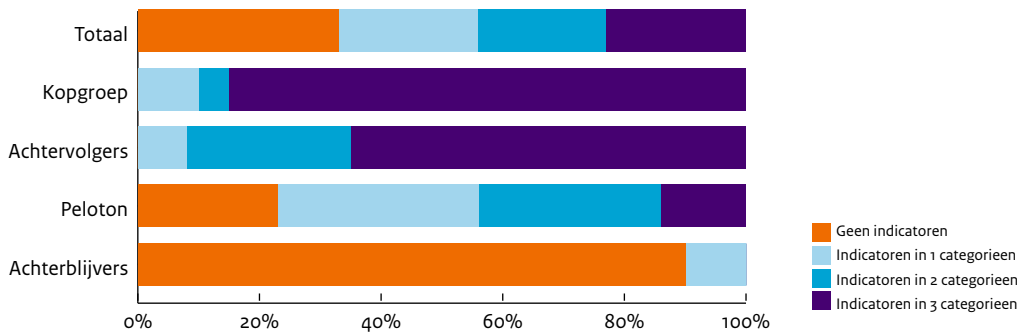
Aantal verslagen met economische prestatie indicatoren

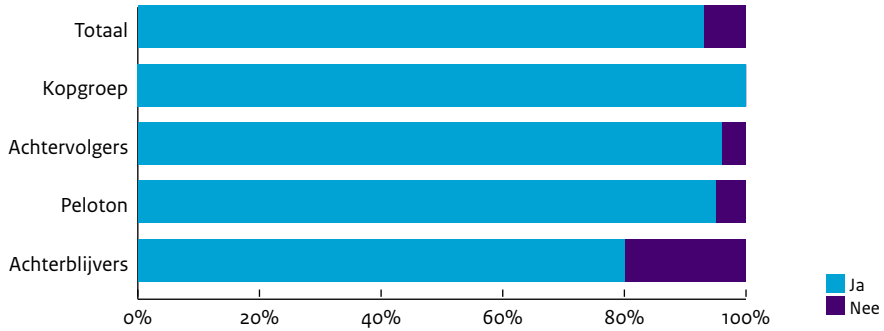
Aantal verslagen met milieu prestatie indicatoren

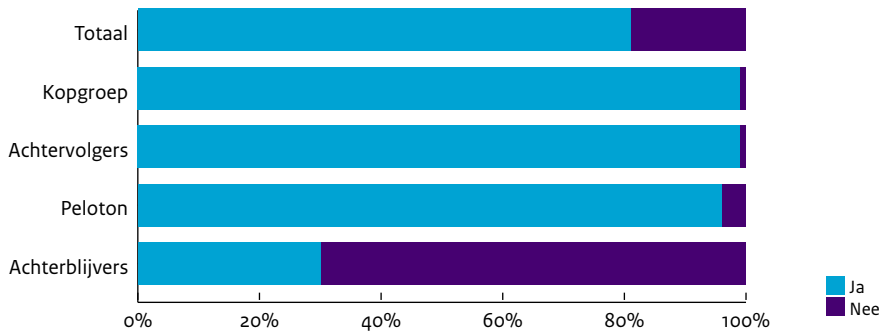
Aantal verslagen met sociale prestatie indicatoren

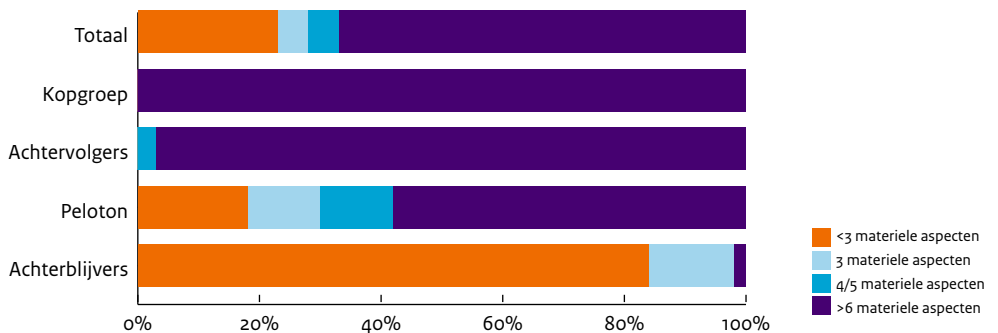
Aantal verslagen met toelichting op algehele bedrijfsstrategie

Aantal verslagen met toelichting op MVO strategie

Aantal verslagen met (materiële) maatschappelijke aspecten

A.2 Bedrijven zonder publiek toegankelijk (Nederlands) verslag

Naam organisatie	KvK opvraagbaar	Naam organisatie	KvK opvraagbaar
A. Hakpark B.V.	nee	Jill Holding B.V.	nee
ABB B.V.	ja	Jurriens Exploitiemij. B.V.	ja
Accenture B.V.	ja	Kamstra Export BV	ja
Adecco Group Nederland	ja	Kawasaki Motors Europe N.V.	ja
Advanced Travel Partners Nederland B.V.	nee	Keppel Verolme B.V.	ja
AFAC BV	nee	Koninklijke Distill. Dirkzwager B.V.	nee
Aig Europe (Netherlands) N.V.	nee	Koninklijke Wagenborg	nee
Albron Nederland B.V.	ja	Koninklijke Zeelandia Groep B.V.	nee
Alliance Unichem	ja	Koop Holding	nee
Amega Holding B.V.	nee	Kramp Groep B.V.	ja
Amer. Expr. Serv. Eur. Limited	nee	Kruidenier Groep B.V.	nee
Amtel N.V.	ja	Kuehne + Nagel N.V.	ja
Amtrada Holding B.V.	ja	Kuiken N.V.	ja
ArcelorMittal Netherlands B.V.	nee	Kuwait Petroleum B.V.	ja
Argos Groep B.V.	ja	Kyocera Mita Europe B.V.	ja
Asics Europe B.V.	nee	Leaf International B.V.	ja
AstraZeneca B.V.	nee	LEDlicht Nederland B.V.	nee
Astrum Automotive B.V.	ja	Loders Croklaan Group B.V.	ja
AutoBinck Beheer N.V.	ja	Logica Nederland B.V.	ja
B.V. Envema	nee	Lohomij B.V.	nee
Bakkersland Groep B.V.	nee	Loyens & Loeff N.V.	ja
Ball Pack. Europe Holding B.V.	nee	LyondellBasell Indus. Holdings	nee
BCD Travel B.V.	ja	Manpower Nederland B.V.	nee
Bea Systems Distribution B.V.	nee	Markeur	nee
Beleggingsmij. Braverassa B.V.	nee	Mars Nederland B.V.	nee
Blokker Holding B.V.	ja	Maxxium Worldwide B.V.	ja
Bluewater Energy Services B.V.	ja	Meatpoint B.V.	nee
BMW Nederland B.V.	ja	Medtronic B.V.	nee
Borstlap Fasteners Group B.V.	ja	Mexx Europe Holding B.V.	ja
Bosal Nederland B.V.	nee	MHI Equipment Europe B.V.	ja
Boston Scientific Int. B.V.	nee	Michelin Nederland N.V.	ja
BP Nederland Holdings B.V.	nee	Mijwo Beheer B.V.	nee
British American Tobacco International (Holdings) B.V.	ja	Miss Etam B.V.	nee

Naam organisatie	KvK opvraagbaar	Naam organisatie	KvK opvraagbaar
BT Nederland N.V.	nee	Mitsubishi Caterp. Forkl. B.V.	ja
Burg Industries B.V.	nee	Mitsubishi Electric Eur. B.V.	ja
C. den Braven Beheer B.V.	ja	Mitsubishi Motors Europe B.V.	nee
C1000	ja	Nedfast Holding B.V.	nee
Caldic B.V.	ja	Nedri Spanstaal B.V.	ja
Canon Europa N.V.	nee	Nefit B.V.	nee
Cargill B.V.	ja	Nestlé Nederland B.V.	ja
Cementbouw	nee	New Skies Investm. Hold. B.V.	nee
Center Parcs Europe N.V.	nee	Nike Eur. Operat. Neth. B.V.	nee
CEVA Logistics Holdings B.V.	nee	Norfolk Holdings B.V.	nee
CFS Holdings B.V.	nee	Norit International B.V.	nee
Charden International B.V.	ja	Norsk Hydro Holland B.V.	ja
Citadel Enterprises B.V.	nee	NXP Semiconductors Neth. B.V.	ja
Coöp. Inkoopver. Superunie BA	ja	OAD Groep	nee
Coöp. Kon. Fruitmast. Grp. UA	ja	ODS B.V.	ja
Coöper. Kon. Cebeco Groep UA	nee	Omron Europe B.V.	ja
Copaco Nederland B.V.	nee	Optiver Holding B.V.	ja
Cornelder Holding B.V.	ja	Otra N.V.	nee
Da Holding B.V.	ja	Oxbow Coal B.V.	nee
Damen Shipyards Group N.V.	ja	Oxxio B.V.	nee
Danone Baby & Med. Nutr. B.V.	nee	P.L. v. Merksteijn Hold. B.V.	nee
De Groot Vershuur Hold. B.V.	nee	Peugeot Nederland	nee
De Hoop Terneuzen B.V.	ja	PGA Nederland N.V.	ja
de Persgroep Nederland B.V.	ja	Philip Morris Int. Hold. B.V.	nee
De Rijke Continental B.V.	nee	Poiesz Beheer B.V.	ja
De Stiho Groep B.V.	ja	Pon Holdings B.V.	ja
De Vierschaar B.V.	ja	Postkantoren B.V.	ja
Deka Exploit.maatsch. B.V.	nee	Pouw Beheer B.V.	nee
Delek Nederland B.V.	nee	PPG Coatings Nederland B.V.	ja
Denkavit Internationaal B.V.	nee	ProLogis Eur. Develop. B.V.	nee
Denso Int. Europe B.V.	nee	R.E.T. Advies en Handel B.V.	ja
Dexcom Holdings N.V.	ja	Raben Group B.V.	nee
Dirk van den Broek	nee	Remeha Group B.V.	ja
DOC Kaas	ja	RFS Holland Holding B.V.	ja
Dyckerhoff Basal Nederl. B.V.	ja	Rockwell Automation B.V.	ja

Naam organisatie	KvK opvraagbaar	Naam organisatie	KvK opvraagbaar
Econosto N.V.	ja	Rockwool Benelux Holding	ja
Electrolux Holding B.V.	nee	Roupe Van der Voort B.V.	ja
Elopak B.V.	ja	RTL Nederland B.V.	ja
Endemol Group N.V.	nee	Ruvabo B.V.	ja
Equens SE	ja	SABIC Holding Europe B.V.	ja
Ericsson Holding Int. B.V.	ja	Saint-Gobain Distribution	nee
Esso Benelux B.V.	ja	Samsung Electronics Benelux BV	ja
Eur. Container Terminals B.V.	ja	Sanoma Magazines B.V.	nee
Euro-Scrap Alliance B.V.	nee	Sara Lee International B.V.	ja
Eurospecialities Foods B.V.	nee	SBS Broadcasting B.V.	ja
Ewals Holdings B.V.	nee	Scheuten Glass Holding B.V.	nee
Falcon Holding B.V.	nee	Seatrade Holding B.V.	nee
Farm Frites Beheer B.V.	nee	Sensata Technol. Holding N.V.	ja
Flowserve	nee	Sime Darby Unimills B.V.	ja
Foot Locker Europe B.V.	nee	SPAR Holding B.V.	ja
Free Record Shop Holding B.V.	ja	Stage Entertainment B.V.	nee
FUJIFILM Europe B.V.	ja	Stahl Group B.V.	nee
GDF SUEZ Global Gas Hold. B.V.	nee	Sterling Fluid ST.	ja
General Motors Nederland B.V.	nee	Storteboom Group B.V.	nee
Genzyme Europe B.V.	ja	Stratic	nee
GlaxoSmithKline	nee	Sundio Group B.V.	ja
Glencore Grain Rotterdam B.V.	nee	Synbra Holding B.V.	nee
Gulf Holding B.V.	nee	Interfood Holding	ja
Haluco Beheer B.V.	nee	Thales Nederland	ja
Heiploeg Holding B.V.	ja	The Nielsen Company B.V.	ja
Hertel Holding B.V.	nee	Theobroma B.V.	nee
Hitachi Machinery N.V.	ja	Thermphos International B.V.	nee
Homel Holding B.V.	nee	Thomas Cook Nederland B.V.	ja
Honeywell Netherl. Hold. B.V.	nee	Thyssenkrupp Mat. Nederl. B.V.	ja
Hoogwegt Groep B.V.	ja	Toshiba Medical Systems Europe B.V.	ja
Hoya Holdings N.V.	ja	Total Nederland NV	nee
Hyster	ja	Toza B.V.	ja
Hyva Group B.V.	nee	Trebbe Groep B.V.	ja
IBM Nederland BV	ja	Treofan Film Int. B.V.	ja
IKEA Nederland B.V.	ja	Triade Holding B.V.	ja

Naam organisatie	KvK opvraagbaar	Naam organisatie	KvK opvraagbaar
Imation Europe B.V.	ja	Univar N.V.	nee
IMCD Holding B.V.	ja	Utility Support Group B.V.	ja
IMpact Holding B.V.	nee	Van den Ban Autobanden B.V.	ja
Impress Holdings B.V.	nee	Van Mossel	nee
Inalfa Roof Systems Hold. N.V.	ja	Vitol Holding B.V.	nee
Koninklijke Smilde B.V.	nee	Voest Alpine Polynorm B.V.	ja
INEOS NOVA Eur. Holding B.V.	ja	Vreugdenhil Groep B.V.	ja
Ingram Micro	nee	Vroegop Ruhe & Co. B.V.	nee
Int. Flavors & Fragrances B.V.	ja	Vroon Group B.V.	ja
Interface Europe B.V.	ja	Wärtsilä Nederland	ja
Intergamma B.V.	ja	Watts Industries Europe B.V.	nee
InterGen N.V.	ja	Wim Bosman Transport B.V.	nee
ISS Holding Nederland B.V.	nee	Wintershall Nederland B.V.	ja
Janssen-cilag	nee	Yokogawa Europe B.V.	ja
Jetix Europe N.V. (Disney XD)	nee	Zeeland Aluminium Company N.V.	ja

A.3 Weblinks naar verslagen

Organisatie	Weblink naar het verslag
N.V. Nuon Energy	http://www.nuon.com/nl/mvo/verslaggeving/jaarverslag2010.jsp stakeholderdialoog in emagazine: http://www.nuonemagazine.com of www.nuon.com/emagazine (beide verwijzen naar zelfde webpagina)
KPN	http://www.kpn.com/corporate/overkpn/duurzaam/Duurzaamheidsverslag.htm http://www.kpn.com/corporate/overkpn/Bedrijfsprofiel/Jaarverslag.htm
Aegon N.V.	http://www.corporatereporting.aegon.com/2010/annualreview/uk/userfiles/pdf/AEGON_Annual_Review_2010.pdf http://www.aegon.com/Documents/aegon-com/Sitewide/Publications/CR-reports/2011/AEGON-Sustainability-Report-2010.pdf http://www.aegon.com/Documents/aegon-com/Sitewide/Publications/Annual-reports/2010/AEGON-Annual-Report-2010.pdf http://www.corporatereporting.aegon.com/2010/sustainability/userfiles/pdf/AEGON_Sustainability_Summary.pdf
Koninklijke Philips Electronics N.V.	www.annualreport2010.philips.com
Royal DSM N.V.	http://www.dsm.com/en_US/cworld/public/about/pages/informationcenter_clean.jsp?action=filter&year=2011&category=publication&subcategory=Financial+publications&topic=Annual+reports http://www.annualreport2010.dsm.com/pages/Homepage.html pdf: http://www.dsm.com/en_US/cworld/public/investors/downloads/annual_report_2010.pdf?fileaction=openFile
PostNL	http://www.postnl.com/nl/Images/TNT-Annual-Report-2010_tcm217-541983.pdf
AKZO Nobel N.V.	http://report.akzonobel.com/2010/ar/servicepages/downloads/files/akzonobel_report10_entire.pdf
Achmea	http://www.achmea.nl/over-achmea/mvo/Paginas/MVO-jaarverslag.aspx
Van Gansewinkel Groep	http://www.jaarverslagvangansewinkelgroep.nl/
BAM Group	http://www.bam.nl/sites/bamnl/files/duurzaamheidsverslag_definitief_nl_-_21_april_2011.pdf http://www.bam.nl/sites/all/files/2010%20Jaarrapport.pdf
TNT Express	http://group.tnt.com/annualreports/annualreport10/express/ TNT Annual Report 2010 http://www.postnl.com/nl/Images/TNT-Annual-Report-2010_tcm217-541983.pdf TNT Express http://www.tnt.com/content/dam/corporate/pdfs/Archive/Governance/2011/20110411-prospectus-TNT-Express-NV.pdf
DHV Group	http://dhvgroup.com/Newsroom/Publications/2011/2011-03-11-Annual-Report-2010
ING Groep	https://www.ing.com/Ons-Bedrijf/Over-ons/Publicaties.htm . Het Maatschappelijk jaarverslag is ook toegankelijk via de MVO http://www.ingforsomethingbetter.com/cr_reports/corporate_responsibility_report_2010/ http://www.ing.com/Ons-Bedrijf/Investor-relations/Jaarverslagen.htm
Havenbedrijf Rotterdam N.V.	http://jaarverslag.portofrotterdam.com/

Organisatie	Weblink naar het verslag
Crown Van Gelder N.V.	http://www.cvg.nl/pdf/2011/Annual%20Report%2020101.pdf http://www.cvg.nl/pdf/2011/CVG%20Duurzaamheidverslag_web.pdf http://www.cvg.nl/pdf/2009/Visie%20NL.pdf http://www.cvgpapier.nl/Duurzaamheid/Duurzaam-onder nemen.aspx
Rabobank	http://www.jaarverslagenrabobank.nl/ www.rabobank.com/mvo-cijfers http://www.jaarverslagenrabobank.nl/downloads/Maatschappelijk_Verantwoord_Ondernemen_2010_Rabobank_Groep_integraal.pdf (pp 34-61)
Koninklijke Ahold N.V.	http://crreport2010.ahold.com
Alliander N.V.	http://www.alliander.com/nl/alliander/investors/publications/jaarverslag2010/index.htm
Océ N.V.	http://global.oce.com/oce-sustainability/downloads/sustainability-report/default.aspx Océ Annual Report 2010: http://investor.oce.com/reports/reports/annual-report/default.aspx
Koninklijke FrieslandCampina N.V.	http://www.frieslandcampina.com/nederlands/responsibility/responsibility-reports.aspx http://www.frieslandcampina.com/nederlands/about-us/financial/reports.aspx
Heineken N.V.	http://www.annualreport.heineken.com/ http://www.sustainabilityreport.heineken.com/ http://www.heinekeninternational.com/content/live/sustainability/Data%20Sheets/Heineken%20NV%202010%20Sustainability%20Data%20Sheet.pdf http://www.annualreport.heineken.com/downloads/index.html http://www.sustainabilityreport.heineken.com/downloads/index.html http://www.heinekeninternational.com/ http://www.heinekeninternational.com/web+casts+ir.aspx
Mn Services	http://www.mn.nl/portal/page?_pageid=3615,6056412&_dad=portal&_schema=PORTAL
VolkerWessels	http://www.volkerwessels.com/nl/financieel/jaarverslag-2010 http://www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility/duurzaamheidverslag
KLM	http://www.klm.com/csr/en/images/AFKLM%20CSR%20report%202010-11_tcm696-350742.pdf
PricewaterhouseCoopers	http://www.pwc.com/nl/nl/assets/documents/jaarbericht-2009-2010.pdf
Essent N.V.	www.essent.nl/cr http://www.essent.nl/content/overessent/het_bedrijf/mvo/essent_en_mvvo/2010.html

Organisatie	Weblink naar het verslag
Nutreco	http://www.nutreco.com/images/stories/NutrecoPublications/Annual_Reports/PDF/2010/nutreco_ar2010_at_nut_31-03.pdf http://www.nutreco.com/images/stories/NutrecoPublications/CSR/2010/nut_sr_layout_at_nut_160211_18h45.pdf http://www.nutreco.com/index.php?option=com_content&task=view&id=483&Itemid=512 http://www.nutreco.com/images/stories/NutrecoPublications/2010/ftf%20nl%20final%2012-4.pdf http://www.nutreco.com/images/stories/NutrecoPublications/2011/ftfaqua_final_low%20res_at_nut_300111%20def%20def.pdf http://www.nutreco.com/index.php?option=com_content&task=view&id=472&Itemid=498
De Nederlandsche Bank N.V.	www.jaarverslagdnb.nl
Vodafone	http://over.vodafone.nl/duurzaam/visie/rapportages Vodafone Group: www.vodafone.com/sustainability
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	http://www.bng.nl/smartsite.shtml?ch=&id=68144
Unilever N.V.	http://www.unilever.com/sustainability/introduction/?WT.GNAV=Sustainability_at_Unilever
Schiphol Group	http://www.schiphol.nl/SchipholGroup1/InvestorRelations/FinancieleInformatie/Jaarverslagen.htm
Teijin Aramid B.V.	http://www.teijinaramid.com/eCache/INT/25/828.bG5nPU5M.pdf Engelse versie: http://www.teijinaramid.com/eCache/INT/25/887.pdf
Attero Holding N.V.	http://www.muskitopages.nl/scribd/html/attero_verslag.html
Nederlandse Gasunie N.V.	http://www.gasunie.nl/gu/mvo/mvo-jaarverslag http://www.gasunie.nl/gu/financieel
NS	http://www.ns.nl/jaarverslag
Wavin N.V.	http://www.wavin.com/com/CSR_Reporting.html
FMO	http://annualreport.fmo.nl/
T-Mobile Nederland	http://www.t-mobile.nl/Corporate/media/pdf/T-Mobile_MVO_verslag_2010.pdf
Coca-Cola Enterprises Nederland B.V./Coca-Cola Nederland B.V.	http://www.coca-colanederland.nl/Nieuws/Jaarverslagen_NL.aspx http://www.cokecce.com/pages/_content.asp?page_id=135
ANWB B.V.	http://www.anwb.nl/binaries/pdf/over-anwb/jaarverslag/jaarrekening_2010_anwb_groep_definitief.pdf http://www.anwb.nl/binaries/pdf/over-anwb/jaarverslag/jaarverslag_mvo_2010.pdf
Holding Nationale Goede Doelen Loterijen N.V.	http://files.postcodeloterij.nl/Jaarverslag_2010/magazine.html http://files.sponsorloterij.nl/Jaarverslag_2010/magazine.html http://files.bankgiroloterij.nl/Jaarverslag_2010/magazine.html http://www.publitas.nl/Nationale_Postcode_Loterij/planetfirst2010/magazine.php http://www.postcodeloterij.nl/Organisatie/Jaarverslagen.htm
ProRail B.V.	http://www.prorail.nl/Over%20ProRail/documenten/Documents/ProRailJaarverslag2010.pdf
Bavaria N.V.	www.bavariacorporate.com

Organisatie	Weblink naar het verslag
Unibail-Rodamco Ned. Wnk. B.V.	http://www.unibail-rodamco.com/W/do/centre/annual-reports
Heijmans	http://www.heijmans.nl/MVO/Duurzaamheid http://www.muskitopages.nl/scribd/html/heijmans-jaarverslag-2010.html
CoMore B.V.	http://www.co-more.nl/comore-media.asp?id=240 http://www.co-more.nl/MVO.asp?id=180
Delta Lloyd Groep	http://verslag.deltalloydgroep.com/2010/docs/default/home.php
Koninklijke Ahrend N.V.	http://www.ahrend.com/smartsite.dws?language=NL&ch=COM&id=50287 Direct naar het verslag: http://ereport.cfreport.com/ahrend/ahrendjv10n/flash.html
Deloitte Holding B.V.	http://www.deloitteannualreport.nl/
SHELL International B.V.	http://www.shell.com/home/content/environment_society/reporting/s_reports/
ASML Holding N.V.	http://www.asml.com/asml/show.do?ctx=787
Menzis Holding B.V.	http://www.menzis.nl/web/Corporate/jaarverslag.htm
Roto Smeets Group N.V.	http://www.rotosmeetsgroup.com/alg/Milieujaarverslag.asp http://www.rotosmeetsgroup.com/alg/jaarverslag.asp
Siemens Nederland	http://www.siemens.nl/default.asp http://www.siemens.nl/onderneming/milieu.asp http://www.siemens.nl/onderneming/hr_beleid/diversiteit.asp http://www.siemens.nl/onderneming/compliance.asp http://www.siemens.nl/onderneming/hr_beleid/SIEM_SustainabilityProfiel06.11.pdf Voor SRAG, zie http://www.siemens.com/sustainability/en/ http://www.siemens.com/annual/10/download_center_en.html?p=siemens_at_a_glance#siemens_at_a_glance
SITA Netherlands	www.sita.nl
SBM Offshore	http://www.sbmoffshore.com/DOCS/SBMO_SustainabilityReport_2010.pdf http://www.sbmoffshore.com/DOCS/SBMOOffshore_AnnualReport2010.pdf
TenneT TSO B.V.	http://annualreport.tennet.eu/about-our-annual-reports/cDU55_About-our-annual-reports.aspx http://annualreport.tennet.eu/Downloads/TenneT_CSR_2010.pdf
Holland Casino	http://www.hollandcasino.nl/NR/rdonlyres/B1EC1477-2415-4770-9DEE-C8E9E56730F5/43711/Financieeljaarverslag2010.pdf http://www.hollandcasino.nl/NR/rdonlyres/B1EC1477-2415-4770-9DEE-E9E56730F5/43712/Maatschappelijkjaarverslag2010.pdf
Eneco Holding N.V.	http://ereport.cfreport.com/eneco/enecoijv10n (online report) http://corporatenl.eneco.nl/cijfers/Financiele-verslagen/Pages/Default.aspx (pdf)
Van Lanschot Bankiers	http://www.vanlanschot.nl/vanlanschot/over-van-lanschot/mvo/externe-com-municatie.html
The Greenery B.V.	http://www.thegreenery.com/home/nieuws-en-publicaties/duurzaamheids-verslag-2010
Van Drie Holding B.V.	http://www.vandriegroup.nl/fileadmin/Afbeeldingen/MVO/MVO_Rapportage_2010_VanDrie_Group.pdf

Organisatie	Weblink naar het verslag
Wolters Kluwer N.V.	http://reports.wolterskluwer.com/2010/ar/servicepages/welcome.html Sustainability Report: http://reports.wolterskluwer.com/2010/sr/servicepages/welcome.html
Deli XL B.V.	http://www.delixl.nl/duurzaamheidverslag2010/
Koninklijke Vopak N.V.	www.vopak.com/sustainability/sustainability.html Annual Report: www.vopak.com Code of Conduct: http://www.vopak.com/structurepolicy/regulations.html
Atos Nederland B.V.	http://atos.net/NR/rdonlyres/28D892E2-2A17-4101-B3B3-3A6657936B59/0/Atos_RSE_2010_EN.pdf
ASR Nederland N.V.	http://www.asrneland.nl/article/94/full_year_reports/
Dura Vermeer Groep	www.duravermeer.nl
Vos Logistics N.V.	http://www.voslogistics.com/news%20and%20information/download%20area
Dutch Flower Group B.V.	http://www.dfg.nl/nl/36_duurzaamheid.html
Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland N.V.	www.oostnv.nl
Perfetti Van Melle Benelux B.V.	http://www.perfettivanmelle.nl/media/PVM_mvo_jaarverslag_def.pdf
SNS REAAL N.V.	www.snsreéalvoverslag2010.nl http://www.snsreéaljaarverslag.nl/docs/default/home.php?language=nl
Corio N.V.	CSR verslag 2010: http://www.corio-eu.com/publications.html Annual report 2010: http://www.annualreport2010corio.com/
Mondial Movers	http://www.mondial-movers.nl//editor/page.php?id=61
TUI Nederland	http://www.tui.nl/binaries/tuinl/duurzaam-toerisme/duurzaam-toerisme-jaarverslag-2010.pdf http://sd2010.tuitravelplc.com/tui-sd2010/en/downloads http://ara2010.tuitravelplc.com/tui-ar2010/en/home
Reed Elsevier N.V.	http://www.reed-elsevier.com/corporateresponsibility/crreport/Pages/Home.aspx
Agrifirm	http://www.agrifirm.com/agrifirm-group/mediacenter/jaarverslagen http://www.agrifirm.com/agrifirm-group/over-agrifirm/corporate-social-responsibility
NWB Bank	http://www.nwb.com/content/nl/publicaties/jaarverslagen http://www.nwb.com/content/nl/offline/GRI-tabel.html
Draka Holding N.V.	http://communications.draka.com/sites/eu/Downloads/Corporate/AR2010/index.html
ABN AMRO	http://www.abnamro.com/en/about-abn-amro/reports-and-reviews/index.html Sustainability Review: http://service.abnamro.nl/duurzaamondernemen_NL/
Ordina N.V.	http://jaarverslag2010.ordina.nl/docs/default/home.php?language=nl
Joh. Mourik & Co. Holding B.V.	www.mourik.com http://www.mourik.com/jaarbeeld2010/magazine.html
Mediq	http://ir2.flife.de/data/mediq/igb_html/pdf/1000002_nl.pdf
Twynstra Gudde	http://www.tg.nl/NL/Over-Twynstra-Gudde/Duurzaam-ondernemen.html

Organisatie	Weblink naar het verslag
Arcadis N.V.	http://www.arcadis.com/Content/ArcadisGlobal/docs/publications/AnnualReport2010.pdf http://www.arcadis.com/Content/ArcadisGlobal/docs/publications/AnnualReview2010.pdf http://www.arcadis.com/Content/ArcadisGlobal/docs/About_Us/010411_Copy_of_GRI_index_ARCADIS_2010_FINAL_for_web_posting.pdf http://www.arcadis.com/GRI.aspx http://www.arcadis.com/globalcompact.aspx
Koninklijke Boskalis Westminster N.V.	http://www.boskalis-annualreports.com
Q Park N.V.	http://www.q-park.nl/DesktopModules/ITOmni.EFolder/Folders/FlashFolder/RenderFolder.aspx?IDS=4684 4733 4 167
Zeeman Groep B.V.	http://www.zeeman.com/Over-Zeeman/Onderneming/Verantwoord-ondernemen.aspx
Imtech	http://annualreport.imtech.eu/
Tata Steel IJmuiden B.V.	www.jaarverslगतatasteel.nl http://www.tatasteeeurope.com/file_source/StaticFiles/Functions/HSE/CCR-09-10.pdf
COVRA	www.covra.nl ->jaarrapport, KAM verslag, Beleidsplan 2009-2014
Schuttelaar & Partners	http://www.schuttelaar.nl/magazine/2010/ meer informatie op www.schuttelaar.nl
KPMG N.V.	http://annualreport.kpmg.eu/ http://www.kpmg.com/NL/nl/Documents/Verslagen_KPMG/Jaarbericht_KPMG_2009_2010.pdf http://www.kpmg.com/NL/nl/Documents/Verslagen_KPMG/CSR_Jaarbericht_2009_2010.pdf http://www.kpmg.com/NL/nl/Documents/Verslagen_KPMG/Transparency_Report_2010_nl.pdf
Vitens N.V.	www.vitens.nl
Randstad Holding	http://www.randstadannualreport.com/
Ricoh Nederland B.V.	www.ricoh.nl/duurzaamheidsverslag
Industriebank LIOF N.V.	www.liof.nl
NIBC Bank N.V.	http://www.nibc.com/en/about-nibc/financial-results/annual-reports.html
VebeGo International N.V.	www.vebeGo.com/mvo_transparantie
Van Oord	http://vanoord.com/downloads/files/20/annual2010en.pdf
GasTerra B.V.	www.gasterraverslag.nl
Koninklijke Wessanen N.V.	http://www.wessanen.com/en/about-wessanen/sustainability/performance-factsheet-gri/ http://www.wessanen.com/en/investor-center/annual-report/
Nedap N.V.	http://www.nedap.com/UserFiles/4MB_internet_RV.pdf http://www.nedap.com/index.php?cat_id=33&id=59
Universiteit Utrecht	http://www.uu.nl/university/utrecht/NL/Profielenmissie/Pages/default.aspx

Organisatie	Weblink naar het verslag
Sodexo Nederland B.V.	Geen link
Facilicom Services Group	http://portal.nl.fsg.local/NL/Pages/Jaaverslag.aspx
Ballast Nedam N.V.	http://www.ballast-nedam.nl/content/files/SITE1/jaaverslagen/jaaverslag2010.pdf
N.V. NOM Investerings- en ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland	http://www.nom.nl/publicaties
EBN	http://www.ebn.nl/rapport.php?70
Sligro Food Group N.V.	http://sligro-annual-report-2010-nl.production.investis.com/ http://www.sligrofoodgroup.nl/OVERONS/MAATSCHAPPELIJKEVERANTWOORDELIJKHEID/Pages/maatschappelijkeverantwoordelijkheid.aspx
OBT B.V.	www.obt.nl
Grontmij N.V.	http://www.grontmij.nl/OverGrontmij/Documents/Jaaverslag%202010%20Grontmij.pdf
Koninklijke Grolsch N.V.	http://www.koninklijkegrolsch.nl/duurzaam-verantwoord/aanpak-en-resultaten
Connexxion	http://www.connexxion.com/data/upload/JV_2010_ENG_low_def(1).pdf
Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij	http://ereport.cfreport.com/staatsloterij/nstajv10/flash.html
CZ	http://www.cz.nl/over-cz-verslaglegging
ForFarmers Group B.V.	http://www.forfarmersgroup.eu/nl/downloads/download_file.php?file=1300694942
Universiteit Twente	http://www.utwente.nl/bestuur/ http://www.utwente.nl/jaaverslag/
Koninklijke Coöperatie Cosun U.A.	http://www.cosun-jaarverslag.nl/
B.V. Sperwer Holding	http://www.sperwer.nl/index.cfm?menuID=475&submenuID=513
APG	http://www.apg.nl/apgsite/pages/over-apg/publicaties/jaaverslagen/jaaverslag-turnpages.html http://www.apgverslagverantwoordbeleggen.nl/ http://www.apgverslagverantwoordbeleggen.nl/unpri-report
Radboud Universiteit Nijmegen	http://www.ru.nl/publish/pages/566471/jaaverslag_2010.pdf Jaarrekening: http://www.ru.nl/publish/pages/566471/ru_jv_2010_jaarrekening_15062011.pdf Onderzoeksjaarverslag: http://www.ru.nl/publish/pages/566471/rr_2010.pdf
Centric B.V.	www.centric.eu/jaaverslag
AMG Advanced Metallurg. Groep N.V.	http://www.amg-nv.com/Theme/AMG/files/AMG_2010AR_Complete.pdf
Brab. Ontw. Maatschappij N.V.	http://www.bom.nl/index.php?p=bibliotheek&m=11
CSM N.V.	http://www.csmsustainabilityreport.com/index.php?id=1985
Aalberts Industries N.V.	http://www.aalberts.nl/documenten/jaaverslagen/jaaverslag_2010.pdf
Macintosh Retail Group N.V.	http://www.macintosh.nl/data/files/downloads/c89eg9689bg_JV_2010_NL_interactief.pdf

Organisatie	Weblink naar het verslag
TMG - Telegraaf Media Groep	http://www.tmg.nl/Investors/annual-reports/8769043/Jaarverslag_2010_nl.html?language=nl&size=11px
Amphia Ziekenhuis	http://www.amphia.nl/OverAmphia/Pages/Publicaties.aspx
LeasePlan Corporation N.V.	http://www.leaseplan.com/documents/en_LP/Full_LeasePlan_Annual_Report_2010.pdf
Technische Universiteit Eindhoven	http://www.tue.nl/uploads/media/TUE_Jaarverslag_2010_LR.pdf
De Koninklijke Nederlandse Munt N.V.	http://www.knm.nl/CmsData/FCKUploads/file/KNM_Jaarverslag_2010.pdf
Fugro N.V.	http://ereport.cfreport.com/fugro/fugrojv10n/flash.html#/1/ http://www.fugro.com/downloads/corporate/reports/FugroJ-V2010NED_20110322.pdf
Kendrion N.V.	http://www.kendrion.com/Annual-Report.jsf;jsessionid=B0F70E4E43655C25594248F2F1D71D2C http://www.kendrion.com/CSR.jsf
Erasmus Universiteit Rotterdam	www.eur.nl/jaarverslag2010
Jumbo Supermarkten	http://www.jumbosupermarkten.nl/Documents/jumbo_mvj_jaarverslag.pdf
TBI Holdings	http://tbi.nl/uploads/tbi/files/57281_jvslg_tbi_nl_rgb_lr.pdf
Coop Holding	Geen link
DOW Benelux B.V.	http://www.dow.com/benelux/duurzaamheid/duurzaamheidsverslag_2010.htm
TKH Group N.V.	www.tkhgroup.com
Wageningen UR	http://documents.plant.wur.nl/wur/wurjv2010-nl.pdf
Vanderlande	http://www.vanderlande.com/About-us/Financials-2011.htm
Atradius N.V.	http://global.atradius.com/corporate/aboutus/annualreportspage.html http://www.atradiusdutchstatebusiness.nl/publicaties/jaaroverzichten/index.html http://www.atradiusdutchstatebusiness.nl/dsben/cr/index.html http://www.unglobalcompact.org/COPs/detail/12053
UPC Nederland	http://overupc.upc.nl/pdf/over-upc-maatschappelijk-overzicht-2010.pdf http://overupc.upc.nl/werken-bij-upc/sociaal-jaarverslag/
Royal Haskoning	http://my.page-flip.co.uk/?userpath=00000013/00012513/00063948 http://my.page-flip.co.uk/?userpath=00000013/00012513/00065436/
Slibverwerking Noord-Brabant N.V.	http://www.snb.nl/files/Publicaties/Jaarverslag/def_SNB_jv2010_05-11.pdf
Koninklijke Ten Cate N.V.	http://www.tencate.com/TenCate/Corporate/documents/jaarverslagen/KTC%20JV10%20NED.pdf
VION Holding N.V.	www.vionfoodgroup.com
Universiteit Leiden	http://media.leidenuniv.nl/legacy/jaarverslag-2010-universiteit-leiden.pdf
Coöperatie AVEBE U.A.	www.avebe.com/groupnl/OverAVEBE/Financieel.aspx
Delta N.V.	http://www.delta.nl/over_DELTA/perscentrum/downloads/jaarverslagen/
UNIT4	http://www.unit4.com/investors/financialinformation/annualreports
Spyker Cars N.V.	http://www.spykercars.nl/download/investor/JV2011SpykerSaab.pdf

Organisatie	Weblink naar het verslag
Accell Group	http://www.accell-group.com/annualreports/jaarverslag2010.pdf
Nidera Holdings B.V.	www.nidera.com (Sectie "Our company" -> "Annual CSR Report").
Asito Dienstengroep SE	http://www.asitoverantwoord.nl/
Vastned Management B.V.	http://www.vastned.nl/Upload/Retail/VNR_10NL_DEF.pdf
Du Pont De Nemours B.V.	www2.dupont.com/Dordrecht_Plant.../Resp%20care%202010_web.pdf
Gamma Holding	http://www.gammaholding.nl/nl/?cm=79,549,592,652
MCB International B.V.	http://www.mcb-international.nl/tableaux/jaarverslag/index2010.html
ONVZ Ziektekostenverzekeraar N.V.	http://www.onvz.nl/jaarverslag2010 http://www.onvz.nl/zorg.htm?ch=def&id=50111
Legal & General	http://www.landg.nl/binaries/content/assets/downloads/Diversen/Jaarverslag/LG+Jaarverslag+2010.pdf
Technische Universiteit Delft	http://home.tudelft.nl/fileadmin/UD/MenC/Support/Internet/TU%20Website/TU%20Delft/Images/Over_TU_Delft/visie_feiten_en_cijfers/Jaarverslagen/Jaarverslag_TUDelft_2010.pdf
IHC Merwede Holding B.V.	http://www.ihcmerwede.com/fileadmin/Ihcmerwede_-_ihcmerwede.com/images/news/pdf/IHCMerwede_annual_report_2010_01.PDF http://www.ihcmerwede.com/fileadmin/Ihcmerwede_-_ihcmerwede.com/images/news/pdf/Social_Annual_Report_IHC_Merwede_2010.pdf
Refresco Group B.V.	http://www.refresco.com/en/Home/financials/annual-reports
Sogeti Nederland B.V.	http://www.sogeti.nl/over-sogeti/mediacenter/publicaties/jaarverslagen
Wereldhave N.V.	www.wereldhave.com
Rijksuniversiteit Groningen	http://www.rug.nl/corporate/universiteit/feitenEnCijfers/jaarverslagen/RUG-Jaarverslag-2010.pdf
TomTom N.V.	http://files.shareholder.com/downloads/TOMTOM/1282848269x0x448345/88066701-c90d-410a-9ee4-9796faedada1/TomTom_AR2010.pdf
USG People N.V.	http://jaarverslag.usgpeople.com/
Koninklijke Wegener N.V.	http://www.wegener.nl/overons/jaarverslag.htm
Terberg Group B.V.	
BinckBank N.V.	https://www.binck.com/nl/corporate/investor_relations/annual_reports https://www.binck.com/nl/corporate/about_binck/social_responsibility
Brunel International N.V.	http://www.brunel.net/Uploads/2011/3/Annual-Report-2010.1.pdf
Forbo NL Holding B.V.	http://www.forbo-flooring.nl/getfile/VGWM_jaarverslag_2010.pdf?id=442&t=dl&ot=docdctr&ext=.pdf&fn=VGWM_jaarverslag_2010.pdf
Tele2 Netherlands Holding N.V.	http://newsroom.tele2.nl/wp-content/uploads/2011/06/Tele2_Annual_Report_2010.pdf
Exact Group B.V.	http://flipbook.exact.com/ar/2010/ http://flipbook.exact.com/csr/2010/
Vrije Universiteit	http://www.vu.nl/nl/Images/jaarverslag-vu-2010_tcm9-228260.pdf
Capgemini Nederland B.V.	http://www.nl.capgemini.com/over-ons/mvo-duurzaamheid/ http://www.nl.capgemini.com/over-ons/organisatie/jaarverslagen/

Organisatie	Weblink naar het verslag
E.ON Benelux	www.eon.com/en/responsibility/29247.jsp www.eon.com/en/responsibility/42834.jsp www.eon.com/corporate/19886.jsp
Batenburg Beheer N.V.	http://www.batenburg-annualreport2010.nl/
Beter Bed Holding N.V.	www.jaarverslagbeterbedholding.nl www.beterbedholding.com
Eurocommercial Properties	http://www.eurocommercialproperties.com/index.php/eurocom/financial_reports_en.html
North Sea Group b.v	http://www.northseagroup.com
SHV Holdings N.V.	http://ereport.cfreport.com/shv/shvvjv10n/flash.html
Universiteit van Amsterdam	http://www.uva.nl/over_de_uva/publicaties/jaarverslagen.cfm/7370350E-AEF3-4553-B2CD5972207358E7
Simac Techniek N.V.	http://www.simac.com/nl/techniek/news/EN3485_Annual-Report-2010-now-available.aspx
Stern Groep N.V.	http://www.stern.nl/images/stories/jaarverslag/index.html
Ultra-Centrifuge Nederland N.V.	
Universiteit van Tilburg	http://www.tilburguniversity.edu/nl/over-tilburg-university/profiel/jaarverslagen/
Broekhuis Holding	http://www.broekhuisgroep.nl/jaarverslag_downloaden.html
Zesko Holding	https://www.ziggo.com/resources/documents/Annual_Report_2010-Zesko_Holding.pdf
DAF Trucks N.V.	http://www.daf.com/SiteCollectionDocuments/Environment/Milieujaarverslag_2010_NL.pdf
Stork B.V.	http://www.stork.com/i/STSF/Media/Stork%20BV%20JV2010.pdf
Yara Sluiskil B.V.	http://www.yara.com/investor_relations/reports_presentations/index.aspx voor wat betreft de moeder in noorwegen(156pag), het CSR rapport (16pag) dat aan de basis ligt van de antwoorden in de selfassessment fase staat op: http://www.yara.nl/about/production_sites_local/sluiskil/hesq/sustainability.aspx
GVB Amsterdam	GVB.nl
Neways Electr. Int. N.V.	http://www.jaarverslagneways2010.nl/
Universiteit Maastricht	http://www.maastrichtuniversity.nl/web/main1/overdeum/feitencijfers/jaarverslag.htm http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Main1/OverDeUM/MissieStrategie/CorporateBrochure.htm
Janssen De Jong Groep B.V.	http://www.jajo.com/sites/default/files/jaarverslag_2010.pdf
BE Semiconductor Indus. N.V.	http://besi.com/index.asp?p=23
Eriks B.V.	http://eriks.nl/documentatie/algemeen/jaarverslagen/eriks-company-profile--jaarverslag-2010.pdf
De Goudse N.V.	http://www.goudse.nl/jaarverslag.html
Intres B.V.	http://www.intres.nl/overintres/Documents/Jaarverslagen/Intres%20jaarverslag%202010.pdf

Organisatie	Weblink naar het verslag
ASM International N.V.	http://media.corporate-ir.net/media_files/IROL/11/116369/2010%20Annual%20Report.pdf
Amsterdam Commodities N.V.	http://www.acomo.nl/uploads/downloads/annual-reports/Acomo_AR_2010_NL.pdf
VDL Groep	http://www.vdlgroep.com/data/uploads/vdl%20groep/vdl%20groep/VDL_Jaarverslag_2010.pdf
Open Universiteit	http://www.ou.nl/web/over-ons/jaarverslag
Hurks groep B.V.	http://cms.hurksweb.nl/upload/www.hurks.nl/jaarverslagen/Hurks_jrvslg_2010.pdf
Koops Furness N.V.	www.koops-furness.nl
Unica Installatiegroep B.V.	Geen link
Allianz Nederland Groep N.V.	http://www.allianz.nl/uploadAllianzCorporate/7_5519.pdf
Core Laboratories N.V.	http://www.corelab.com/pdf/corporate_pdf/clb_2010.pdf
Van Wijnen Groep N.V.	http://www.vanwijnen.nl/default.aspx?pageid=75d8f0ae-fd2b-4bad-9592-1bd-b863189e4
Audax B.V.	http://www.audax.nl/Financien.aspx
Koninklijke Swets & Zeitlinger Holding N.V.	http://www.swets.com/sites/default/files/rsz-ar10-en-final.pdf
Van Leeuwen Buizen Europa B.V.	http://www.vanleeuwen.com/en/about/publications
Hunter Douglas N.V.	http://investor.hunterdouglasgroup.com/
Maxeda Nederland B.V.	http://www.maxeda.com/NL/Upload/pdf/pers/1124_Maxeda_JV2011_NL.pdf
Nedcar	www.nedcar.nl
Coöperatie UVIT Groep	http://www.jaarverslaguvit.nl/
BASF Nederland B.V.	http://www.basf.com/group/publications/index
Momentive Specialty Chemicals B.V.	www.kvk.nl
Brocacef Holding	http://www.brocacef.nl/wps/wcm/connect/ebc0bf80447a193580b889fbd9bee5bb/Jaarbericht+2009+10+definitief.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ebc0bf80447a193580b889fbd9bee5bb
Sulzer Netherlands Holding	Geen link
AerCap Holdings N.V.	http://phx.corporate-ir.net/External.File?item=UGFyZW50SUQ9ODcyNjF8Q2hpbGRJRD0tMXxUeXBIPTM=&t=1
Reesink Staal B.V.	www.royalreesink.com
Euretco B.V.	http://www.euretco.com/upload/file/2011/11.0355_JRV_2010_LANG_13.pdf
Loyalis N.V.	http://www.loyalis.nl/jouw-inkomen/beleggen/informatiemateriaal.asp
Generali Verzekeringsgroep N.V.	http://www.generali.nl/wps/wcm/connect/23f1b280492c391daf91afeddb2167cbd/Annual_report_2010.pdf?MOD=AJPERES
Hoogvliet B.V.	Geen link

A.4 Vragenlijst Transparantiebenchmark 2011

Inhoudsgerichte criteria (maximaal 100 punten)

De inhoudgerichte vragen hebben betrekking op de inhoud van de informatievoorziening. Aan de hand van deze criteria wordt beoordeeld in hoeverre de verslaggeving op transparante wijze ingaat op relevante aspecten zoals het profiel, de strategie, bestuursstructuur, MVO-resultaten van de organisatie en het maatschappelijke verslaggevingbeleid.

Profiel (15 punten)

In de categorie 'Profiel' wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in onderwerpen zoals personeelsomvang, belangrijkste producten en diensten, de kernprocessen van de organisatie en de invloed op mens, milieu en samenleving, de eigendomsverhoudingen en de positie in de keten.

Vraag 1

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de aard en omvang van de organisatie, inclusief beschrijving van eventuele dochterorganisaties en deelnemingen?

- Nee (0 punten)
- Ja, in de verantwoordingsinformatie is een beschrijving opgenomen met een toelichting van tenminste twee van onderstaande punten. (1 punt)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- De juridische structuur van de organisatie, inclusief eventuele groepsstructuur.
- De landen waarin de organisatie actief is.
- De organisatieactiviteiten per land of regio, per divisie of per productieproces.
- Categorieën afnemers en leveranciers.
- De producten en/of diensten die de organisatie levert, alsmede indien van toepassing de merken die de organisatie voert.

Vraag 2

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de kernprocessen en -activiteiten van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (waaronder een toelichting op grondstoffen wanneer van toepassing) (2 punten)

Vraag 2.1 (deze vraag is van toepassing, ongeacht het antwoord op vraag 2)

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de impact van de eigen bedrijfsvoering op mens, milieu en samenleving?

Toelichting: met impact wordt bedoeld, een toelichting op de voornaamste gevolgen (effecten op o.a. stakeholders) van de kernprocessen en -activiteiten van de organisatie voor duurzame ontwikkeling (bijv. CO₂ emissies, bedrijfsongevallen, afval lozing, et cetera).

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 2.2

Wordt in de beschrijving van de impact van de eigen activiteiten op mens, milieu en samenleving ingegaan op tenminste twee aspecten die relevant zijn voor de sector waarin de onderneming opereert?

Let op: U dient in de comment box onder aan de vraag te benoemen welke sectorspecifieke aspecten in de verantwoordingsinformatie zijn toegelicht.

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 3

Bevat de verantwoordingsinformatie een samenvatting van het organisatieprofiel met kwantitatieve informatie over de omvang van de organisatieactiviteiten?

Toelichting: met een samenvatting wordt bedoeld, een beknopt, afgebakend, overzicht waarbij de lezer in één oogopslag inzicht heeft in een bepaald onderwerp. Verwijzingen naar diverse zinsneden als onderdeel van de tekst op diverse plaatsen in de verslaggeving voldoen niet.

- Nee (0 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een samenvatting met kwantitatieve informatie over tenminste 3 van de onderstaande punten. (2 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Aantal medewerkers
- Hoeveelheid geleverde producten en/of diensten
- Omzet- of opbrengstgegevens
- Omvang van de activa van de organisatie
- Operationele kostenontwikkeling

Vraag 4

Bevat de verantwoordingsinformatie een overzicht van de (internationale) keten waarin de organisatie opereert?

Toelichting: het kan hierbij zowel gaan om informatie over activiteiten die 'stroomopwaarts' (leveranciers) of 'stroomafwaarts' (afnemers) plaats vinden.

- Nee (0 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een beschrijving van de keten aan de hand van tenminste drie van de onderstaande punten. (2 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Herkomst van grondstoffen en (half-) fabricaten, gespecificeerd naar land of regio.
- Belangrijkste categorieën toeleveranciers.
- Belangrijkste afzetmarkten en categorieën afnemers.
- Belangrijkste onderaannemers.
- De (internationale) handels-, financierings- en eigendomsrelaties van de organisatie.

Vraag 4.1 (deze vraag is van toepassing, ongeacht het antwoord op vraag 4)

Welke van de onderstaande punten over ketenverantwoordelijkheid staan beschreven in de verantwoordingsinformatie?

- De impact van de keten op mens, milieu en samenleving. (+2 punten)
- De mate waarin de maatschappelijke aspecten die spelen in de keten waarin de onderneming actief is, beïnvloedbaar zijn door de onderneming. (+1 punt)
- De mate van (internationale) samenwerking binnen de keten waarin de onderneming actief is. (+1 punt)
- Geen van de bovenstaande punten. (+0 punten)

Strategie en beleid (20 punten)

In de categorie 'Strategie en beleid' wordt gevraagd naar de visie van de onderneming ten aanzien van MVO en de wijze waarop deze wordt ondersteund door het hoogste bestuurslichaam. Onderdeel is ook ketenverantwoordelijkheid, waarbij de onderneming ondermeer voorbeelden van interventies/beleid dient te geven.

Vraag 5

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de algehele strategie van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 5.1

Gaat de beschrijving van de strategie in op de strategische prioriteiten van de organisatie, inclusief tijdsaanduiding van de betreffende prioriteiten voor bijvoorbeeld de komende 3 tot 5 jaar?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+3 punten)

Vraag 6

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de visie en strategie van de organisatie met betrekking tot MVO?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 6.1

Is in de toelichting op de MVO visie en strategie aangegeven welke specifieke gedragscodes worden gevolgd en/of aan welke (internationale) conventies en richtlijnen de onderneming zich conformeert?

Let op: het gaat bij deze vraag enkel om externe gedragscodes.

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 6.2

Zijn in de toelichting op de MVO visie en strategie de strategische prioriteiten benoemd?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 6.3

Bevat de verantwoordingsinformatie een verklaring van het bestuur of de directie (mogelijk in de vorm van een voorwoord of apart hoofdstuk) waarin tenminste drie van onderstaande elementen expliciet zijn beschreven?

Toelichting: enkel een separaat hoofdstuk/paragraaf waarvan evident is dat de inhoud afkomstig is van het bestuur of de directie komt in aanmerking voor beantwoording van deze vraag. Het gehele verslag (indien de jaarrekening is ondertekend door het bestuur of de directie) komt niet in aanmerking voor beantwoording van deze vraag.

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- De relevantie van de maatschappelijk verantwoord ondernemen voor de onderneming.
- De meest relevante ontwikkelingen in de afgelopen verslaggevingsperiode.
- De belangrijkste maatregelen en doelstellingen van de onderneming ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen voor bijvoorbeeld de komende 3 tot 5 jaar.
- Vooruitzichten met betrekking tot de belangrijkste doelstellingen en prioriteiten ten aanzien van de financieel-economische, milieugerelateerde en sociale resultaten van de onderneming.
- Samenwerking met de stakeholders ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 7

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de risico's en/of mogelijkheden van MVO voor de uitwerking van de bedrijfsstrategie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 7.1

Wordt in de verantwoordingsinformatie concreet aangegeven op welke manier de organisatie van plan is met de risico's en/of mogelijkheden met betrekking tot MVO om te gaan?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 8

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het gevoerde beleid van de organisatie ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid?

- Nee (0 punten)
- Ja, een algemene toelichting, inclusief een toelichting op het beleid ten aanzien van toeleveranciers (en/of afnemers en klanten). (1 punt)
- Ja, een specifieke toelichting, waarbij zowel op milieugerelateerde als sociale uitdagingen bij verantwoord ketenbeheer wordt ingegaan. (2 punten)

Vraag 8.1

Op welke van de onderstaande punten gaat de toelichting op het beleid ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid in?

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn:

- Mensenrechten en de beleidsmatige uitgangspunten en doelstellingen die de onderneming hierbij hanteert. (+1 punt)
- Omkoping en corruptie en de beleidsmatige uitgangspunten en doelstellingen die de onderneming hierbij hanteert. (+1 punt)
- Het bereik van het beleid ten aanzien van toeleveranciers, door duidelijk te maken in hoeverre eisen worden gesteld aan indirecte toeleveranciers. (+1 punt)
- De toelichting gaat niet in op bovenstaande aspecten. (+0 punten)

Bestuurstructuur en managementbenadering (25 punten)

In de categorie 'Bestuursstructuur en management benadering' wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in de bestuursstructuur en het managementsysteem voor MVO. Er is ondermeer aandacht voor de distributie en aard van taken en verantwoordelijkheden en de opbouw van beloningssystemen in relatie tot MVO prestaties.

Vraag 9

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de Raad van Bestuur (en van de Raad van Commissarissen indien van toepassing), inclusief een toelichting op de achtergronden en bestuurstaken van bestuurders?

- Nee (0 punten)
- Ja, de namen van de leden van de RvB (en RvC indien van toepassing) zijn benoemd, zonder verdere toelichting. (1 punt)
- Ja, de namen van de leden van de RvB (en RvC indien van toepassing) zijn benoemd, met een toelichting op tenminste drie van onderstaande punten. (2 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Taken en verantwoordelijkheden van de bestuurders
- Bestuurstermijnen
- Achtergrond van de bestuurders
- Overige bestuursfuncties van bestuurders

Vraag 10

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de organisatiestructuur op het niveau van de belangrijkste decentrale organisatie-eenheden (divisies, business units of landen)?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 10.1 (deze vraag is van toepassing, ongeacht het antwoord op vraag 10)

Bevat de verantwoordingsinformatie een schematische weergave van de organisatiestructuur (organogram)?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 11

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de taken en verantwoordelijkheden binnen de organisatie ten aanzien van MVO?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 11.1

Op welke van de onderstaande punten gaat de toelichting op de managementstructuur ten aanzien van MVO in?

- De verantwoordelijkheid en betrokkenheid van het hoogste bestuurslichaam bij de strategie en de resultaten van de organisatie op het gebied van MVO. (+1 punt)
- De verantwoordelijkheid en betrokkenheid van toezichthouders (bijvoorbeeld de Raad van Commissarissen of een speciaal daartoe ingestelde commissie) bij de strategie en de resultaten van de organisatie op het gebied van MVO. (+1 punt)
- De toelichting gaat niet in op bovenstaande punten. (+0 punten)

Vraag 12

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in hoe maatschappelijke resultaten worden meegevoerd bij de vaststelling van de beloning van bestuurders?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 12.1

Maakt de toelichting in kwantitatieve termen duidelijk welk deel van de totale beloning afhankelijk is van maatschappelijke resultaten?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 13

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de dialoog met stakeholders structureel is ingericht?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 13.1

Bevat de verantwoordingsinformatie eveneens commentaar van stakeholders zelf?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 14

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van het managementsysteem met betrekking tot MVO?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 14.1

Op welke van de onderstaande aspecten gaat de toelichting op het managementsysteem met betrekking tot MVO in?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden punten toegekend). (+2 punten)

- Proces van strategiebepaling
- Informatie over risicomanagement
- Informatie over de analyse van economische, milieu, -en sociale aspecten van de bedrijfsvoering
- Naleving van wet -en regelgeving

- Inrichting van het managementsysteem
- Uitvoering van (interne) audits en andere monitoring-activiteiten (waaronder bijvoorbeeld certificatie van management systemen)
- Beoordelings- en beloningsystemen
- Feedback en evaluatiesystemen (inclusief beleidsevaluaties)
- Geen van de bovenstaande aspecten (+0 punten)

Vraag 14.2

Wordt in de verantwoordingsinformatie expliciet toegelicht hoe externe stakeholders eventuele klachten kenbaar kunnen maken en de wijze waarop de organisatie klachten behandelt?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 15

Bevat de verantwoordingsinformatie een beschrijving van de activiteiten van de organisatie op het gebied van ketenverantwoordelijkheid, alsmede het managementsysteem met betrekking tot de keten?

- Nee (0 punten)
- Ja. Inclusief een toelichting op de verankering van maatschappelijke overwegingen in het inkoopproces en/of klantacceptatieproces. (1 punt)

Vraag 15.1

Op welke van de onderstaande aspecten gaat de toelichting op de activiteiten van de organisatie ten aanzien van ketenverantwoordelijkheid in?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden punten toegekend). (+3 punten)

- Informatie over het proces om individuele toeleveranciers met een verhoogd risicoprofiel te kunnen identificeren
- Informatie over de analyse van economische, milieu- en sociale aspecten in de keten

- Bewaken en naleven van interne en externe regelgeving
- Stimuleren van standaarden voor managementsystemen in de keten
- Uitvoering van audits en andere monitoringsactiviteiten in de keten
- Klachtenafhandeling
- Geen van de bovenstaande aspecten (+0 punten)

Vraag 15.2

Bevat de verantwoordingsinformatie een expliciete beschrijving hoe de organisatie omgaat met toeleveranciers die zich niet houden aan interne of externe codes, en de omstandigheden waaronder de organisatie de relatie met de toeleverancier zou verbreken?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 15.3

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de organisatie participeert in samenwerkingsverbanden binnen de sector gericht op verantwoord ketenbeheer?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 15.4

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de organisatie betrokken is bij vormen van externe controle op verantwoord ketenbeheer (bijvoorbeeld deelname aan initiatieven gericht op keurmerken)?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Resultaten (30 punten)

In de categorie 'resultaten' wordt gevraagd in hoeverre de verslaggeving transparant is over de economische, milieu en sociale resultaten van de bedrijfsvoering.

Vraag 16

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de behaalde maatschappelijke resultaten?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 16.1

Hoeveel maatschappelijke resultaten relevant voor de organisatie en/of de sector waarin de organisatie opereert worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

- Minder dan 2 maatschappelijke resultaten (0 punten)
- Tenminste 2 maatschappelijke resultaten (+2 punten)
- Tenminste 4 maatschappelijke resultaten (+4 punten)
- Tenminste 4 maatschappelijke resultaten. Daarbij worden deze resultaten toegelicht in het kader van eerder gestelde doelstellingen en daaruit voortvloeiende maatregelen van het management. (+5 punten)

Vraag 17

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in (de financieel en niet-financieel) economische resultaten van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 17.1

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op onderstaande niet-financiële economische aspecten van de bedrijfsvoering?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden een punt toegekend). (+1 punt)

- Innovatie (waaronder partnerships)
- Huisvestingsbeleid (inclusief de impact op werkgelegenheid)
- Invloed op de arbeidsmarkt (local sourcing)
- De preventie van omkoping en corruptie
- Eerlijke concurrentie en prijsvorming
- Verspreiding van kennis via onderzoek en ontwikkeling
- Socio-economische aspecten van investeringen, producten en diensten
- De effecten van investeringen en desinvesteringen, waaronder acquisities en het afstoten van ondernemingsonderdelen
- Geen van de bovenstaande aspecten (+0 punten)

Vraag 17.2

Bevat de verantwoordingsinformatie kwantitatieve indicatoren met betrekking tot de onderstaande niet-financiële economische aspecten van de bedrijfsvoering?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden een punt toegekend). (+1 punt)

- Innovatie (waaronder partnerships)
- Huisvestingsbeleid (inclusief de impact op werkgelegenheid)
- Invloed op de arbeidsmarkt (local sourcing)
- De preventie van omkoping en corruptie
- Eerlijke concurrentie en prijsvorming
- Verspreiding van kennis via onderzoek en ontwikkeling
- Socio-economische aspecten van investeringen, producten en diensten

- De effecten van investeringen en desinvesteringen, waaronder acquisities en het afstoten van ondernemingsonderdelen
- Geen van de bovenstaande aspecten (+0 punten)

Vraag 18

Bevat de verantwoordingsinformatie economische doelstellingen van de bedrijfsvoering voor de komende periode?

- Nee (0 punten)
- Ja, tenminste één financiële en één niet-financiële doelstelling. (1 punt)
- Ja, tenminste één financiële en één niet-financiële kwantitatieve prestatiedoelstelling, inclusief een concreet tijdsplan. (2 punten)

Vraag 19

Bevat de verantwoordingsinformatie kwantitatieve prestatie-indicatoren met betrekking tot milieuge-relateerde aspecten van de bedrijfsvoering?

- Nee (0 punten)
- Ja, tenminste 2 kwantitatieve milieu-indicatoren van tenminste 1 van de onderstaande categorieën. (2 punten)
- Ja, tenminste 4 kwantitatieve milieu-indicatoren van tenminste 2 van de onderstaande categorieën. (3 punten)
- Ja, tenminste 6 kwantitatieve milieu-indicatoren van tenminste 3 van de onderstaande categorieën. (4 punten)

Vink de desbetreffende categorie(ën) aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze categorieën terug te vinden zijn:

- Energie-, materiaal- en waterverbruik
- Lozingen, waaronder ook ongelukken en incidentele lozingen
- Emissies, in het bijzonder met betrekking tot broeikasgassen en ozonafbrekende gassen
- Afval, alsmede informatie over hergebruik en recycling

Vraag 20

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het gevoerde milieubeleid van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 21

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in de milieudoelstellingen van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja, tenminste 2 milieu doelstellingen. (1 punt)
- Ja, tenminste 2 kwantitatieve milieu doelstellingen, inclusief een concreet tijdspad. (2 punten)

Vraag 22

Bevat de verantwoordingsinformatie kwantitatieve prestatie-indicatoren met betrekking tot sociale aspecten van de bedrijfsvoering?

- Nee (0 punten)
- Ja, tenminste 2 kwantitatieve sociale indicatoren van tenminste 1 van de onderstaande categorieën. (2 punten)
- Ja, tenminste 4 kwantitatieve sociale indicatoren van tenminste 2 van de onderstaande categorieën. (3 punten)
- Ja, tenminste 6 kwantitatieve sociale indicatoren van tenminste 3 van de onderstaande categorieën. (4 punten)

Vink de desbetreffende categorie(ën) aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze categorieën terug te vinden zijn:

- Arbeidsvoorwaarden, waaronder werkgelegenheid, sociale zekerheid, beloning, en emolumenten
- Arbeidsomstandigheden, waaronder aspecten als veiligheid en gezondheid, letsel- en beroepsziektes, opleiding en training, diversiteit en ontplooiingsmogelijkheden
- Het waarborgen van mensenrechten, fundamentele beginselen en rechten op het werk, respect voor lokale gemeenschappen en inheemse volkeren
- Productverantwoordelijkheid, waaronder aspecten als veiligheid, eerlijke handel, dierwelzijn, voedselveiligheid en genetische modificatie

Vraag 23

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het gevoerde sociale beleid van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (2 punten)

Vraag 24

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in de sociale doelstellingen van de organisatie?

- Nee (0 punten)
- Ja, tenminste 2 sociale doelstellingen. (1 punt)
- Ja, tenminste 2 kwantitatieve sociale doelstellingen, inclusief een concreet tijdspad. (2 punten)

Vraag 25

Geeft de verantwoordingsinformatie inzicht in de activiteiten van de organisatie met betrekking tot maatschappelijke betrokkenheid?

- Nee (0 punten)
- Ja, met behulp van concrete voorbeelden/casussen. (1 punt)
- Ja, met behulp van een kwantitatieve onderbouwing. (2 punten)

Vraag 26

Welke van de onderstaande aspecten met betrekking tot het beleid ten aanzien van maatschappelijke betrokkenheid worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 2 aspecten wordt een punt toegekend). (1 punt)

- Vrijwilligerswerk
- Pro bono dienstverlening of het gratis beschikbaar stellen van producten
- Specifieke maatschappelijke projecten, gericht op educatie, cultuur, techniek, welvaart, gezondheid of een ander thema, waaraan de organisatie zich voor langere tijd heeft verbonden
- Maatschappelijke sponsoring
- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Maatschappelijk verslaggevingsbeleid (10 punten)

In de categorie 'Maatschappelijk verslaggevingsbeleid' wordt gevraagd of de verslaggeving inzicht geeft in verslaggevingsbeleid, verslaggevingsproces, reikwijdte en afbakening die ten grondslag ligt aan de verslaggeving zelf.

Vraag 27

Welke van de onderstaande aspecten ten aanzien van het onderliggende verslaggevingsbeleid en –proces voor maatschappelijke verslaggeving worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

Vink de desbetreffende aspecten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze aspecten terug te vinden zijn (vanaf 3 aspecten worden punten toegekend). (3-5 aspecten = 2 punten; 6-9 aspecten = 3 punten)

- De doelgroep van het verslag
- Gevolgde verslaggevingstandaarden of –richtlijnen (zoals GRI en RJ 400)
- De selectie van de meest belangrijke prestatie-indicatoren
- Gehanteerde definities
- Methoden van meten, schatten en berekenen
- Inherente beperkingen als gevolg van de methoden van meten, schatten en berekenen
- De invloed van wijzigingen in definities en meetmethodes
- Het verslaggevingsproces, inclusief de methode van consolideren van gegevens
- De aan de gegevens ten grondslag liggende veronderstellingen
- Geen van de bovenstaande aspecten (0 punten)

Vraag 28

Bevat de toelichting op het verslaggevingsbeleid een beschrijving van de reikwijdte van de verslaggeving, waarbij wordt aangegeven over welke delen van de organisatie verslag wordt gedaan?

Toelichting: Een verwijzing naar het financiële verslaggevingsbeleid volstaat niet. Ook een verwijzing naar een voetnoot bij een specifiek onderdeel (bijvoorbeeld een figuur of indicator) ter verduidelijking van de reikwijdte is onvoldoende.

Nee (0 punten)

Ja (2 punten)

Vraag 28.1

Wordt in de toelichting op de reikwijdte specifiek aangegeven welke keuzes de organisatie heeft gemaakt in haar verslaggevingsbeleid ten aanzien van haar dochterondernemingen, deelnemingen, fusies, acquisities, het afstoten van ondernemingsonderdelen, outsourcing et cetera?

Nee (+0 punten)

Ja (+1 punt)

Vraag 29

Wordt uit de toelichting op het verslaggevingsbeleid duidelijk over welke periode de verantwoordingsinformatie betrekking heeft?

Toelichting: Een verwijzing naar het financiële verslaggevingsbeleid volstaat niet. Ook een verwijzing naar een voetnoot bij een specifiek onderdeel (bijvoorbeeld een figuur of indicator) ter verduidelijking van de reikwijdte is onvoldoende.

Nee (0 punten)

Ja (1 punt)

Vraag 29.1 (deze vraag is van toepassing, ongeacht het antwoord op vraag 29)

Wordt uit de toelichting op het verslaggevingsbeleid duidelijk welke keuzes zijn gemaakt ten aanzien van keteninformatie?

- Nee (0 punten)
- Ja (1 punt)

Vraag 29.2

Wordt in de toelichting expliciet duidelijk gemaakt welke keuzes de organisatie heeft gemaakt in haar verslaggevingsbeleid ten aanzien van verslaggeving over onderaannemers, toeleveranciers en/of andere indirecte effecten?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+1 punt)

Vraag 30

Is in de toelichting op het verslaggevingsbeleid informatie opgenomen over het al dan niet verifiëren van de maatschappelijke verslaggeving door een onafhankelijke, deskundige partij?

Toelichting: deze vraag heeft betrekking op de toelichting op het verslaggevingsbeleid van de organisatie zelf, een verwijzing naar de verklaring van een onafhankelijke, deskundige partij over de betrouwbaarheid van de gepresenteerde verantwoordingsinformatie komt derhalve niet in aanmerking voor beantwoording van deze vraag.

- Nee (0 punten)
- Ja, de toelichting op het verslaggevingsbeleid bevat informatie over tenminste 1 van de onderstaande punten. (1 punt)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Redenen voor het al dan niet kiezen voor onafhankelijke verificatie.
- De keuze voor een onafhankelijke, deskundige partij.
- De reikwijdte en diepgang van het onafhankelijke verificatieproces.

Kwaliteitsgerichte criteria (maximaal 100 punten)

In dit onderdeel 'kwaliteitgerichte criteria' wordt de verslaggeving beoordeeld op relevantie, duidelijkheid, betrokkenheid van stakeholders en de contextuele samenhang.

Relevantie (20 punten)

De categorie 'Relevantie' gaat in op de vraag in hoeverre de verslaggeving ingaat op MVO-aspecten en dilemma's, die daadwerkelijk als relevant worden beschouwd door stakeholders. Ofwel sluit het verslag aan bij de informatiebehoefte van de beoogde gebruikers?

Vraag 31

Hoeveel organisatiespecifieke en/of sectorspecifieke aspecten met betrekking tot MVO worden in de verantwoordingsinformatie toegelicht?

Let op: U dient in de comment box onder aan de vraag te benoemen welke sectorspecifieke aspecten in de verantwoordingsinformatie zijn toegelicht.

- Minder dan 3 aspecten (0 punten)
- Tenminste 3 aspecten (4 punten)
- Tenminste 4 aspecten (5 punten)
- Tenminste 6 aspecten (6 punten)

Vraag 32

In hoeverre wordt de maatschappelijke verantwoordingsinformatie tijdig naar buiten gebracht?

- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is niet eerder publiekelijk beschikbaar dan zes maanden na het einde van de verslaggevingsperiode. (-2 punten)
- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is publiekelijk beschikbaar tussen de vier en zes maanden na het einde van de verslaggevingsperiode. (0 punten)
- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is uiterlijk vier maanden na het einde van de verslaggevingsperiode publiekelijk beschikbaar. (+2 punten)

Vraag 32.1

De maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt gelijktijdig (of geïntegreerd) gepubliceerd met de financiële verslaggeving.

Toelichting: Er is sprake van geïntegreerde verslaggeving wanneer in het jaarverslag, naast financiële verantwoordingsinformatie, maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt opgenomen (in plaats van het publiceren van een afzonderlijk maatschappelijk verslag). Het opnemen van slechts een enkele alinea of paragraaf waarin in algemene termen de visie van de organisatie ten aanzien van MVO wordt toegelicht voldoet niet voor de kwalificatie 'geïntegreerde verslaggeving'.

Nee (+0 punten)

Ja (+2 punt)

Vraag 33

Bevat de maatschappelijke verantwoordingsinformatie cijfers uit voorgaande verslaggevingsperiodes zodat gebruikers in staat zijn de positie, ontwikkeling en de resultaten van de organisatie te vergelijken in de tijd?

Nee (0 punten)

Ja, vergelijkende cijfers uit één of meerdere verslaggevingsperiodes ten aanzien van tenminste 4 indicatoren. (4 punten)

Vraag 34

Bevat de verantwoordingsinformatie praktijkbeschrijvingen (casussen) van maatschappelijke dilemma's waarmee de organisatie wordt geconfronteerd, waarin wordt aangegeven wat de visie van de organisatie is met betrekking tot deze maatschappelijke dilemma's?

Toelichting: bij maatschappelijke dilemma's kan worden gedacht aan nadelige effecten van de bedrijfsvoering op mens of milieu (externaliteiten), welke de organisatie beoogd te bestrijden.

Nee (0 punten)

Ja (3 punten)

Vraag 34.1

Blijkt uit de praktijkbeschrijvingen welke tegenstrijdige stakeholderbelangen meespelen bij deze maatschappelijke dilemma's?

Nee (+0 punten)

Ja (+1,6 punten)

Vraag 34.2

Blijkt uit de praktijkbeschrijvingen dat de organisatie stakeholders heeft betrokken om te bepalen hoe de organisatie met deze maatschappelijke dilemma's om zou moeten gaan?

Nee (+0 punten)

Ja (+1,4 punt)

Duidelijkheid (20 punten)

In de categorie 'Duidelijkheid' wordt ondermeer gevraagd naar de begrijpelijkheid, inzichtelijkheid en toegankelijkheid van het (maatschappelijk) verslag. De informatie in het verslag moet begrijpelijk zijn voor de lezer om onjuiste interpretatie te voorkomen. Dit betekent dat de wijze van presentatie moet zijn afgestemd op de kennis en ervaring van de gebruikers. Een goede vormgeving, een systematische rubricering van onderwerpen, een helder taalgebruik en het uitleggen van onbekende termen verhogen de begrijpelijkheid.

Vraag 35

Zijn in de verantwoordingsinformatie verwijzingen opgenomen om de onderlinge relatie tussen verschillende verslagen of elementen van externe verslaggeving duidelijk te maken?

Let op: indien er sprake is van geïntegreerde verslaggeving, dient de vraag met "Ja" beantwoord te worden. Er is sprake van geïntegreerde verslaggeving wanneer in het jaarverslag, naast financiële verantwoordingsinformatie, maatschappelijke verantwoordingsinformatie wordt opgenomen (in plaats van het publiceren van een afzonderlijk maatschappelijk verslag). Het opnemen van slechts een enkele alinea of paragraaf waarin in algemene termen de visie van de organisatie ten aanzien van MVO wordt toegelicht, voldoet niet voor de kwalificatie 'geïntegreerde verslaggeving'.

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 36

Bevat de verantwoordingsinformatie een samenvatting van de belangrijkste resultaten op economisch, milieu en sociaal gebied in de verslaggevingsperiode?

Toelichting: met een samenvatting wordt bedoeld, een beknopt, afgebakend, overzicht waarbij de lezer in één oogopslag inzicht heeft in een bepaald onderwerp. Verwijzingen naar diverse zinsneden als onderdeel van de tekst op diverse plaatsen in de verslaggeving voldoen niet.

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 36.1

Bevat de samenvatting een overzicht met kerncijfers van zowel economische, als milieu en sociale aspecten van de bedrijfsvoering?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 37

Bevat het verslag (de verslagen) een verklarende begrippenlijst en/of index (bijv. GRI-index) met betrekking tot de maatschappelijke verantwoordingsinformatie?

- Nee (0 punten)

Meerdere antwoorden zijn mogelijk:

- Ja, een verklarende begrippenlijst (+1 punt)
- Ja, een index (bijvoorbeeld GRI) (+1 punt)

Vraag 37.1

Zijn in de begrippenlijst de definities van de belangrijkste maatschappelijke indicatoren opgenomen?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 37.2

Zijn in de index pagina- of hoofdstukverwijzingen opgenomen per relevant maatschappelijk onderwerp of indicator?

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 38

Hoeveel muisclicks is de maatschappelijke verantwoordingsinformatie van de homepage verwijderd?

- De maatschappelijke verantwoordingsinformatie is niet online opvraagbaar. (0 punten)
- Meer dan 3 muisclicks (0 punten)
- Minder dan 3 muisclicks (4 punten)

Betrouwbaarheid (20 punten)

Deze categorie heeft betrekking op 'Betrouwbaarheid'. Verslaggeving heeft het kenmerk van betrouwbaarheid wanneer het een juist, volledig en evenwichtig beeld geeft van de werkelijke situatie. In deze categorie wordt ingegaan op de wijze waarop het verslag en de inhoud ervan is geverifieerd door een externe onafhankelijke partij. Verificaties kunnen worden uitgevoerd door materiedeskundigen zoals accountants, maatschappelijke organisaties, sector-specialisten en stakeholder panels.

Vraag 39

Bevat het verslag een mening van experts of stakeholders over de inhoud van het beleid en/of de prestaties van de organisatie op het gebied van mens, milieu en samenleving?

Let op: een assurance rapport komt niet in aanmerking voor beantwoording van deze vraag (zie vraag 40).

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 40

Bevat het verslag een verklaring van een onafhankelijke, deskundige partij (bijvoorbeeld een accountant) die de maatschappelijke verantwoordingsinformatie heeft geverifieerd?

Let op: een verklaring van een accountant over enkel de financiële verantwoordingsinformatie voldoet niet.

- Nee (0 punten)
- Ja (4 punten)

Vraag 40.1

Geeft de verklaring van de onafhankelijke, deskundige partij inzicht in alle onderstaande punten?

- Onderwerp van de onafhankelijke verificatie
- De reikwijdte van het verificatieproces
- Doelstelling van de onafhankelijke verificatie
- De gebruikte toetsingscriteria (zoals GRI, RJ400)
- De gehanteerde standaard(en) (zoals COS3410N, AA1000AS, ISAE3000)

- De aard van de uitgevoerde werkzaamheden
- De belangrijkste conclusies

- Nee (+0 punten)
- Ja (+2 punten)

Vraag 40.2

Heeft de verklaring betrekking op het gehele maatschappelijke verslag ?

Let op: bij geïntegreerde verslaggeving dient de verklaring betrekking te hebben op alle maatschappelijke verantwoordingsinformatie in het jaarverslag. Wanneer de verklaring betrekking heeft op een deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie of enkele KPI's is het antwoord 'nee'.

- Nee (0 punten)
- Ja (+3 punten)

Vraag 41

Wat voor soort verklaring is door de onafhankelijke deskundige partij afgegeven bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie?

- Er is geen verklaring bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie opgenomen of het is niet duidelijk welke mate van zekerheid de verklaring geeft. (0 punten)
- De verklaring bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie geeft een beperkte mate van zekerheid over een deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie. (1 punt)
- De verklaring bij de maatschappelijke verantwoordingsinformatie geeft een beperkte mate van zekerheid over alle maatschappelijke verantwoordingsinformatie. (2 punten)
- De verklaring geeft een beperkte mate van zekerheid over een deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie en een redelijke mate van zekerheid over het andere deel van de maatschappelijke verantwoordingsinformatie. (4 punten)
- De verklaring geeft een redelijke mate van zekerheid over het gehele verslag (alle maatschappelijke verantwoordingsinformatie). (7 punten)

Betrokkenheid van stakeholders (20 punten)

In de categorie 'Betrokkenheid van stakeholders' wordt gevraagd naar het beleid van de onderneming ten aanzien van stakeholder betrokkenheid en de wijze waarop deze is toegelicht in het verslag. Vragen hebben ondermeer betrekking op de wijze waarop stakeholders zijn geselecteerd, de wijze waarop de dialoog is aangegaan en wat de invloed van die dialoog is geweest.

Vraag 42

Wordt in de verantwoordingsinformatie benoemd welke partijen als stakeholders worden beschouwd?

- Nee (0 punten)
- Ja, er worden tenminste 3 organisaties of groepen expliciet benoemd die als stakeholder worden beschouwd. (1 punt)

Vraag 43

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop de organisatie de betrokkenheid van stakeholders waarborgt?

- Nee (0 punten)
Meerdere antwoorden zijn mogelijk:
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting van de wijze waarop stakeholders zijn geïdentificeerd en geselecteerd. (+2 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting van de wijze waarop een dialoog is gevoerd met stakeholders. (+2 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting op de uitkomsten van de dialoog met stakeholders. (+2 punten)
- Ja, de verantwoordingsinformatie bevat een toelichting van de wijze waarop de onderneming de uitkomsten van de stakeholdersdialoog gebruikt, en welk effect dit heeft gehad op het beleid en de activiteiten van de organisatie. (+2 punten)

Vraag 44

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting van de wijze waarop bij de bepaling van de inhoud en inrichting van de maatschappelijke verslaggeving rekening is gehouden met de informatiebehoefte van stakeholders?

- Nee (0 punten)
- Ja, een algemene toelichting. (3 punten)
- Ja, een specifieke toelichting waarin is aangegeven welke onderwerpen voor welke stakeholders van belang zijn en hoe vaststelling hiervan de inhoud van de verslaggeving heeft beïnvloed. (4 punten)

Vraag 44.1

Wordt in het verslag een toelichting gegeven hoe keuzes bij de inrichting van maatschappelijke verslaggeving zijn afgestemd op de informatiebehoefte van stakeholders met betrekking tot tenminste twee van de onderstaande punten?

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- De reikwijdte van (maatschappelijke) verslaggeving
  - De afbakening van (maatschappelijk) verslaggeving
  - De selectie van materiële onderwerpen
  - De geschiktheid van indicatoren en doelstellingen
  - De toepassing van onafhankelijke verificatie
- Nee (+0 punten)
  - Ja (+2 punten)

Vraag 45

Blijkt uit de verantwoordingsinformatie de betrokkenheid van stakeholders bij specifieke maatschappelijke aspecten van ondernemen?

Nee (0 punten)

Meerdere antwoorden zijn mogelijk:

Ja, de verantwoordingsinformatie refereert aan een dialoog met stakeholders over voor de organisatie relevante maatschappelijke onderwerpen. (+1 punt)

Ja, de verantwoordingsinformatie refereert aan een dialoog met stakeholders over de rol van de organisatie in de keten. (+1 punt)

Ja, de verantwoordingsinformatie refereert aan een dialoog met stakeholders over tenminste drie organisatiespecifieke of sectorspecifieke aspecten. (+0,6 punten)

Vraag 46

Draagt de organisatie in de maatschappelijke verslaggeving een visie uit gericht op het creëren van bewustzijn of begrip bij stakeholders omtrent relevante maatschappelijke thema's?

Nee (0 punten)

Ja (1 punt)

Vraag 47

Bevat het verslag contactinformatie?

Nee (0 punten)

Ja (0,4 punten)

Vraag 47.1

Wordt de lezer uitgenodigd een reactie te geven en wordt hem/haar concrete mogelijkheden aangeboden voor het plaatsen van deze reactie?

Nee (+0 punten)

Ja (+1 punt)

Contextuele samenhang (20 punten)

In de categorie 'Contextuele samenhang' wordt gevraagd in hoeverre prestaties van de organisatie op het gebied van MVO in breder perspectief wordt geplaatst. Vragen hebben ondermeer betrekking op de bedrijfsstrategische context, trends en ontwikkelingen in de sector, geografische context et cetera.

Vraag 48

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op het beleid van de organisatie met betrekking tot MVO in de bredere context van duurzame ontwikkeling?

Nee (0 punten)

Meerdere antwoorden zijn mogelijk:

- Ja, het verslag bevat een toelichting op het effect van economische omstandigheden op het gevoerde maatschappelijk beleid. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op het effect van ontwikkelingen binnen de sector op het gevoerde maatschappelijke beleid. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op het effect van ontwikkelingen in de keten op het gevoerde maatschappelijk beleid. (+2 punten)

Vraag 49

Bevat de verantwoordingsinformatie een toelichting op de relatie tussen de algehele organisatiestrategie en de strategische prioriteiten en doelstellingen met betrekking tot MVO?

- Nee, (0 punten)
- Ja, een algemene toelichting. (2 punten)
- Ja, een specifieke toelichting in de context van tenminste twee van de onderstaande punten. (4 punten)

Vink de desbetreffende punten aan en geef aan waar in de verantwoordingsinformatie deze punten terug te vinden zijn.

- Verwachting ten aanzien van de eigen onderneming
- Ontwikkelingen binnen de sector
- Ontwikkelingen binnen de keten waarin de onderneming opereert

Vraag 50

Worden in de verantwoordingsinformatie de behaalde maatschappelijke resultaten in verband gebracht met relevante interne en externe ontwikkelingen?

Nee (0 punten)

Meerdere antwoorden zijn mogelijk:

- Ja, het verslag bevat een toelichting op het effect van wijzigingen in de organisatie, de productieprocessen en/of producten en diensten op de behaalde maatschappelijke resultaten. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op de verbetering/verslechtering van de economische prestaties in de afgelopen verslaggevingsperiode, afgezet tegen ontwikkelingen op mondiaal, regionaal of lokaal niveau. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op de verbetering/verslechtering van de milieuprestaties in de afgelopen verslaggevingsperiode, afgezet tegen ontwikkelingen op mondiaal, regionaal of lokaal niveau. (+2 punten)
- Ja, het verslag bevat een toelichting op de verbetering/verslechtering van de prestaties op sociaal gebied in de afgelopen verslaggevingsperiode, afgezet tegen ontwikkelingen op mondiaal, regionaal of lokaal niveau. (+2 punten)
- Ja, in het verslag worden de behaalde maatschappelijke resultaten in de context van externe informatie geplaatst (waaronder ratings, benchmarks, trendanalyses, best practices). (+2 punten)

Criteria bij de beoordeling door een panel van deskundigen

Relevantie (± 15%)

- **Materialiteit:** In de maatschappelijke verslaggeving geeft de onderneming informatie over alle onderwerpen die naar aard en materialiteit relevant zijn voor onderneming, haar sector en de keten waarin ze opereert. De onderneming besteedt aandacht aan actuele relevante maatschappelijke vraagstukken.
- **Vormgeving:** Het informatieve karakter van de verslaggeving overheerst ten opzichte van de promotionele functie. Foto's, interviews, kaders, etc. overheersen niet de tekst en bieden toegevoegde waarde.
- **Afstemming van de reikwijdte op de informatiebehoefte van gebruikers:** De onderneming heeft juiste keuzes gemaakt met betrekking tot de selectie van onderwerpen waarover wordt gerapporteerd, zodanig dat de maatschappelijke verslaggeving relevant is voor gebruikers maar niet resulteert in een overdaad aan informatie.
- **Afstemming van de afbakening op de informatiebehoefte van gebruikers:** De onderneming heeft juiste keuzes gemaakt met betrekking tot de afbakening in de keten, zodanig dat ook verantwoordingsinformatie is opgenomen over activiteiten in de keten waaraan gebruikers in het bijzonder behoefte zouden kunnen hebben.
- **Vergelijkbaarheid:** De maatschappelijke verslaggeving is zo ingericht dat gebruikers goed in staat zijn de positie, ontwikkeling en resultaten van de onderneming te vergelijken in de tijd en met andere ondernemingen.

Duidelijkheid (± 15%)

- **Begrijpelijkheid:** De informatie en de wijze van presentatie is op een goede manier afgestemd op de kennis en ervaring van de beoogde gebruikers.
- **Begrijpelijkheid:** De onderneming rapporteert op een duidelijke manier door te kiezen voor een goede vormgeving, beperkte omvang, helder taalgebruik en het uitleggen van mogelijk onbekende termen in de verslaggeving.

- **Inzichtelijkheid:** De informatie in de maatschappelijke verslaggeving is inzichtelijk weergegeven en in een juiste context gepresenteerd. Bij grafische presentatie van maatschappelijke informatie is voor een duidelijke en inzichtelijke opmaak gekozen en wordt steeds een toelichting gegeven op de conclusies die uit de grafiek moeten blijken.
- **Toegankelijkheid:** De gegevens en informatie in de maatschappelijke verslaggeving zijn in redelijkheid toegankelijk voor alle relevante belanghebbenden, waaronder degenen die bijzondere eisen stellen aan de toegankelijkheid zoals bijvoorbeeld mensen met een handicap of die een andere taal spreken.

Betrouwbaarheid (± 15%)

- **Juistheid:** De informatie in de maatschappelijke verslaggeving is vrij van wezenlijke onjuistheden en wordt in de juiste context gepresenteerd.
- **Volledigheid:** Alle informatie die nodig is voor een goede beeldvorming is opgenomen binnen de grenzen die gevormd worden door hetgeen relevant is, rekening houdend met de kosten van verwerving van die informatie.
- **Evenwichtigheid:** Er wordt evenwichtig informatie gegeven over zowel de positieve als negatieve gebeurtenissen.
- **Geschiktheid:** Het beeld dat geschetst wordt door de informatie in de maatschappelijke verslaggeving is representatief voor de werkelijke situatie in het bedrijf. De indicatoren aan de hand waarvan gerapporteerd wordt over bepaalde onderwerpen zijn geschikt om een beeld te geven van de werkelijkheid.
- **Onpartijdigheid:** De informatie in de maatschappelijke verslaggeving is onpartijdig, dat wil zeggen vrij van vooringenomenheid in de zin van eerlijk en onbevooroordeeld.
- **Voorzichtigheid:** Bij het opstellen van maatschappelijke verslaggeving is voorzichtigheid betracht bij het vermelden van onzekerheden zodanig dat informatie over economische, milieu- en sociale

zorg en beheer en de behaalde economische, milieu- en sociale prestaties niet te rooskleurig wordt weergegeven.

Betrokkenheid van belanghebbenden

(± 15%)

- Geschiktheid van informatie: Bij het inrichten van de maatschappelijke verslaggeving heeft de onderneming zich laten leiden door de informatiebehoefte van belanghebbenden. De betrokkenheid van belanghebbenden blijkt uit de manier waarop belanghebbenden zijn geïdentificeerd, hoe en wanneer hun betrokkenheid tot stand is gekomen en hoe deze betrokkenheid van invloed is geweest op de inhoud van het verslag en op het beleid en de activiteiten van de onderneming.
- Durf: De onderneming is bereid zich kwetsbaar op te stellen door in haar maatschappelijke verslaggeving gevoelige onderwerpen niet te vermijden en daarbij op een open en eerlijke manier inzichtelijk te maken welke tegenstrijdige belangen mogelijk bij die onderwerpen spelen.
- Gerichtheid op belanghebbenden: Met haar maatschappelijke verslaggeving levert de onderneming een bijdrage aan het maatschappelijk debat over relevante thema's door een visie uit te dragen en/of belanghebbenden bewust te maken van bepaalde maatschappelijke effecten.

Contextuele samenhang (± 15%)

- De informatie in de maatschappelijke jaarverslaggeving is weergegeven in de bredere context van duurzame ontwikkeling op lokaal, regionaal of mondiaal niveau.
- Uit de maatschappelijke verslaggeving blijkt hoe de gekozen strategie van de onderneming met betrekking tot maatschappelijke aspecten van ondernemen zich verhoudt tot de bedrijfsstrategie.
- In de toelichting op de prestaties van de onderneming wordt inzicht gegeven in trends en ontwikkelingen binnen de sector en binnen de keten waarin de onderneming opereert.

A.5 Panel van deskundigen Transparantiebenchmark en jury De Kristal

Panel van deskundigen Transparantiebenchmark 2011

Mevr. Nancy Kamp-Roelands (voorzitter)

Dhr. Huib Klamer

Mevr. Gemma Crijns

Mevr. Marleen Janssen Groesbeek

Dhr. André Nijhof

Mevr. Teresa Fogelberg

Dhr. Maurits Groen

Dhr. Willem Lageweg

Dhr. Ernst van Weperen

Jury De Kristal 2011

Mevr. mr. Bibi de Vries (voorzitter)

Z.K.H. Prins Carlos de Bourbon de Parme

Professor dr. Leen Paape RA RO CIA

Dit is een publicatie van het ministerie van
Economische Zaken, Landbouw en Innovatie 's-Gravenhage

Deze publicatie is in digitale vorm beschikbaar via
www.rijksoverheid.nl/eleni

De Kristal, de hoofdprijs van de Transparantiebenchmark, is een initiatief
van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants

Projectteam 2011: EL&I: Margo Verreck-Stam
Matthéüs van de Pol
NBA: Michèl Admiraal

www.transparantiebenchmark.nl   www.kristalprijs.nl

Directoraat-Generaal Bedrijfsleven en Innovatie
Bezuidenhoutseweg 20
Postbus 20101
2500 EC 's-Gravenhage

Internet: www.rijksoverheid.nl/eleni

November 2011 | Publicatie-nr. Eo2_283329

Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA